

Főoldal>Bíróági eljárások>Polgári ügyek>**Bizonyításfelvétel**

Bizonyításfelvétel

Ha bírósági eljárást indít, általában kulcsfontosságú, hogy igénye alátámasztására bizonyítékokat nyújtson be a bírósághoz.

Ha szeretne részletesebben tájékozódni valamelyik tagállamról, válassza ki a kívánt ország zászlaját.

Polgári eljárásban a bizonyításfelvétel nem korlátozódik egy tagállam határain belülre. Bizonyításfelvételre adott esetben az Ön lakóhelyétől eltérő tagállamban is szükség lehet. Előfordulhat például, hogy másik tagállamban kell tanúkat vagy szakértőket meghallgatni, vagy hogy a bíróságnak egy másik tagállamban bekövetkezett esemény helyszínén kell szemlét tartania. Az Európai Unión belül a polgári és kereskedelmi ügyekben folytatott, határokon átnyúló bizonyításfelvétel tekintetében a tagállamok bíróságai közötti együttműködést a 2001. május 28-i [1206/2001/EK rendelet](#) szabályozza.

Kapcsolódó linkek

[Bizonyításfelvétel – a tagállami értesítések, valamint az illetékes bíróság\(ok\)/hatóság\(ok\) azonosítását segítő keresőeszköz](#)

[Bizonyításfelvétel videokonferencia révén](#)

[A bizonyításfelvételről szóló rendelet alkalmazásához készített gyakorlati útmutató](#) (280 Kb)

[A polgári és kereskedelmi ügyekben bizonyításfelvétel céljából alkalmazott videokonferenciákhoz készített gyakorlati útmutató](#) (735 Kb)

Utolsó frissítés: 21/01/2019

A honlapot az Európai Bizottság tartja fenn. Az ezen az oldalon található információ nem feltétlenül tükrözi az Európai Bizottság hivatalos álláspontját. A Bizottság semmilyen felelősséget vagy kötelezettséget nem vállal az e dokumentumban foglalt vagy említett információk és adatok tekintetében. Kérjük, az európai oldalak szerzői jogi szabályai vonatkozásában vegye figyelembe a jogi nyilatkozatot.

Figyelem: az oldal eredeti nyelvű változata nemrég módosult. Az Ön által

kiválasztott nyelvi változatot most készítik fordítóink.

Az oldal jelenleg a következő nyelveken olvasható.

Bizonyításfelvétel - Belgium

1 A bizonyítási teher

1.1 Melyek a bizonyítási teherre vonatkozó szabályok?

A belga jogrendszer megkülönbözteti a polgári jogot és a kereskedelmi jogot. A kereskedelmi jog a kereskedőkre alkalmazandó különleges jog, a polgári jog pedig az általános jog.

A polgári jogi bizonyítás szabályai a Polgári törvénykönyv (Burgerlijk Wetboek) 1315. és azt követő szakaszaiban találhatók. A bizonyítás szabályai zárt rendszert alkotnak, amelyben szigorúan szabályozzák a bizonyítási eszközöket (a részletekért lásd az 5a. kérdést).

A kereskedelmi jogi bizonyítás szabályait a Kereskedelmi törvénykönyv (Wetboek van Koophandel) 25. szakasza tartalmazza. A szabályozás legfontosabb jellegzetessége a rendszer nyitottsága és a bizonyítási eszközökre vonatkozó szabadság kereskedelmi ügyekben. A Kereskedelmi törvénykönyv 25. szakasza kimondja: „A polgári jogban megengedett bizonyítási eszközökön túl a kereskedelmi kötelezettségek tanúkkal is bizonyíthatók minden olyan esetben, amikor a bíróság engedélyezi, eltekintve a különleges esetekben előírt kivételektől. Az adásvétel bizonyítása befogadott számlával is történhet, a kereskedelmi jog értelmében elfogadható más bizonyítási eszközök sérelme nélkül.”

A polgári és kereskedelmi ügyekben történő bizonyítás eljárástechnikai vonatkozásait a Perrendtartás (Gerechthelijk Wetboek) 870. és azt követő szakaszai szabályozzák. A Perrendtartás 876. szakasza előírja, hogy a bíróság az adott jogvitára alkalmazandó bizonyítási szabályok alapján köteles meghozni a határozatát. A jogvita lehet polgári vagy kereskedelmi.

A valamely tényre, állításra vagy feltételezésre vonatkozó bizonyítékot az arra hivatkozó fél köteles benyújtani. A kötelezettség teljesítését kérő fél köteles bizonyítani a kötelezettség fennállását. Hasonlóképpen, a valamely kötelezettség alóli mentesülést követelő fél köteles bizonyítani a fizetés megtörténtét vagy a kötelezettség alóli mentesülést biztosító egyéb tényt (a Polgári törvénykönyv 1315. szakasza). A jogi eljárások során minden félnek bizonyítania kell az általa előterjesztett tényeket (a Perrendtartás 870. szakasza: „*actori incumbit probatio*”). Ezt követően az ellenérdekű fél feladata a tények bizonyító erejének megcáfolása, amennyiben ez lehetséges és megengedett.

1.2 Vannak-e olyan szabályok, amelyek bizonyos tények tekintetében mentesítenek a bizonyítási teher alól? Milyen esetekben? Lehetséges-e egy konkrét jogi vélelmet bizonyítással megdönteni?

Amennyiben közrendi vagy nemzetbiztonsági szempontok miatt nem emelnek ellene kifogást, valamennyi tény bizonyítása megengedett. A bizonyítékok eljárások során történő benyújtásának jogára vonatkozóan három korlátozás létezik. Egyrészt a bizonyítandó ténynek az ügyre kell vonatkoznia. Másrészt a bizonyítandó ténynek meggyőzőnek kell lennie, azaz hozzá kell járulnia ahhoz, hogy meggyőzze a bíróságot a meghozandó határozatról. Harmadrészt a törvénynek lehetővé kell tennie a bizonyíték benyújtását bizonyos tények alátámasztása érdekében: a magánélet, az üzleti titok és a levéltitok például nem sérthető meg.

A vélelmeket az ellenérdekű fél általában megdöntheti. Kizárólag a megdönthetetlen vélelmek („*juris et de jure*”) nem vitathatók, és az ezek megdöntésére szolgáló bizonyíték benyújtása is jogellenes. A megdönthető vélelmek („*juris tantum*”) ellenkező bizonyítékkal vitathatók: az ilyen esetben elfogadható bizonyítási eszközöket a polgári jog szabályozza, a kereskedelmi jog azonban nem.

1.3 Milyen mértékben kell a bíróságnak meggyőződnie valamely tényről ahhoz, hogy ítéletét e tény fennállására alapozza?

A bíróságnak meg kell győződnie a felek által beterjesztett bizonyítékokról. A bíróságnak a bizonyítékok és azok hitelessége alapján kell meggyőződnie róluk. Ha a bíróság arra a következtetésre jut, hogy a beterjesztett bizonyíték elősegítheti a jogvita rendezését, és hitelt érdemlően utal az igazságra az ügyben, akkor bizonyító erejűnek tekinti. A beterjesztett bizonyíték csak akkor tekinthető megfelelő bizonyítéknak, ha a bíróság bizonyító erőt tulajdonít neki. A bizonyító erő némiképpen szubjektív, míg a tényleges bizonyíték szigorúan objektív. A tényleges bizonyítékként történő elfogadás a bizonyíték esetében megkövetelt megbízhatóságtól függ. A bizonyíték kizárólag akkor minősül jogilag is bizonyítéknak, ha megfelelően megbízható, mivel a bíróság ebben az esetben nem rendelkezik mérlegelési jogkörrel. Ilyen például az okirati bizonyíték. Ha a bíróság egy jogszerűen megszerzett irat tartalmát annak szövegével ellentétesen értelmezi, megsérti a hivatalos irat bizonyítéki jogállását. A pereszes fél fellebbezési jogalként hivatkozhat erre a Semmítőszék előtt.

2 A bizonyításfelvétel

2.1 A bizonyításfelvétel minden esetben valamelyik fél kérelmére történik, vagy bizonyos esetekben a bíró maga is kezdeményezheti azt?

A félnek tudnia kell bizonyítani az állítását. Bizonyos esetekben a bíróság utasíthatja a felet valamely konkrét bizonyítási eszköz alkalmazására, mint például a hivatalosan előírt eskü esetében (a Polgári törvénykönyv 1366. szakasza). A bíróság szigorú feltételek mellett kötelezheti a felet eskü alatti vallomástételre, hogy ettől tegye függővé a jogvita rendezését, vagy egyszerűen azért, hogy meghatározza a megítélendő összeget.

A bíróság meghallgathatja a feleket, és elrendelheti tanúk meghallgatását, kivéve, ha ezt a törvény tiltja (a Perrendtartás 916. szakasza). Bizonyos tények meghatározása vagy műszaki tanácsadás céljából szakértői beszámoló készítését is elrendelheti (a Perrendtartás 962. szakasza).

2.2 Ha a bíróság helyt ad a fél bizonyításfelvételre vonatkozó kérelmének, mik a következő lépések?

Nyomozati intézkedést az egyik fél elsődleges kereseti kérelem vagy járulékos kérelem formájában kérhet. A bíróság az erre vonatkozó határozatában indokolással elfogadhatja a kérelmet vagy elutasíthatja a kért nyomozati intézkedéseket.

Kézírások összehasonlítása (a Perrendtartás 883. szakasza) vagy hamisítás ügyében történő nyomozás (a Perrendtartás 895. szakasza) esetén a bíróság elrendeli, hogy a felek jelenjenek meg a bíróság előtt (jogi képvisellel vagy anélkül), és hozzanak magukkal valamennyi összehasonlítandó okiratot és dokumentumot, illetve azt az iratot, amelyről feltételezik, hogy hamis. A bíróság azonnal eljárhat az ügyben, vagy elrendelheti a nyilvántartásba vételt a bíróság hivatalánál, majd saját nyomozást folytathat, illetve konzultálhat szakértőkkel. Végül a bíróság ítéletet hoz a kézírások összehasonlítása vagy a hamisítás ügyében történő nyomozás kérdésében.

Ha a fél felajánlja, hogy egy vagy több tanún keresztül szolgáltatt bizonyítékot, a bíróság engedélyezheti a bizonyíték benyújtását, ha az elfogadható (a Perrendtartás 915. szakasza). Ha a törvény nem tiltja, a bíróság elrendelheti a tanúk meghallgatását. A hivatalvezető legalább 8 nappal a meghallgatásuk előtt beidézi a tanúkat. A tanúk kötelesek esküt tenni, majd a bíró egyenként meghallgatja őket. A bíróság saját kezdeményezésére vagy valamelyik fél kérésére kérdéseket tehet fel a tanúnak. A tanúvallomást írásba foglalják, felolvassák, kijavítják, és szükség esetén kiegészítik, majd lezárják a tanú meghallgatását.

A bíróság a jogvita rendezése vagy megelőzése érdekében szakértő nyomozást rendelhet el. A nyomozás kizárólag ténybeli megállapításokra és műszaki tanácsadásra terjedhet ki (a Perrendtartás 962. szakasza). A szakértő a bíróság felügyelete alatt végzi a munkáját. A felek a szakértő rendelkezésére bocsátanak valamennyi szükséges iratot, és teljesítik a szakértő ésszerű kéréseit. A beszámolót a bírósági végzésben meghatározott határidőn belül kell benyújtani. Ha a beszámoló ellentétes a bíróság szilárd meggyőződésével, a bíróság nem köteles figyelembe venni a szakértő megállapításait.

A bíróság a saját kezdeményezésére vagy a felek kérelmére helyszíni (*in situ*) nyomozást rendelhet el (a Perrendtartás 1007. szakasza). A nyomozást, amely során a felek jelen lehetnek vagy nem, az azt elrendelő bíró vagy az azzal hivatalosan megbízott személy folytatja le. Minden cselekményről és megállapításról hivatalos beszámolót készítenek, amelyet továbbítanak a feleknek.

2.3 Mely esetben utasíthatja el a bíróság a fél bizonyításfelvételre irányuló kérelmét?

A bíróság soha nem köteles elfogadni a fél nyomozati intézkedés iránti kérelmét. Ha azonban hivatalosan utasítják erre a bírót, végre kell hajtania az utasítást (a Perrendtartás 873. szakasza).

2.4 Milyen bizonyítási eszközök léteznek?

A (rendes) polgári jogban ötféle bizonyítási eszköz létezik: okirati bizonyíték, tanúvallomás, vélelem, a felek beismerő vallomása és az eskü alatt tett nyilatkozat (a Polgári törvénykönyv 1316. szakasza).

Okirati bizonyíték (a Polgári törvénykönyv 1317. szakasza) közokirat vagy magánokirat formájában nyújtható be. A közokirat valamely illetékes hivatalos személy (például közjegyző vagy anyakönyvvezető) által a jogszabályban előírt formában elkészített okirat, amelyet a felek és a harmadik felek a benne foglaltak vonatkozásában meggyőző bizonyítékként fogadnak el. Az összes érintett fél által aláírt és a felek számával megegyező számú példányban elkészített jóváhagyott magánokiratot a felek meggyőző bizonyítékként fogadják el. A 375 EUR összeget vagy értéket meghaladó tételekről írásbeli okiratot kell készíteni (a Polgári törvénykönyv 1341. szakasza).

A tanúvallomás (a Polgári törvénykönyv 1341. szakasza) nem fogadható el, ha ellentétes az írásos dokumentum tartalmával vagy kiegészíti azt. A tanúvallomást azonban elfogadják, ha csupán írásbeli meggyőző bizonyíték áll rendelkezésre, vagy ha nem volt lehetőség okirati bizonyíték benyújtására.

A vélelem (a Polgári törvénykönyv 1349. szakasza) a jog vagy a bíróság által valamely ismert tény alapján egy ismeretlen tényre vonatkozóan tett következtetés. A vélelem nem mondhat ellen az okiratok tartalmának, de a tanúvallomáshoz hasonlóan kiegészítheti az írásbeli meggyőző bizonyítékot, és helyettesítheti azt az okirati bizonyítékot, amelyet nem tudtak betervezni.

A felek bírósági keretek között vagy azon kívül tesznek beismerő vallomást (a Polgári törvénykönyv 1354. szakasza). A bírósági keretek között tett beismerő vallomás a fél vagy a felhatalmazott képviselője által a bíróság előtt tett olyan nyilatkozat, amelyre a nyilatkozatot tevő személlyel szemben hivatkozni lehet. A bírósági kereteken kívül tett beismerő vallomásra vonatkozóan nincsenek eljárási követelmények.

Az egyik fél kérheti, hogy a másik fél tegyen eskü alatt nyilatkozatot (perdöntő eskü) (a Polgári törvénykönyv 1357. szakasza), illetve ezt a bíróság is elrendelheti. Perdöntő eskü esetén a nyilatkozat kizárólag az eskü alatt tett nyilatkozatot kérő személy mellett vagy ellen minősül bizonyítéknak.

Kereskedelmi ügyekben a bizonyítékokra (a Kereskedelmi törvénykönyv 25. szakasza) nézve nincs szabályozás, de adásvételi szerződések esetében létezik egy különleges bizonyítási eszköz, a kifizetett számla. A kereskedő minden esetben érvényes bizonyítékként használhatja a kifizetett számlát, míg az egyéb írásos dokumentumoknak az ellenérdekű féltől kell származniuk, ha bizonyítékként kívánják felhasználni őket.

2.5 Milyen módon vehető fel a tanúk vallomása, és különbözik-e ez a szakértő tanúk meghallgatásától? Melyek az írásbeli bizonyítékok és a szakértői jelentések/vélemények benyújtásának szabályai?

A Polgári törvénykönyv a tanúvallomást független bizonyítási eszközként szabályozza; a bizonyítás eljárástechnikai vonatkozásait a Perrendtartás tartalmazza. A szakértői nyomozás kizárólag a bizonyítékok megszerzésére irányul, amelyet a Perrendtartás szabályoz. A felek kérhetik a bíróságtól tanúk beidézését, de nem nevezhetnek meg szakértőket saját indítványukra. Erre csak a bíróság jogosult.

Az okirati bizonyíték bizonyító erővel rendelkezik, és a bíróság köteles tiszteletben tartani annak tartalmát, ugyanez azonban nem vonatkozik a szakértői beszámolókra és véleményekre. Ha a beszámoló vagy vélemény ellentétes a bíró saját meggyőződésével, a bíró nem köteles azt figyelembe venni (a Perrendtartás 986. szakasza).

2.6 Van-e olyan bizonyítási mód, amely erősebb a többinél?

A szabályozott bizonyítási eszközök között hierarchia áll fenn. A legmagasabb rangú bizonyíték a beismerő vallomás és az eskü alatt tett nyilatkozat. Az okirat mindig magasabb rangú, mint a tanúvallomás és a vélelem. A közokirat meggyőző bizonyítéknak minősül a felek között, illetve harmadik felek vonatkozásában, míg az elismert magánokirat csak a felek között minősül meggyőző bizonyítéknak. A tanúvallomás és a vélelem kizárólag akkor vehető figyelembe, ha az okirati bizonyíték hiányos, vagy ha a bizonyítandó kötelezettségre vonatkozóan nem lehetséges okirati bizonyítékot betervezni.

2.7 Van-e kötelezően előírt bizonyítási mód egyes tények bizonyítására?

Attól függően, hogy egy tény polgári vagy kereskedelmi kérdésnek minősül-e, a bizonyítási jog szabályozott vagy nem szabályozott. A polgári jogban a 375 EUR összeget vagy értéket meghaladó tételekről és ügyletekről közokiratot vagy magánokiratot kell készíteni (a Polgári törvénykönyv 1341. szakasza). Kizárólag az ilyen okiratok fogadhatók el bizonyítékként, a tanúvallomás és a vélelem nem. Kereskedelmi ügyekben azonban a tanúvallomás és a vélelem általában elfogadható bizonyítékként, és ellentmondhat az okiratok tartalmának vagy kiegészítheti azt.

2.8 Kötelezi-e a jog a tanúkat a vallomástételre?

Nem, a tanúk meghallgatása a felek kérésére történik vagy a bíróság rendeli el hivatalból (a Perrendtartás 915–916. szakasza).

2.9 Milyen esetben tagadhatják meg a vallomástételt?

Ha olyan tanút idéznek be, aki közli a bírósággal, hogy jogilag érvényes indokkal rendelkezik a vallomástétel megtagadására, a kérdést a bíróságnak teszik fel. Többek között a tanú üzleti titoktartási kötelezettsége minősül ilyen érvényes indoknak (a Perrendtartás 929. szakasza).

2.10 Alkalmazható-e szankció a tanúskodást megtagadó személlyel szemben, illetőleg a személy kényszeríthető-e a vallomástételre?

A tanúként beidézett személy köteles megjelenni a bíróság előtt. Ha nem jelenik meg, a bíróság valamelyik fél kérelmére a bírósági végrehajtó által kézbesített idézéssel beidézheti (a Perrendtartás 925. szakasza). A tanúként beidézett, de meg nem jelent személy a büntetőjog értelmében pénzbírsággal sújtható (a Perrendtartás 926. szakasza).

2.11 Van-e olyan személy, akitől nem szerezhető be tanúvallomás?

A tanúvallomás érvénytelen, ha olyan személy teszi, aki jogilag nem cselekvőképes (a Perrendtartás 961. szakaszának (1) bekezdése).

A 15 év alatti kiskorúak nem hallgathatók ki eskü alatt. Az általuk tett nyilatkozatok kizárólag tájékozódás céljára használhatók fel (a Perrendtartás 931. szakaszának (1) bekezdése).

A szükséges ítélőképességgel rendelkező kiskorút a bíró vagy a bíró által kijelölt személy a kiskorú saját kérésére vagy a bíróság utasítására meghallgathatja bármely őt érintő eljárásban, de az utóbbi esetben a kiskorú megtagadhatja a meghallgatáson való részvételt (a Perrendtartás 931. szakaszának (3)–(7) bekezdése).

A lemenő ági vér szerinti hozzátartozók nem hallgathatók meg olyan ügyekben, amelyekben a felmenő ági vér szerinti hozzátartozóiknak ellentétesek az érdekeik (a Perrendtartás 931. szakaszának (2) bekezdése).

2.12 Mi a bíró és a felek szerepe a tanú kihallgatásában? Milyen feltételekkel tehető tanúvallomás videokonferencia útján vagy egyéb technikai eszközök segítségével?

A felek nem intézhetnek közvetlenül kérdéseket a tanúhoz és nem szakíthatják félbe, minden esetben a bíróhoz kell intézniük a kérdéseiket (a Perrendtartás 936. szakasza). A bíró valamennyi kérdést felteheti a tanúnak hivatalból vagy valamelyik fél kérelmére, hogy pontosítsák vagy kiegészítsék a bizonyítékokat (a Perrendtartás 938. szakasza).

A közvetett vallomástétel érvényes; nincs olyan jogszabályi rendelkezés vagy jogi elv, amely ellenezné. A Perrendtartás 924. szakasza emellett lehetővé teszi, hogy az olyan tanúk esetében, akik nem tudnak személyesen megjelenni, a bíró úgy határozzon, hogy a tanú tartózkodási helyén vegyék fel a tanúvallomást.

3 A bizonyítékok értékelése

3.1 Ha az egyik fél nem jogszerűen szerezte be a bizonyítékokat, vonatkozik-e valamilyen korlátozás a bíróságra az ítélethozatallal kapcsolatban?

A nem jogszerűen szerzett bizonyíték nem használható fel az eljárás során. A bíróság ezért köteles figyelmen kívül hagyni az ilyen bizonyítékot az ítélet meghozatalakor. Ha a bizonyíték megszerzése során megsértették a magánélethez való jogot, illetve az üzleti vagy levéltitkot, a bizonyíték jogellenes és nem fogadható el.

3.2 Ha félként veszek részt az ügyben, bizonyítéknak számít-e a nyilatkozatom?

A valamely féltől származó írásos dokumentumok nem használhatók fel bizonyítékként e fél javára. Csak a kereskedelmi jogban fogadható el bizonyítékként a valamely adásvételi ügyletben szereplő (a vásárló által elfogadott) számla, amelyet a kereskedő mutat be a saját ügyének bizonyítására, annak ellenére, hogy ezt ő maga bocsátotta ki. A megfelelően vezetett számviteli könyveket a bíróság elfogadhatja a kereskedők egymás közötti ügyleteinek bizonyítására. A beismerő vallomás valamelyik fél vagy a felhatalmazott képviselője által a bíróság előtt tett nyilatkozat. Az ilyen nyilatkozat meggyőző bizonyítéknak minősül a nyilatkozatot tevő személlyel szemben.

Utolsó frissítés: 18/11/2015

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

Bizonyításfelvétel - Bulgária

1 A bizonyítási teher

1.1 Melyek a bizonyítási teherre vonatkozó szabályok?

Ahhoz, hogy a peres fél állítását a bíróság elismerje, az arra hivatkozó félnek a jogszabályban előírt elfogadható bizonyítási eszközök valamelyikével bizonyítani kell azt. Ez azt jelenti, hogy az eljárási intézkedéseknek különböző típusai léteznek, amelyeket a bírósági eljárás szakaszától függően kategóriákba lehet sorolni.

A polgári perrendtartás (a továbbiakban: GPK) 153. cikke előírja, hogy a jogvita elbírálása szempontjából releváns minden vitás tényt és az azok közötti kapcsolatot bizonyítani kell, a GPK 154. cikke pedig arra kötelezi a feleket, hogy tisztázzák azokat a tényeket, amelyekre követeléseiket és kifogásaikat alapítják.

1.2 Vannak-e olyan szabályok, amelyek bizonyos tények tekintetében mentesítenek a bizonyítási teher alól? Milyen esetekben? Lehetséges-e egy konkrét jogi vélelmet bizonyítással megdönteni?

A hatályos nemzeti jog szerint az olyan tényeket, amelyek tekintetében egy jogszabály jogi vélelmet állít fel, nem kell bizonyítani. A konkrét jogi vélelem megdöntésére irányuló bizonyíték a jogszabályban kizárt esetek (a GPK 154. cikkének (2) bekezdése) kivételével minden esetben elfogadható. Emellett nem kell bizonyítani azokat a tényeket, amelyek köztudomásúak, vagy amelyeket a bíróság hivatalból ismer; erről a bíróság köteles értesíteni a feleket (a GPK 155. cikke).

Ezzel kapcsolatban az eljárás megindításakor a bíróság köteles listát készíteni a bizonyítandó tényekről, megjelölve azt a felet, akinek bizonyítania kell azokat, és akire a bizonyítási teher hárul. A bíróság dönt továbbá a felek által előterjesztett bizonyítási indítványokról, és befogadja azokat a bizonyítékokat, amelyek releváns, elfogadható és szükséges bizonyítéknak minősülnek (a GPK 146. cikke).

1.3 Milyen mértékben kell a bíróságnak meggyőződnie valamely tényről ahhoz, hogy ítéletét e tény fennállására alapozza?

Azokat a tényeket, amelyekre a felek követeléseik alátámasztása érdekében hivatkoznak, a jogszabályban előírt releváns bizonyítási eszközökkel kell bizonyítani. A bíróságnak minden bizonyítékot meg kell vizsgálnia annak érdekében, hogy meghatározza annak az ügybeli súlyát (pl. a magán- és közokiratok közötti különbség).

2 A bizonyításfelvétel

2.1 A bizonyításfelvétel minden esetben valamelyik fél kérelmére történik, vagy bizonyos esetekben a bíró maga is kezdeményezheti azt?

A perben a bizonyításfelvételre sor kerülhet a megfelelő fél által benyújtott írásbeli kérelem alapján vagy – a szabad rendelkezés elvének alkalmazására vonatkozó szabályokkal összhangban – a tárgyaláson szóban előterjesztett indítvány nyomán.

Ha azonban a bíróság megállapítja, hogy egyes bizonyítékok az ügyben relevánsak, hivatalból is elrendelheti a bizonyíték beszerzését.

A bizonyítási indítványban a fél megjelöli a tényeket és a tények alátámasztására szolgáló bizonyítási eszközöket.

A tanú meghallgatására irányuló indítványban a félnek meg kell jelölnie a tanúnak felteendő kérdéseket, a tanú teljes nevét és címét, valamint azt a napot, amelyre a fél meg kívánja idéztetni a tanút.

Az ellenérdekű félnek felteendő kérdésekre irányuló indítványban szerepelniük kell azoknak a kérdéseknek, amelyekre a félnek válaszolnia kell majd.

A szakvélemény befogadására irányuló indítványban meg kell jelölni a különös szakértelmet igénylő területet, a szakvélemény tárgyát, valamint a szakértő feladatát.

2.2 Ha a bíróság helyt ad a fél bizonyításfelvételre vonatkozó kérelmének, mik a következő lépések?

Ha a bíróság jóváhagyja a bizonyítási indítványt, határozatot bocsát ki, amelyben határidőt határoz meg a bizonyításfelvételre. A határidő azon a bírósági tárgyaláson kezdődik, amelyen meghatározták azt, mégpedig azon fél tekintetében is, aki szabályszerű idézés ellenére nem jelent meg a tárgyaláson.

A GPK 131. cikkének (1) bekezdése és 127. cikkének (2) bekezdése szerint a feleknek meg kell jelölniük a bizonyítékokat és a bizonyítékokkal alátámasztott konkrét körülményeket, valamint be kell nyújtaniuk a keresetlevél benyújtásakor és az alperes viszontkeresetének kézhezvételkor rendelkezésükre álló minden írásbeli bizonyítékot.

A GPK 158. cikke úgy rendelkezik, hogy amennyiben egyes bizonyítékok beszerzése kétséges vagy különös nehézségekkel jár, a bíróság határidőt határozhat meg a bizonyíték beszerzésére, és a kérdéses bizonyíték nélkül folytathatja le a tárgyalást, ha az a meghatározott határidőn belül nem kerül benyújtásra. A bizonyítás az eljárás során később is felvehető, ha ez nem jár az eljárás túlzott késleltetésével.

2.3 Mely esetben utasíthatja el a bíróság a fél bizonyításfelvételre irányuló kérelmét?

A bíróság külön határozatban elutasíthatja a bizonyítási indítványt, ha azok a tények, amelyeket a fél be kíván bizonyítani, nincsenek hatással az ügyre, és ha a bizonyítási indítványt nem megfelelő időben nyújtották be. Ha a fél egy tény bizonyítása érdekében több tanú meghallgatását indítványozza, a bíróság úgy is dönthet, hogy a javasolt tanúknak csak egy részét fogadja el. Amennyiben a vitatott tényt nem sikerül bizonyítani, a többi tanút is meg kell idézni (a GPK 159. cikke).

2.4 Milyen bizonyítási eszközök léteznek?

A polgári perrendtartás az alábbi bizonyítási eszközöket ismeri el:

tanúvallomások, amelyekre a 163–174. cikk rendelkezéseit kell alkalmazni;

a felek magyarázatai:

egy konkrét tény elismerése,

konkrét kérdésekre adott válaszok,

a felek nyilatkozataira a GPK 175–177. cikkének rendelkezéseit kell alkalmazni;

írásbeli bizonyítékok, amelyekre a GPK 178–194. cikkének rendelkezéseit kell alkalmazni:

közokiratok,

magánokiratok.

Írásbeli bizonyítékot benyújthatnak a felek, vagy azt bekérheti a bíróság is. Az írásbeli bizonyítékot papíron vagy elektronikus formában lehet benyújtani. Ez utóbbi esetben a nyomtatott változat mellett a bíróság kérheti, hogy a dokumentumot elektronikus formában is nyújtsák be. Amennyiben a fél egy dokumentum másolatát mutatja be, fel lehet szólítani, hogy a dokumentum eredetijét is mutassa be (a GPK 183. cikke).

A dokumentumokat általában bolgár nyelven kell benyújtani. Amennyiben azokat idegen nyelven nyújtják be, a dokumentumhoz megfelelő, a fél által hitelesített bolgár fordítást kell csatolni.

A GPK 187. cikke szerint abban az esetben, ha a bíróság nehézség nélkül be tudja szerezni a nyomtatott iratokat, elegendő csak az iratok közzétételének helyét megjelölni.

A bíróság elrendelheti egyes írásbeli bizonyítékoknak a felek vagy az eljárásban részt nem vevő harmadik felek általi szolgáltatását. A GPK 190. és 192. cikke szerint bármelyik fél kérheti a bíróságtól, hogy így járjon el, és a bíróság a döntését a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján hozza meg. Írásbeli bizonyíték kívülről való beszerzése érdekében erre irányuló külön írásbeli kérelmet kell benyújtani a bírósághoz. A kérelem másolatát az érintett harmadik fél számára is rendelkezésre kell bocsátani.

Bár a feleket a bizonyítékok bemutatására vonatkozó jogi kötelezettség terheli, azt megtagadhatják, ha a dokumentum a magánéletükre vagy családtagjuk magánéletére vonatkozik, vagy ha a bizonyíték bemutatása sérti jóhírnevüket, vagy annak következtében ellenük büntetőeljárás indítható. Ebben az esetben – bizonyos feltételek mellett – a bíróság felszólíthatja a feleket, hogy a dokumentumból származó kivonatokat mutassanak be.

A nemzeti jog szerint a felek vitathatják az ellenérdekű fél által benyújtott írásbeli dokumentum hitelességét, de azt legkésőbb az általuk benyújtott dokumentumokra adott válasz kézhezvételéig tehetik meg. Amennyiben a dokumentumot a tárgyaláson nyújtják be, azt a tárgyalás végéig kell megtámadni. Amennyiben az ellenérdekű fél fel kívánja használni a vitatott dokumentumot, a bíróság az annak hitelességére vonatkozó vizsgálatot rendel el. A bizonyítási teher a dokumentum hitelességét vitató félre hárul. Amennyiben a vitatott dokumentumon nem szerepel az annak hitelességét vitató fél aláírása, a bizonyítási teher a dokumentumot bemutató félre hárul. A vitatott dokumentum hitelességének megállapítására irányuló vizsgálat lefolytatását követően a bíróság dönt arról, hogy az hitelesnek vagy hamisnak minősül-e. A bíróság az erről való döntését belefoglalhatja az ügyben hozott ítéletbe (a GPK 193. és 194. cikke).

A tanúvallomásokra vonatkozó szabályokat a GPK 195–203. cikke tartalmazza.

Szakértők a felek kérelmére vagy a bíróság által hivatalból rendelhetők ki. A szakértőknek a jelentés bemutatására kijelölt tárgyalás kitűzött napját legalább egy héttel megelőzően kell benyújtaniuk jelentéseiket.

Amennyiben a szakértő következtetését vitatják, a bíróság egy vagy több másik szakértőt jelölhet ki. A bíróság emellett felkérheti a szakértőt, hogy vizsgálja felül szakvéleményét, vagy az ügyben nyújtson be egy második véleményt.

A szemlére és hitelesítésre vonatkozó szabályokat a GPK 204–206. cikke tartalmazza.

A bíróság a felek kérelmére vagy saját hatáskörben elrendelheti, hogy az ingó vagy ingatlan vagyont szemle útján vizsgálják meg, vagy egy személyt tanúk, illetve a bíróság által kijelölt szakértők részvételével vagy enélkül hitelesítsenek.

A szemle és a hitelesítés a bizonyítékok beszerzésére és ellenőrzésére szolgáló módszerek. E módszerek a teljes bíróság hatáskörébe tartoznak, és azok elvégzésére a bíróság egyik tagja vagy egy másik bíróság is kijelölhető.

A bíróság értesíti a feleket a szemle időpontjáról és helyszínéről. A szemléről jegyzőkönyvet kell készíteni, amely részletesen ismerteti a szemle megállapításait, a szakértők által szolgáltatott magyarázatokat, valamint a szemle helyszínén meghallgatott tanúk vallomásait.

2.5 Milyen módon vehető fel a tanúk vallomása, és különbözik-e ez a szakértő tanúk meghallgatásától? Melyek az írásbeli bizonyítékok és a szakértői jelentések/vélemények benyújtásának szabályai?

A tanúktól a bizonyítékokat tanúmeghallgatással kell beszerezni. Az írásban benyújtott tanúvallomások nem fogadhatók el. A szakértő a tárgyalás kitűzött napját legalább egy héttel megelőzően nyújtja be írásban következtetéseit, majd azt a tárgyaláson előadja, és azt bizonyítékként befogadják. A bíróság és a felek kérdéseket tehetnek fel a szakértőknek.

2.6 Van-e olyan bizonyítási mód, amely erősebb a többinél?

A nemzeti eljárásjog nem ruház fel egyes bizonyítékfajtákat nagyobb bizonyító erővel. A bizonyítékokat a kereset jogalapját meghatározó bizonyított tények értékelésének időpontjában egyedileg és azok teljességében kell értékelni.

2.7 Van-e kötelezően előírt bizonyítási mód egyes tények bizonyítására?

Jogszámban meghatározott konkrét esetekben – például az olyan jogügyletek érvényességének bizonyítása esetén, amelyekhez írásbeli aktusra van szükség – kizárólag írásbeli bizonyítékokat lehet elfogadni. A tanúvallomásokat a következő esetekben nem lehet elfogadni: közokirat tartalmának cáfolata; olyan körülmények igazolása, amelyek tekintetében a bizonyítékokat írásbeli aktus formájában kell benyújtani; az 5000 BGN-t meghaladó értékű szerződések érvényességének bizonyítása, kivéve, ha a szerződést házastársak, egyenes ági felmenők vagy leszármazottak, negyedik áig bezárólag vérrokonok vagy második áig bezárólag házassággal szerzett rokonok kötötték; az írásbeli határozattal létrehozott pénzügyi kötelezettségek teljesítése; az olyan írásbeli megállapodások érvényességének bizonyítása, amelyeknek a tanút igénybe venni kívánó peres fél az egyik fele, vagy az ilyen megállapodások módosítása vagy felmondása; a féltől származó magánokirat tartalmának cáfolata.

2.8 Kötelező-e a jog a tanúkat a vallomástételre?

A vallomástételt a jogszámban meghatározott kivételekkel senki sem tagadhatja meg.

2.9 Milyen esetben tagadhatják meg a vallomástételt?

A felek képviselői és a jogvitában eljáró közvetítők mellett a következő személyek tagadhatják meg a vallomástételt: a felek egyenesági felmenői vagy leszármazói, testvéreik, házassággal szerzett első ági rokonok, házastársaik, korábbi házastársaik vagy bejegyzett élettársaik (a GPK 166. cikke). A bíróság az ügyben rendelkezésre álló összes információ alapján értékeli a tanúvallomást, figyelembe véve a tanú ügghöz fűződő esetleges érdekeit is.

2.10 Alkalmazható-e szankció a tanúskodást megtagadó személlyel szemben, illetőleg a személy kényszeríthető-e a vallomástételre?

A GPK 163. cikke szerint a tanúknak a bíróság előtt meg kell jelenniük és vallomást kell tenniük. Amennyiben a tanúnak alapos oka van arra, hogy ne tegyen vallomást vagy ne válaszoljon egyes kérdésekre, ezen okokat a tárgyalást megelőzően írásban be kell nyújtania annál a bíróságnál, ahol tanúskodnia kell, és csatolnia kell az okokat alátámasztó bizonyítékokat. (a GPK 167. cikke). Az idézés nem teljesítése és a bíróság előtti megjelenés elmulasztása bírsággal jár, emellett a bíróság elrendelheti, hogy a tanút az igazságügyi rendszert kényszerítse a bíróság előtti megjelenésre.

2.11 Van-e olyan személy, akitől nem szerezhető be tanúvallomás?

Bizonyítékokat a 6B. pontban szereplő személyek kivételével bármely féltől be lehet szerezni, akkor is, ha cselekvőképtelenek vagy érdekeltek a jogvita eredményében. A bíróság a tanú cselekvőképtelenségének vagy az ügyben való érdekeltségének figyelembevételével értékeli a tanúvallomást.

2.12 Mi a bírő és a felek szerepe a tanú kihallgatásában? Milyen feltételekkel tehető tanúvallomás videokonferencia útján vagy egyéb technikai eszközök segítségével?

A tanúkat a felek indítványára vagy a bíróság saját hatáskörében eljárva lehet meghallgatni. A tanúnak szóló idézést a tanút meghallgatni kívánó fél által megadott címre kell kézbesíteni. Amennyiben a cím helytelen, a bíróság határidőt szab, amelyen belül e félnek új címet kell megadnia.

Minden hivatalosan megidézett és a bíróságon megjelenő tanút külön, a felek jelenlétében kell meghallgatni. Egy tanút többször is meg lehet hallgatni. A bíróság az ügyben beszerzett összes bizonyítékra tekintettel értékeli a tanúvallomást. A GPK 170. cikke szerint a tanú meghallgatása előtt a bíróság tájékoztatja őt a hamis tanúzás következményeiről és feljegyzi a személyes adatait. Amennyiben a bíróságnak alapos oka van rá, a tanút a tárgyalás meghatározott időpontja előtt is meghallgathatja vagy a bíróságon kívül is lefolytathatja a meghallgatást. A feleket a meghallgatásra meg kell idézni. A polgári perrendtartás nem tartalmaz a tanú videokonferencia vagy más technikai eszköz segítségével történő meghallgatására vonatkozó rendelkezést. Amennyiben a bizonyítékot egy másik bíróság illetékességi területén kell beszerezni, a bíróság e feladattal a helyi kerületi bíróságot (*rayonen sad*) is megbízhatja (a GPK 25. cikke).

3 A bizonyítékok értékelése

3.1 Ha az egyik fél nem jogszerűen szerezte be a bizonyítékokat, vonatkozik-e valamilyen korlátozás a bíróságra az ítélethezatalal kapcsolatban?

A jogellenesen beszerzett vagy az írásbeli dokumentumok vitatására vonatkozó eljárás szerinti megtámadást követően hamisnak minősülő bizonyítékot az ítélethezatalal során figyelmen kívül kell hagyni. E bizonyítékot az ügyből ki kell zárni. Ugyanez az eljárás vonatkozik az ügyben nem releváns bemutatott bizonyítékokra is.

3.2 Ha félként veszek részt az ügyben, bizonyítéknak számít-e a nyilatkozatom?

A fél nyilatkozatát akkor lehet bizonyítékként elfogadni, ha azt a GPK 176. cikke szerinti eljárásban, vagyis olyan esetben tette, amelyben a bíróság felszólította a felet, hogy személyesen jelenjen meg és szolgáljon az ügyben releváns körülményekre vonatkozó magyarázattal.

Utolsó frissítés: 18/12/2018

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

Bizonyításfelvétel - Csehország

1 A bizonyítási teher

1.1 Melyek a bizonyítási teherre vonatkozó szabályok?

A bizonyítási teher az „állítási teherből” ered, amelyet alapvetően a jog bíróság előtti kikényszerítését megalapozó jogszámbai rendelkezés határoz meg; ez különösen azon tények összességét jelenti, amelyeket egy konkrét ügyben bizonyítani kell. A polgári perrendtartás szerint a felek a releváns bizonyítékok segítségével kötelesek bizonyítani a követeléseiket – e kötelezettség az úgynevezett „bizonyítási teher”. Főszabály szerint minden olyan személyre bizonyítási teher hárul, aki olyan dolgot állít, amely a konkrét ügyben releváns.

Minden fél a saját követelése mértékéig köteles teljesíteni az állítási és bizonyítási teherből eredő kötelezettségeit. Amennyiben a fél által hivatkozott tények és az előterjesztett bizonyítékok nem teljesek, a bíróság köteles erről értesíteni a felet.

Amennyiben a bíróság úgy véli, hogy a felek valamelyike által hivatkozott tényeket a peres eljárásban nem bizonyították, köteles a felet tájékoztatni arról, hogy összes állításának alátámasztására elő kell terjesztenie a bizonyítékokat, és ha a fél nem teljesíti e kötelezettségét, elveszítheti a pert. A bíróság azonban csak a tárgyaláson és nem a feleknek megküldött bírósági dokumentumokban (például az idézésben) köteles ezt a tájékoztatást biztosítani.

1.2 Vannak-e olyan szabályok, amelyek bizonyos tények tekintetében mentesítenek a bizonyítási teher alól? Milyen esetekben? Lehetséges-e egy konkrét jogi vélelmet bizonyítással megdönteni?

Nem kell bizonyítékot benyújtani az olyan tényekre vonatkozóan, amelyek köztudomásúak (vagyis amelyeket meghatározott helyen és időben az emberek nagy csoportja ismer), vagy amelyeket a bíróság a tevékenysége révén ismer, illetve a Cseh Köztársaság jogszámbainak gyűjteményében kihirdetett vagy közzétett jogszámbák tekintetében. A bíróság a külföldi jogszámbát saját kutatásai alapján, a bíróság kérésére az Igazságügyi Minisztérium nyilatkozata vagy szakvélemény, illetve a nemzetközi szerződéseknek megfelelő megkeresés segítségével ismerheti meg. E tényeket bizonyíték benyújtásával meg lehet cáfolni.

A tények egyes kategóriái tekintetében a jogszabály vélelmeket támaszthat. Létezhetnek megdönthető vélelmek, amelyekkel szemben benyújtható ellentétes bizonyíték, illetve – kivételes esetben – fennállhatnak megdönthetetlen vélelmek, amelyek ellenkezőjének bizonyítására nincs lehetőség. Megdönthető vélelem esetében a bíróság azt bizonyítottan ismeri el, ha a felek egyike sem terjeszt elő a vélelmet megdöntő bizonyítékot, vagyis az eljárásban nem bizonyít azzal ellentétes tényeket. Egyes megdönthető vélelmek esetében azok ellenkezőjét csak jogszabályban meghatározott határidőn belül lehet bizonyítani.

A bíróságot köti az illetékes hatóságok határozata, amely olyan bűncselekmény, szabálysértés vagy más közigazgatási vétség elkövetését állapítja meg, amely különös jogszabályok szerint büntetendő, illetve az említett hatóságok e cselekmények elkövetőjének személyét megállapító határozata. A bíróságot emellett kötik a személyi jogállásra vonatkozó határozatok is. A bíróságot nem köti azonban a szabálysértés elkövetését vagy az elkövető személyét megállapító határozat, ha a határozatot helyszíni eljárásban hozták. A bíróságot nem köti semmilyen más büntetőeljárásban hozott ítélet vagy közigazgatási jogszabályra vonatkozó határozat.

A megdönthető vélelmek különös típusát azok a tények jelentik, amelyek szerint a felet közvetve vagy közvetlenül nemi, faji, vallási vagy egyéb körülmények alapján történő hátrányos megkülönböztetés érte. Ez esetben a bizonyítási teher az ellenérdekű félre hárul, akinek bizonyítania kell, hogy a felet nem érte hátrányos megkülönböztetés.

A Cseh Köztársaság bíróságai vagy egyéb állami hatóságok által a hatáskörükben kibocsátott okiratok és a jogszabály által nyilvánossá minősített okiratok (ellenkező bizonyítás hiányában) megerősítik, hogy azok az okiratot kibocsátó hatóság rendelkezésének vagy nyilatkozatának minősülnek, illetve megerősítik a bennük foglalt vagy megerősített tények valóságát. Amennyiben a tényeket közokirattal bizonyítják, a bizonyítási terhet az a fél viseli, aki vitatja a közokirat hitelességét. Ezzel szemben a magánokiratok esetében a bizonyítási teher az azokra hivatkozó félre hárul. Amennyiben a fél a követelését magánokirattal támasztja alá, és az ellenérdekű fél vitatja annak hitelességét vagy helyességét, a bizonyítási teher visszaszáll az ügyben e bizonyítékot előterjesztő félre, akinek ezt követően más módon kell bizonyítania követelését.

Főszabály szerint a felek egybehangzó állításait nem kell bizonyítani, a bíróság azokat saját megállapításaként ismeri el.

1.3 Milyen mértékben kell a bíróságnak meggyőződnie valamely tényről ahhoz, hogy ítéletet e tény fennállására alapozza?

A bírósági eljárásokban a bizonyítékok szabad értékelésének elvét kell alkalmazni, vagyis a jogszabály nem határozza meg pontosan azokat a feltételeket, amelyek teljesülése esetén a bíróságnak a tényt bizonyítottan kell elfogadnia. A polgári perrendtartás szerint „a bíróság saját mérlegelési jogkörében értékeli a bizonyítékokat, minden egyes bizonyítékot külön és a bizonyítékok összességét együttesen; a bíróságnak minden, az eljárás során tudomására jutott adatot megfelelő módon figyelembe kell vennie, ideértve a felek által bemutatott tényeket is”.

A bíróság a megállapításai alapján hozza meg ítéletét. A megállapítások olyan helyzetet jelentenek, amelyet illetően nem állnak fenn észszerű és jogos kétségek.

Általában, ha a bizonyítékok értékelése során tett megfontolások nyomán megállapításra kerül, hogy a követelések fennállását nem lehet megerősíteni vagy cáfolni, az ítélet arra a félre nézve lesz kedvezőtlen, akinek be kellett volna bizonyítania követeléseinek fennállását.

2 A bizonyításfelvétel

2.1 A bizonyításfelvétel minden esetben valamelyik fél kérelmére történik, vagy bizonyos esetekben a bíró maga is kezdeményezheti azt?

A peres eljárások során főszabály szerint a bíróság kizárólag a felek által indítványozott bizonyítást folytatja le. A bíróság dönthet úgy azonban, hogy egyes bizonyításokat nem folytat le – általában abban az esetben, ha a kérdéses tényt bizonyítottan fogadja el. A bíróság emellett a felek által indítványozott bizonyításon kívül más bizonyítást is lefolytathat azokban az esetekben, amelyekben erre a tények megállapítása érdekében szükség van, és ha az az ügyirat tartalmából következik. Amennyiben a felek nem jelölik meg a követeléseik alátámasztásához szükséges bizonyítékokat, a bíróság a tények vizsgálatát a felvett bizonyításra alapozza. A bíróság emellett a felek egybehangzó állításait saját megállapításaként ismerheti el.

Ezzel szemben a nemperes eljárásokban, vagyis az olyan ügyekben, amelyekben a bíróság hivatalból is indíthat eljárást, illetve bizonyos más eljárásokban a bíróság köteles a felek által indítványozott bizonyításon kívül a tények megállapításához szükséges más bizonyítást is lefolytatni.

2.2 Ha a bíróság helyt ad a fél bizonyításfelvételre vonatkozó kérelmének, mik a következő lépések?

A bíróság a tárgyaláson folytatja le a bizonyítást. Amennyiben indokolt, másik bíróságot is fel lehet kérni, hogy vegye fel a bizonyítást, illetve az elnöklő bíró a tanács megbízásából a tárgyaláson kívül is felvehet bizonyítást (ez a bizonyíték típusától stb. is függ). A felek jogosultak jelen lenni a bizonyításfelvétel során. A bizonyításfelvétel eredményeit a tárgyalást követően minden esetben közölni kell. A felek minden felvett bizonyításra vonatkozóan jogosultak észrevételt tenni.

2.3 Mely esetben utasíthatja el a bíróság a fél bizonyításfelvételre irányuló kérelmét?

A bíróság dönti el, hogy milyen bizonyításokat folytat le. A bíróság arra vonatkozó határozatát, hogy nem folytat le egyes indítványozott bizonyításokat, megfelelően meg kell indokolni. A bíróság általában nem vesz fel olyan bizonyítást amely – a bíróság véleménye szerint – nem segíti elő az ügy tisztázását (a szükségtelen bizonyításfelvétel elkerülése érdekében), illetve nem vesz fel olyan bizonyítást sem, amelynek felvétele a jogvita tárgyát képező követeléshez képest aránytalanul magas költségekkel járna, vagy ha a követelés összegét nem lehet megállapítani. Annak érdekében, hogy a bíróság egyértelműen meg tudja állapítani, hogy milyen bizonyítást kell felvennie, a felek kötelesek konkrét bizonyításokat indítványozni, vagyis név szerint és a személyazonosság megállapítását szolgáló egyéb információk segítségével meg kell határozniuk a tanúkat és a követeléseket, amelyek tekintetében az indítványozott tanú vallomást fog tenni; a felek emellett kötelesek meghatározni az írásbeli bizonyítékokat vagy kijelölni azt a kérdéses területet, amelynek kapcsán a szakértőnek szakvéleményt kell formálnia.

2.4 Milyen bizonyítási eszközök léteznek?

Az ügy tényállásának megállapítására felhasználható minden eszköz elfogadható bizonyítékként. Ezen eszközök köré tartoznak különösen a tanúk meghallgatása, a szakvélemények, a hatóságok, valamint a természetes és jogi személyek beszámolóí és nyilatkozatai, a közjegyzők és bírósági végrehajtók nyilvántartásai, valamint egyéb okiratok, vizsgálatok és a felek meghallgatása.

2.5 Milyen módon vehető fel a tanúk vallomása, és különbözik-e ez a szakértő tanúk meghallgatásától? Melyek az írásbeli bizonyítékok és a szakértői jelentések/vélemények benyújtásának szabályai?

Ha beidézik, bármely természetes személy, aki az eljárásban nem minősül félnek, köteles megjelenni a bíróságon és tanúként vallomást tenni. A tanú arra vonatkozóan tesz vallomást, amit tapasztalt és megfigyelt. A tanúnak igazat kell mondania, és nem titkolhat el semmit. A tanúk csak olyan esetekben tagadhatják meg a vallomástételt, amelyekben vallomásukkal saját maguk vagy a hozzájuk közelálló személyek ellen büntetőeljárás megindítását kockáztatnák; a bíróság dönti el, hogy a vallomástétel megtagadásának indoka jogos-e. A meghallgatás kezdetén meg kell állapítani a tanú személyazonosságát, illetve a szavahihetőségét esetlegesen befolyásoló tényezőket. A tanúkat emellett tájékoztatni kell vallomásuk jelentőségéről, jogaikról és kötelezettségeikről, valamint a hamis tanúzás büntetőjogi következményeiről. Az elnöklő bíró felszólítja a tanúkat, hogy adjanak elő mindent, amit a meghallgatás tárgyáról tudnak. A bíró ezt követően felteszi a vallomás kiegészítéséhez és pontosításához szükséges kérdéseket. Kérdéseket a tanács tagjai, valamint – az elnöklő bíró engedélyével – a felek és a szakértők is feltehetnek.

A bizonyítékok szakértők segítségével történő bemutatása főként annyiban különbözik ettől, hogy a szakértők többnyire írásbeli szakvéleményt készítenek, amelyre vonatkozóan aztán rendszerint szóbeli megjegyzéseket adnak elő. Szakvélemény útján történő bizonyításra azokban az esetekben kerül sor,

amelyekben a körülmények vizsgálatához szakértelemre van szükség. A szakvéleménynek három része van: a megállapítások, amelyekben a szakértő ismerteti a vizsgált körülményeket; a vélemény, amely a szakértő értékelését tartalmazza (szakértői következtetések), valamint a szakértői záradék. Főszabály szerint a szakértők a bíróság által meghatározott konkrét kérdésekre kell, hogy válaszoljanak, kivéve, ha a véleményre jogszabályi követelmények vonatkoznak (különösen a társasági jog terén). A szakértőket a bíróság jelöli ki a szakértők és tolmácsok jegyzékéből (amelyet a regionális bíróságok vezetnek). Ha a megfelelő jogszabály kimondja, a szakértők a szakértői értékelések vagy szakvélemények ellenében díjazásra jogosultak. Az elnöklő bíró felszólíthatja a felet vagy más személyt, hogy a szakértő előtt jelenjen meg, mutasson be neki szükséges tárgyakat, adja elő számára a szükséges magyarázatokat, vesse magát alá orvosi vizsgálatnak vagy vérvizsgálatnak, illetve tegyen meg valamit vagy vesse alá magát valaminek, ha erre a szakvélemény benyújtásához szükség van.

Szakvéleményt az eljárásban részt vevő fél is benyújthat. Amennyiben az eljárásban részt vevő fél által benyújtott szakvélemény tartalmazza a jogszabályban meghatározott összes elemet és az azt kijelentő szakértői záradékot, hogy a szakértő tisztában van a szándékosan valótlan szakvélemény következményeivel, a bizonyítékot olyannak kell tekinteni, mintha az a bíróság által beszerzett szakvélemény volna. A bíróság lehetővé teszi a fél által felkért szakértő számára, hogy betekintsen az ügyiratba, vagy egyébként engedélyezi számára, hogy a szakvélemény elkészítéséhez szükséges információkat megismerje.

A tanúk az általuk közvetlenül észlelt tényekre vonatkozóan tesznek vallomást, míg a szakértők kizárólag olyan területek kapcsán fejtik ki véleményüket, amelyek tekintetében a tények értékeléséhez szakértelemre van szükség. A szakértő által levont következtetések azok helyessége szempontjából nem képezik a bíróság általi értékelés tárgyát; a bíróság a vélemény meggyőzőségét annak teljességét illetően a meghatározott követelményekre, a belső következtetességre, valamint a felvett többi bizonyításhoz viszonyítva értékeli.

Az írásbeli bizonyíték felvételének módja a dokumentum vagy annak egy részének felolvasása vagy annak tartalmának a tárgyaláson az elnöklő bíró általi ismertetése. Az elnöklő bíró felszólíthatja a bizonyítékként szükséges okirattal rendelkező felet, hogy az okiratot mutassa be, és az okiratot egy másik bíróságtól, hatóságtól vagy jogi személytől is beszerezheti.

2.6 Van-e olyan bizonyítási mód, amely erősebb a többinél?

Az alkalmazott módszerek közül egyik sem élvez elsőbbséget, bár egyes bizonyítási eszközöket kizárólag a jogszabályban meghatározott bizonyítékok felvételének lehetetlenné válását követően lehet alkalmazni (főszabály szerint egyes aktusokat kizárólag írásban lehet elfogadni – csak ha például megsemmisülnek, akkor lehet más módon, például tanúvallomás útján, beszerezni a bizonyítékot). A fél követeléseire vonatkozó meghallgatásával történő bizonyítást csak akkor lehet elrendelni a peres eljárásban, ha a kérdéses tényt nem lehet más módon bizonyítani (kivéve a meghallgatáshoz való hozzájárulást). Ennek megfelelően ezzel szemben a többi bizonyíték elsőbbséget élvez.

2.7 Van-e kötelezően előírt bizonyítási mód egyes tények bizonyítására?

Egyes esetekben jogszabály előírhatja, hogy milyen bizonyítékokat kell beszerezni; ez a konkrét jogvitától függ (például a házasságkötés engedélyezésére irányuló eljárásban a jegyespár mindkét tagját meg kell hallgatni).

Bizonyos tényeket csak meghatározott módon lehet bizonyítani (például a váltóra vagy csekkre vonatkozó végzést csak az eredeti váltó, a váltó visszaváltására vonatkozó határozat vagy más okirat bemutatásával lehet kibocsátani; a végrehajtási intézkedést csak a végrehajtható határozat vagy végrehajtható okirat bemutatása esetén lehet foganatosítani stb.).

Bizonyos kötelezettségek vagy dologi jogok (különösen a tulajdon tekintetében) megállapítása érdekében a jogszabály írásbeli szerződést ír elő – ez esetben a bizonyíték benyújtásának módja szintén e követelményhez igazodik.

2.8 Kötelezi-e a jog a tanúkat a vallomástételre?

Igen, a jogszabály minden személy számára kötelezővé teszi, hogy megidézése esetén a bíróság előtt tanúként megjelenjen és vallomást tegyen; őket nem képviselheti másik személy. A vallomástételi kötelezettségüket teljesítő tanúk „tanúdíjra” jogosultak (a pénzbeli költségek és az elmaradt jövedelem megtérítése).

2.9 Milyen esetben tagadhatják meg a vallomástételt?

A tanúk olyan esetekben tagadhatják meg a vallomástételt, amelyekben vallomásukkal saját maguk vagy a hozzájuk közelálló személyek ellen büntetőeljárás megindítását kockáztatnák; a bíróság dönti el, hogy a vallomástétel megtagadásának indoka jogos-e. A bíróság emellett köteles tiszteletben tartani a tanúk különös jogszabály által védett minősített adatok bizalmas kezelésére vonatkozó és jogszabályban meghatározott vagy az állam által elismert egyéb titoktartási kötelezettségét (például a beteg egészségügyi dokumentumaiban rögzített tények – „egészségügyi titkok”; banktitkok stb.). Ezekben az esetekben a személyt kizárólag akkor lehet meghallgatni, ha az illetékes hatóság vagy az a személy, akinek érdekében a kötelezettség fennáll felmenti őt e kötelezettség alól.

2.10 Alkalmazható-e szankció a tanúskodást megtagadó személlyel szemben, illetőleg a személy kényszeríthető-e a vallomástételre?

A tanú kötelezettségének teljesítését a személynek a Cseh Köztársaság rendőrsége által történő bíróság elé vitelével vagy rendkívüli esetben pénzbírság kiszabásával is ki lehet kényszeríteni.

2.11 Van-e olyan személy, akitől nem szerezhető be tanúvallomás?

Általánosságban megállapítható, hogy nincs a személyeknek olyan kategóriája, akit nem lehet felhívni arra, hogy vallomást tegyen; léteznek azonban olyan típusú tények, amelyek tekintetében egyes személyeknek nem kell vallomást tenniük (lásd a 2.9. kérdést).

2.12 Mi a bíró és a felek szerepe a tanú kihallgatásában? Milyen feltételekkel tehető tanúvallomás videokonferencia útján vagy egyéb technikai eszközök segítségével?

A tanú meghallgatására és a meghallgatás vezetésére kizárólag a bíró (az elnöklő bíró) jogosult. A tanács többi tagja, más felek és a szakértők kizárólag az elnöklő bíró engedélyével tehetnek fel további kérdéseket a tanúnak; az elnöklő bíró a konkrét kérdést elutasíthatja, például ha az befolyásoló kérdés, csapdába csalásra irányuló kérdés, vagy olyan kérdés, amelyik nem megfelelő vagy célszerű.

A távoli meghallgatást lehetővé tevő modern technológia alkalmazására (ideértve a videokonferenciákat is) jelenleg azokon a bíróságokon van lehetőség, amelyek rendelkeznek a szükséges műszaki berendezéssel.

3 A bizonyítékok értékelése

3.1 Ha az egyik fél nem jogszerűen szerezte be a bizonyítékokat, vonatkozik-e valamilyen korlátozás a bíróságra az ítélelhozattal kapcsolatban?

Igen. Amennyiben a fél a követelése bizonyítása érdekében olyan bizonyítékot indítványoz, amelyet kötelező érvényű jogszabály megsértésével szerzett be, és a bizonyíték beszerzése másik természetes vagy jogi személy jogainak megsértésével járt, a bíróság a bizonyíték elfogadhatatlansága miatt nem veheti azt fel.

3.2 Ha félként veszek részt az ügyben, bizonyítéknak számít-e a nyilatkozatom?

A bíróság a bizonyítás felek meghallgatásával történő felvételét akkor rendelheti el, ha a kérdéses tényt nem lehet másként bizonyítani, és a meghallgatandó fél ehhez hozzájárul. Ezt a szabályt nem kell alkalmazni a nemperes eljárásokban, vagyis az olyan eljárásokban, amelyeket a bíróság hivatalból is

megindíthat (lásd a 2.1. pontot), illetve a házasság felbontása vagy megszüntetése iránti eljárásokban, valamint az élettársi viszony érvénytelenítésére vagy megszüntetésére irányuló eljárásokban. Kizárólag a feleknek a bíróság által az állított tények bizonyítására irányuló eljárási bizonyítékként külön elrendelt meghallgatása minősül bizonyítéknak.

Utolsó frissítés: 13/11/2018

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

Bizonyításfelvétel - Írország

1 A bizonyítási teher

1.1 Melyek a bizonyítási teherre vonatkozó szabályok?

Egy konkrét követelés bizonyításának terhe általában a kérdéses kijelentést tevő vagy követelést támasztó félre hárul. Például a gondatlansági keresetben a gondatlanságot a felperesnek, a károsult közrehatását pedig az alperesnek kell bizonyítania. A kereset jogalapjának alátámasztásához szükséges tények bizonyítása általában a felperesre, a keresettel szembeni védekezéssel kapcsolatos bizonyítás terhe pedig az alperesre hárul, ha pedig az alperes viszontkeresetet nyújt be, e kereset tekintetében rá hárul a bizonyítási teher. Bizonyos esetekben azonban egyes jogszabályi rendelkezések az alperesre hárítják a bizonyítási terhet. Például a munkaviszony jogellenes megszüntetésével kapcsolatos követelés esetén a bizonyítási teher a munkáltató alperesre hárul, vagyis neki kell bizonyítania, hogy az elbocsátás alapos okból történt. [Lásd a módosított, [a munkaviszony jogellenes megszüntetéséről szóló 1977. évi törvényt](#)].

1.2 Vannak-e olyan szabályok, amelyek bizonyos tények tekintetében mentesítenek a bizonyítási teher alól? Milyen esetekben? Lehetséges-e egy konkrét jogi vélelmet bizonyítással megdönteni?

Az elfogadott tényeket nem kell bizonyítani. A bírák az általános ismereteikre hagyatkozhatnak vagy hivatalból figyelembe vehetik azokat a tényeket, amelyek egyértelműek, széles körben ismertek vagy közismertek, és e tények tekintetében ezért nincs szükség bizonyításra. A jog felállít bizonyos vélelmeket, amelyeket bizonyítékokkal meg lehet dönteni. Ezek közé tartoznak a gyermekek törvényességére, a házasság érvényességére, a nagykorú személy beszámíthatóságára vonatkozó vélelmek, valamint a halál vélelme olyan személyek esetében, akiket az összes megfelelő intézkedés megtétele ellenére több mint 7 éve nem láttak, és nem volt fellelhető rájuk vonatkozó információ. A *res ipsa loquitur* elvét akkor kell alkalmazni, ha a gondatlanságot olyan körülmények között vélelmezik, amelyekben a baleset oka egyértelműen az alperes, illetve annak a baleset időpontjában meglévő alkalmazottja vagy ügynöke érdekkörében merült fel, és a baleset rendes körülmények között nem történt volna meg akkor, ha a felelős személyek kellő gondossággal jártak volna el. A *res ipsa loquitur* elvére való hivatkozás esetén az alperesre hárul a bizonyítás terhe, és ő az, akinek be kell bizonyítania, hogy nem volt gondatlan. Az ok-okozati összefüggést azonban továbbra is a felperesnek kell bizonyítania. Megjegyzendő, hogy a *res ipsa loquitur* elvére nem kell hivatkozni, illetve annak nem kell a felperes keresetében szerepelnie ahhoz, hogy a felperes arra az ügy tárgyalásán támaszkodjon, ha a tények alapján egyértelműen megállapítható, hogy az elv alkalmazható.

1.3 Milyen mértékben kell a bíróságnak meggyőződni valamely tényről ahhoz, hogy ítéletét e tény fennállására alapozza?

A polgári ügyekben a fél akkor nyeri meg a pert, ha a kérdés tekintetében a valószínűségek mérlegelését követően meggyőzi a bíróságot. Ennek megfelelően, ha a fél nem képes meggyőzni a bíróságot arról, hogy az általa előadott tények valószínűbbek, mint az ellenérdekű fél által előadott tények, elveszti az ügyet. Ez rugalmas szabály, a bíróság egyes ügyekben – például a csalással kapcsolatos követelésre vonatkozó ügyekben – az állítás súlyossága miatt általában több bizonyítékot követel meg.

2 A bizonyításfelvétel

2.1 A bizonyításfelvétel minden esetben valamelyik fél kérelmére történik, vagy bizonyos esetekben a bíró maga is kezdeményezheti azt?

A polgári eljárásokban a bizonyítékokat dokumentumok feltárása, nyilvánosságra hozatal és tanúvallomások útján lehet beszerezni.

Dokumentumok feltárása: A felsőbbbíróság előtti keresetek esetében a dokumentumok feltárására az egyik fél által a másikhoz intézett, a dokumentumok önkéntes feltárására irányuló írásbeli kérelemmel kerül sor. A bíróság csak akkor rendeli el a dokumentumok feltárását, ha a másik fél elmulasztja vagy megtagadja a dokumentumok önkéntes feltárását, vagy figyelmen kívül hagyja a dokumentumok feltárására irányuló kérelmet. [Lásd [a felsőbb bíróságok módosított eljárási szabályzata](#) 31. rendelkezésének 12. szabályát]. A kért dokumentumfeltárásnak relevánsnak és az ügyben a kérdéses tények megállapításához szükségesnek kell lennie. Emellett lehetőség van az ügyben félnek nem minősülő személytől is kérni dokumentumok feltárását.

Nyilvánosságra hozatal: A személyi sérüléssel kapcsolatos ügyekben bármely fél – a bírósághoz intézett kérelem nélkül – köteles a másik fél számára elérhetővé tenni az olyan szakértők által készített orvosi jelentéseket, akiket a tárgyaláson tanúként fognak meghallgatni. [Lásd [a felsőbb bíróságok módosított eljárási szabályzata](#) 39. rendelkezésének 46. szabályát]. Emellett mindkét fél köteles megosztani a másik féllel a meghallgatni kívánt tanúk nevét és címét tartalmazó listát, a felperes pedig köteles a követelés tárgyát képező veszteséggel vagy sérüléssel kapcsolatos, különös károkat szenvedett eszközöket és költségeket tartalmazó nyilatkozatot tenni.

Tanúk: A felek álláspontjuk alátámasztása érdekében a bíróság engedélye nélkül hivatkozhatnak a tanúvallomásokra, kivéve a felsőbbbíróság kereskedelmi kollégiuma előtt folyó eljárásokat, amelyekben a tanúvallomásra hivatkozó fél köteles benyújtani a tanú által aláírt tanúvallomást, és fel kell kérnie a tanút, hogy a tárgyaláson szóban adja elő bizonyítékait. Amennyiben a fél a felsőbbbíróság kereskedelmi kollégiuma előtt folyamatban lévő ügyben nem nyújtja be a tanúvallomást, a bíróság engedélye nélkül nem szólíthatja a tanút. A bíróság emellett tág hatáskörrel rendelkezik a elfogadott bizonyítékkal kapcsolatban, és kizárhatja az egyébként elfogadható bizonyítékokat vagy korlátozhatja a tanú kikérdezését. Bizonyos körülmények között a fél emellett kérheti a bíróságtól, hogy a tanú a vallomását a per tárgyalását megelőzően, a bíróság által kijelölt tisztviselő előtt eskü alatt tett nyilatkozatban tehesse meg. Általában a bíró feladata, hogy meghallgassa a felek által hivatkozott bizonyítékokat, de maga nem vesz részt a tényfeltárásban. A bíró általában nem jogosult a felek hozzájárulása nélkül szólítani tanúkat, ezt megteheti azonban a bíróság polgári eljárásban történő megsértése esetén vagy egyes gyermekvédelmi eljárásokban. A bíró emellett visszahívhatja a fél által már szólított tanúkat.

Szakértők: A feleknek általában nem kell megszerezniük a bíróság engedélyét álláspontjuk szakértői bizonyítással történő alátámasztásához. Amennyiben szakértői bizonyításra kívánnak hivatkozni, a feleknek a tárgyalást megelőzően meg kell osztaniuk egymással a szakvéleményeket. A felsőbbbíróság kereskedelmi kollégiuma előtt folyamatban lévő ügyekben a bíró a tárgyalást megelőző eljárás részeként felkérheti a szakértőket, hogy egyeztessenek azon kérdések azonosítása céljából, amelyekkel kapcsolatban vallomást kell tenniük, egyezzenek meg az e kérdésekkel kapcsolatos vallomásukban, és vizsgáljanak meg minden olyan kérdést, amelynek vizsgálatára a bíró őket felkérheti. E szakértőket felkérheti a bíróság arra, hogy készítsenek a találkozóik és egyeztetéseik eredményeit tartalmazó összefoglalót, majd azt közösen nyújtsák be a hivatalvezetőnek és küldjék meg a feleknek. A szakértői egyeztetések ezen eredményei nem kötik a feleket. [Lásd [a felsőbb bíróságok eljárási szabályzata](#) 63A. rendelkezése 6. szabálya (1) bekezdésének (ix) pontját].

A bíróság hivatalból kijelölhet egy szakértőt törvényszéki szakértőként annak érdekében, hogy segítse a bíróságot a tárgyalás ügyben. A bíróság felkérheti a törvényszéki szakértőt, hogy készítsen jelentést, amelynek másolatát a felek is megkapják, és hogy e személy a bíróságnak nyújtandó tanácsadás vagy segítség céljából vegyen részt a tárgyaláson.

2.2 Ha a bíróság helyt ad a fél bizonyításvételre vonatkozó kérelmének, mik a következő lépések?

Dokumentumok feltárása: A bíróság csak akkor hoz a dokumentumok feltárására irányuló végzést, ha a dokumentumok feltárására köteles fél elmulasztotta, megtagadta vagy figyelmen kívül hagyta az önkéntes dokumentumfeltárást. Ezért ha a bíróság elrendeli a dokumentumok feltárását, általában meg kell téríteni az azt kérő félnek a kérelem benyújtásával kapcsolatos költségeit. Amennyiben a peres felet kötelezik a rendelkezése alatt vagy a birtokában lévő egyes dokumentumok feltárására, azokról másolatot kell készítenie, és el kell juttatnia azt a másik félnek. A dokumentumok feltárására irányuló végzés teljesítésére a dokumentumok feltárására vonatkozó eskü alatt tett nyilatkozat megtételével kerül sor, amely az eskü alatt tett nyilatkozat mellékleteiként tárja fel a releváns dokumentumokat. A dokumentumok feltárására irányuló végzés teljesítésének elmulasztása miatt elutasítható a kereset vagy figyelmen kívül hagyható a védekezés annak biztosítása érdekében, hogy a felek eleget tegyenek a dokumentumok feltárására irányuló végzésnek.

Tanúk: A feleknek nem kell megszerezniük a bíróság engedélyét álláspontjuk tanúbizonyítással történő alátámasztásához. Azokban az esetekben, amelyekben a bíróság elrendeli, hogy a tanúvallomás megtételére nyilatkozatban kerüljön sor, a tanú a bíróság által kijelölt tisztviselő előtt, szóban tesz vallomást. A meghallgatást a tárgyaláshoz hasonlóan kell lefolytatni a tanú kikérdezésének teljes körű lehetőségével és az így szerzett bizonyítékokról készített jegyzőkönyvvel.

Szakértők: A feleknek általában nem kell megszerezniük a bíróság engedélyét álláspontjuk szakértői bizonyítással történő alátámasztásához. A szakértők a megállapításait és pártatlan szakvéleményüket tartalmazó írásbeli jelentést készíthetnek. Amennyiben szakértői jelentés készítésére kerül sor, azt a tárgyalást megelőzően meg kell osztani. A szakértő elsősorban a bíróságnak, nem pedig az eljárásban részt vevő feleknek tartozik felelősséggel annak ellenére, hogy díját az őt felkérő fél fizeti meg.

2.3 Mely esetben utasíthatja el a bíróság a fél bizonyításvételre irányuló kérelmét?

A bíróság elutasíthatja a meghatározott bizonyítékot beszerezni kívánó vagy arra hivatkozó fél indítványát, ha véleménye szerint a bizonyíték irreleváns, szükségtelen vagy elfogadhatatlan. A „legjobb bizonyíték elve” szerint a tényre vonatkozó legjobb és legközvetlenebb bizonyítékokra kell hivatkozni, vagy ha a legjobb bizonyíték nem áll rendelkezésre, annak hiányát kell figyelembe venni. Például egy konkrét levél tartalmának legjobb bizonyítéka magának a levélnek a bemutatása, nem pedig az annak tartalmára vonatkozó szóbeli beszámoló. Általában a kérdéses tények szempontjából releváns összes bizonyíték elfogadható. Egyes bizonyítékok azonban elfogadhatatlanok, mint például a bizalmas kommunikáció (például az ügyfél és az ügyvéd közötti bizalmas kommunikációra vonatkozó bizonyítékok). Ennek megfelelően a bizonyíték elfogadhatóságáról minden ügyben a bírót dönt.

2.4 Milyen bizonyítási eszközök léteznek?

A tényeket bizonyítékok, vélelmek, a bizonyítékokból származó következtetések, valamint egyes ismert tényeknek a bíróság által hivatalból történő figyelembevétel útján lehet bizonyítani. A polgári eljárásokban alkalmazható bizonyítékok típusai a tanúvallomások, az iratok és a tárgyi bizonyítékok. Az iratok közé tartoznak az okiratok, a számítógépes nyilvántartások, a fényképek, valamint a kép- és hangfelvételek.

2.5 Milyen módon vehető fel a tanúk vallomása, és különbözik-e ez a szakértő tanúk meghallgatásától? Melyek az írásbeli bizonyítékok és a szakértői jelentések/vélemények benyújtásának szabályai?

Főszabály szerint a tanúk a tárgyaláson szóban adják elő vallomásukat, ahol felszólítják őket, hogy erősítsék meg nyilatkozataik hitelességét és pontosságát. A szakértők – a bíróság eltérő rendelkezése hiányában – írásbeli jelentések útján nyújtják be bizonyítékaikat. A szakértői jelentésnek tartalmaznia kell a következtetéseket, az azok alapjául szolgáló tényeket és vélelmeket, valamint a szakértői utasítások lényegét. A bíróság dönti el, hogy a szakértőnek meg kell-e jelennie a tárgyaláson azért, hogy ott szóban is előadhassa bizonyítékait.

2.6 Van-e olyan bizonyítási mód, amely erősebb a többinél?

A bíróság széles körű mérlegelési jogkörrel rendelkezik az egyes bizonyítékok súlyának vagy hitelességének megítélése terén. Például annak ellenére, hogy a híresztelésre alapozott bizonyíték elfogadható a polgári eljárásban, annak általában kisebb a súlya, mint a közvetlen tanúvallomásnak, különösen ha a nyilatkozattevőt magát is felszólíthaták volna vallomástételre.

Bizonyos iratokat és nyilvántartásokat hitelesnek kell elismerni. Például a vállalkozások és közigazgatási szervek nyilvántartásait hitelesnek kell elismerni, ha azokat a vállalkozás vagy közigazgatási szerv tisztségviselője hitelesíti, illetve különböző típusú közokiratokat (például jogszabályokat, belső szabályzatokat, határozatokat, egyezményeket és bírósági jegyzőkönyveket) elég a nyomtatott vagy hitelesített másolatokkal bizonyítani, azok tekintetében nincs szükség további bizonyításra.

2.7 Van-e kötelezően előírt bizonyítási mód egyes tények bizonyítására?

Bizonyos ügyleteket kizárólag írásban lehet megkötni, éppen ezért azok bizonyításához is írásbeli bizonyítékokra van szükség. Erre példa a földterület adásvételére irányuló szerződés.

2.8 Kötelezi-e a jog a tanúkat a vallomástételre?

Főszabály szerint amennyiben a tanú cselekvőképese, őt fel lehet szólítani arra, hogy a bíróság előtt megjelenjen és vallomást tegyen. Az a fél, aki biztosítani kívánja a tanú tárgyaláson való megjelenését, a tanú megidézésére vonatkozó olyan idézést készít elő, amely kötelezi a tanút, hogy vallomástétel céljából a bíróságon megjelenjen. Az idézés a bíróság általi kibocsátását és megfelelő kézbesítését követően kötelezi a tanút a tárgyaláson való megjelenésre. A tanú megidézésére vonatkozó idézést nem teljesítő személy megsérti a bíróságot.

2.9 Milyen esetben tagadhatják meg a vallomástételt?

A cselekvőképese tanúk vallomástételre való kötelezésére vonatkozó főszabály nem alkalmazható a külföldi uralkodókra és háztartásaikra, a külföldi diplomáciai képviselőkre és konzuli tisztviselőkre, bizonyos nemzetközi szervezetek képviselőire, valamint a bírákra és az ülnökökre az e jogkörben végzett tevékenységükkel összefüggésben. A felek házastársai és hozzátartozói számára polgári eljárásban kötelezővé lehet tenni a vallomástételt. A tanú köteles válaszolni a kérdésekre, kivéve olyan körülmények között, amelyek fennállása esetén sérülne az önvádra kötelezés tilalma. Ennek megfelelően a tanú köteles válaszolni a kérdésre, kivéve, ha bizonyítja, hogy alapos oka van feltételezni, hogy a válaszával saját magát vádolná meg.

Mindazonáltal azok a tanúk, akik főszabály szerint vallomásra kötelezhetők, jogosultak kiváltság alapján bizonyos dokumentumokat a megvizsgálástól visszatartani és a válaszadást bizonyos kérdésekre megtagadni. A kiváltságok főbb típusai az ügyvédi titoktartási kötelezettség, a bizalmas kommunikáció, valamint a fent említett önvádra kötelezés tilalma.

A bizonyítékot emellett közérdekű mentesség alapján is vissza lehet tartani, ha annak bemutatása sértené a közérdeket. A mentességet élvező bizonyítékok közé tartoznak a nemzetbiztonsághoz, a diplomáciai kapcsolatokhoz, a központi kormányzat működéséhez, a gyermekek jólétéhez, a bűncselekmények felderítéséhez, valamint az informátorok védelméhez kapcsolódó bizonyítékok. Emellett az újságírók nem kötelesek megjelölni a forrásait, kivéve, ha azok megosztása az igazságszolgáltatás vagy a nemzetbiztonság érdekében, illetve zavargás vagy bűncselekmény megelőzéséhez szükséges.

2.10 Alkalmazható-e szankció a tanúskodást megtagadó személlyel szemben, illetőleg a személy kényszeríthető-e a vallomástételre?

A megidézett és a vallomástételt megtagadó tanú a bíróság megsértése miatt a jogsértés jóvátételéig börtönbüntetésre ítéltető, illetve vele szemben pénzbírságot is ki lehet szabni. A tanú megidézésére vonatkozó idézés teljesítésének elmulasztása tulajdonképpen a bírósági végzés teljesítésének elmulasztását jelenti, vagyis a vallomástételt megtagadása megsérti a bíróságot.

2.11 Van-e olyan személy, akitől nem szerezhető be tanúvallomás?

A nagykorú személyek nem alkalmasak arra, hogy polgári eljárásban vallomást tegyenek, ha képtelenek az eskü megértésére vagy észszerű vallomás megtételére. Előfordulhat, hogy a kiskorú tanú nem alkalmas a vallomástételre, ha nincs tisztában az igazmondási kötelezettséggel vagy nem rendelkezik megfelelő értelmi képességgel ahhoz, hogy az általa előadott bizonyítékot alátámassza; e kérdésben a konkrét perben eljáró bíró jogosult dönteni.

2.12 Mi a bíróság és a felek szerepe a tanú kihallgatásában? Milyen feltételekkel tehető tanúvallomás videokonferencia útján vagy egyéb technikai eszközök segítségével?

A tanúk először megteszik saját vallomásukat, majd ezt követően őket az ellenérdekű fél ügyvédje is kikérdezi. A kikérdezés során a tanúknak befolyásoló kérdéseket is fel lehet tenni. Bizonyos esetekben a kikérdezést követően a tanút az őt eredetileg szólító fél újból kikérdezheti. Emellett a bíróságnak is feltehető kérdéseket a tanúnak, például bizonyos kérdések tisztázása érdekében.

Bizonyos esetekben a tanúk számára az élő televíziós kapcsolaton keresztüli vallomástételt is lehetővé kell tenni. A gyermek vagy a mentális zavarban szenvedő fél jólétét érintő eljárásokban a bíróság a gyermek vallomását élő televíziós kapcsolat segítségével is meghallgathatja, és a gyermekhez intézett kérdéseket közvetítő segítségével is felteheti. A bizonyíték élő televíziós kapcsolat segítségével való felvételére akkor is lehetőség van, ha a kérdéses tanú Írország joghatóságán kívül él.

3 A bizonyítékok értékelése

3.1 Ha az egyik fél nem jogszerűen szerezte be a bizonyítékokat, vonatkozik-e valamilyen korlátozás a bíróságra az ítélethezatalal kapcsolatban?

A jogellenesen beszerzett bizonyíték nem feltétlenül elfogadhatatlan. Az abban az esetben fogadható el, ha releváns, de a bíróság mérlegelési jogkörében jogosult azt kizárni. Amennyiben a bíróság úgy véli, hogy a bizonyítékot a közrend érdekében – a kérdéses tények szempontjából betöltött relevanciája ellenére – ki kell zárni, a bizonyíték nem kerül befogadásra.

3.2 Ha félként veszek részt az ügyben, bizonyítékot számíthat-e a nyilatkozatom?

Az eljárásban részt vevő felek nyilatkozatai a félnek nem minősülő személyek nyilatkozataival azonos mértékben fogadhatók el bizonyítékként.

Kapcsolódó linkek

<http://www.courts.ie/>

Utolsó frissítés: 13/11/2018

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

Bizonyításfelvétel - Görögország

1 A bizonyítási teher

1.1 Melyek a bizonyítási teherre vonatkozó szabályok?

A bizonyítás tekintetében a görög jog „a fél az ügy ura” elvét (*archi tis diáthesis*) követi. Ennek megfelelően a bíróság kizárólag a fél kérelmére jár el, és kizárólag a felek által tett és bizonyított ténybeli állítások és az általuk benyújtott kérelmek alapján határoz. Az eljárási lépéseket – jogszabály eltérő rendelkezése hiányában – a felek indítványára kell megtenni. A feleknek csak azokat a tényeket kell bizonyítaniuk, amelyek hatással vannak az ügy eldöntésére, és amelyek szükségesek független követelésük vagy ellenkövetelésük alátámasztásához. A nem alátámasztott kérelmeket el kell utasítani.

1.2 Vannak-e olyan szabályok, amelyek bizonyos tények tekintetében mentesítenek a bizonyítási teher alól? Milyen esetekben? Lehetséges-e egy konkrét jogi vélelmet bizonyítással megdönteni?

Amennyiben jogszabály egy tény megállapításához bizonyítást ír elő, eltérő rendelkezés hiányában lehetséges az ellenbizonyítás. Azokat a tényeket, amelyek olyan mértékig ismertek, hogy nem állhat fenn észszerű kétség azok valóságtartalmát illetően, vagy amelyeket a bíróság más bírósági eljárásokból ismer, automatikusan figyelembe kell venni, és azokat nem szükséges bizonyítani. A bíróság bizonyítás nélkül, automatikusan figyelembe veszi az általános tapasztalatokat. A bíróság hasonlóképpen hivatalból figyelembe veszi más országok jogszabályait, szokásjogát és szokásait, ehhez azonban igényelhet bizonyítékokat, ha azokat nem ismeri.

1.3 Milyen mértékben kell a bíróságnak meggyőződnie valamely tényről ahhoz, hogy ítéletét e tény fennállására alapozza?

A bíróság szabadon mérlegeli a bizonyítékokat és saját mérlegelési jogkörében dönt arról, hogy a nyilatkozatokat igaznak fogadja-e el. Határozatában ismertetni döntésének indokait. Amennyiben jogszabály kimondja, hogy az ügyet kizárólag a valószínűségek mérlegelése alapján is el lehet dönteni – például ideiglenes intézkedésekre (*asfalistiká métra*) irányuló kérelmek esetén –, a bíróság nem köteles a bizonyításfelvételre, a bizonyítékok elfogadható formáira, valamint a benyújtható bizonyítékok bizonyító erejére vonatkozó szabályokat alkalmazni, de figyelembe vehet bármit, amit a tényekre vonatkozó véleményének kialakításához megfelelőnek ítél.

2 A bizonyításfelvétel

2.1 A bizonyításfelvétel minden esetben valamelyik fél kérelmére történik, vagy bizonyos esetekben a bíróság maga is kezdeményezheti azt?

Főszabály szerint a bizonyítékot a felek indítványozzák és nyújtják be. A bíróság azonban hivatalból abban az esetben is elrendelheti a jogszabályban meghatározott bizonyíték benyújtását, ha arra a fél nem hivatkozott.

2.2 Ha a bíróság helyt ad a fél bizonyításfelvételre vonatkozó kérelmének, mik a következő lépések?

A bizonyításfelvételt követően a bíróság érdemben dönt az ügyben, kivéve, ha megállapítja, hogy a bizonyítékok elégtelenek, mely esetben további új bizonyítékok benyújtását rendelheti el.

2.3 Mely esetben utasíthatja el a bíróság a fél bizonyításfelvételre irányuló kérelmét?

Amennyiben megállapítja, hogy a rendelkezésre álló bizonyítékok elégtelenek, vagy azokat a fél nem a jogszabályban meghatározott határidőn belül nyújtotta be.

2.4 Milyen bizonyítási eszközök léteznek?

A polgári perrendtartás (*Kódika Politikís Dikonómias*) szerinti bizonyítékok a beismerés, a szemle, a szakértői jelentések, az okiratok, a felek nyilatkozatai, a tanúvallomások, a vélelmek és az eskü alatt tett nyilatkozatok.

2.5 Milyen módon vehető fel a tanúk vallomása, és különbözik-e ez a szakértő tanúk meghallgatásától? Melyek az írásbeli bizonyítékok és a szakértői jelentések/vélemények benyújtásának szabályai?

A szakértők (*pragmatognómones*) a bíróság által feltett kérdésekre vonatkozó véleményeik elkészítésével segítséget nyújtanak a bíróságnak. Amennyiben szükséges, a bíróság felszólítja a szakértőket, hogy az egyes eljárási lépések vagy az összes eljárási lépés során legyenek jelen. Minden egyes bírósági jegyzéket vezet a szakértőkről. A jegyzékek elkészítésének és vezetésének módját az igazságügyi miniszter javaslata alapján elfogadott végzések

határozzák meg. Az ügyben eljáró bíróság ellátja a szakértőket a feladataik teljesítéséhez szükséges utasításokkal, és meghatározza különösen azt, hogy a) szükségesnek tartja-e, hogy a szakértők részt vegyenek a bírósági eljárás valamely szakaszában, valamint hogy b) a szakvéleményt a bíróságon kell-e előadni, vagy azt a szakértőknek egyedül kell-e elkészíteniük. Az ügyben eljáró bíróság eltérő rendelkezése hiányában e hatásköröket a szakvéleményekkel kapcsolatos eljárási lépés megtételére felkért bíróság és a kijelölt bírósági elnök (entetalménos dikastís) szintén gyakorolhatják. Amennyiben írásbeli véleményt kell készíteni, a bíróság meghatározza azt a határidőt, amelyen belül a szakértőknek be kell nyújtaniuk véleményüket. A bírósági elnök vagy tanácsban történő bíraskodás esetén a bíróság elnöke a szakértő kérelmére meghosszabbíthatja a határidőt, ha a felek még nem kerültek megidézésre, és a szakértő véleménye szerint a rendelkezésre álló idő nem elegendő a vélemény elkészítéséhez. Amennyiben az ügyben több szakértő vesz részt, ők közösen teszik meg a szakvélemény elkészítéséhez szükséges lépéseket, és közösen készítik el írásbeli véleményüket. A szakértők bármelyik szakértő kérésére összeülnek. Az írásbeli véleményben be kell mutatni a szakértők által megtett lépéseket, valamint minden egyes szakértő indokolt álláspontját, és azt a szakértőknek alá kell írniük. Amennyiben valamelyik szakértő nincs jelen a vélemény elkészítésénél vagy megtagadja annak aláírását, ennek is szerepelnie kell a véleményben. A szakértők vagy az általuk erre feljogosított személy az őket kijelölő bíróság hivatalához nyújtják be az írásbeli véleményt, és e tényt nyilvántartásba kell venni. Amennyiben a vélemény a kijelölt bírósági elnök kérelme alapján eljáró bíróság hivatalához kerül benyújtásra, a jelentést haladéktalanul továbbítani kell az ügyben eljáró bíróság hivatalához. A bíróság minden esetben szabadon mérlegelheti a szakvéleményeket.

2.6 Van-e olyan bizonyítási mód, amely erősebb a többinél?

A fél által a bíróságon vagy a kijelölt bírósági elnök előtt tett szóbeli vagy írásbeli beismerés (*omología*) az azt tevő féllel szemben teljes értékű bizonyítéknak minősül; a bíróságon kívül tett beismeréseket a többi bizonyítékhoz hasonlóan szabadon lehet mérlegelni.

2.7 Van-e kötelezően előírt bizonyítási mód egyes tények bizonyítására?

A szerződéseket és a kollektív jellegű aktusokat nem lehet tanúvallomásokkal bizonyítani, ha az ügylet értéke meghaladja a 20 000 EUR-t, emellett a tanúvallomások nem fogadhatók el az okirati bizonyítékokkal szemben akkor sem, ha az ügylet értéke alacsonyabb mint 2 millió GRD vagy 20 000 EUR. A tanúvallomások elfogadhatók azonban a következő esetekben: a) ha a bizonyító erővel rendelkező dokumentum olyan kezdetleges bizonyítékul szolgál, amely valószínűsíti, hogy az ügylet megkötésre került („írásbeli bizonyítékkezdemény”, *archi éngrafis apódeixis*); b) ha a dokumentum bemutatása elmaradásának fizikai vagy erkölcsi oka van; c) ha egyértelmű, hogy a dokumentumot elkészítették, de az véletlenül elveszett; d) ha a tanúvallomások az ügylet jellege vagy az annak megkötésével kapcsolatos különleges körülmények igazolják, különösen ha az ügylet kereskedelmi tevékenységet érint.

2.8 Kötelezi-e a jog a tanúkat a vallomástételre?

Minden személy, akit tanúként meg kívánunk hallgatni, köteles megjelenni és előadni az általa ismert tényeket. Amennyiben az érintett személy indokolatlanul nem jelenik meg, a bíróság felszólítja, hogy fizesse meg a távollétével okozott költségeket, emellett a bíróság pénzbírságot is kiszabhat.

2.9 Milyen esetben tagadhatják meg a vallomástételt?

A következő személyek jogosultak a vallomástétel megtagadására: 1. lelkesek, jogászok, közjegyzők, orvosok, gyógyszerészek, ápolók, szülészek, ezek asszisztensei, valamint a fél jogi tanácsadói az olyan tények tekintetében, amelyeket a foglalkozásuk gyakorlása során ismertek meg; 2. a felek vér szerinti vagy házassággal, illetve örökbe fogadással szerzett egyenes ági vagy oldalági rokonai a harmadik áig, kivéve, ha őket ugyanaz a kapcsolat fűzi mindegyik félhez, valamint a házastársak, korábbi házastársak és a jegyesek. Emellett a tanú nem köteles vallomást tenni 1. olyan tények tekintetében, amelyek miatt a tanú vagy a polgári perrendtartás 401. cikkének (2) bekezdése szerinti hozzátartozója által elkövetett jogsértéssel kapcsolatos eljárás indítható, vagy amelyek tekintetében sérülne a tanú vagy az említett személy jóhírneve, valamint 2. olyan tények tekintetében, amelyek szakmai titoknak minősülnek.

2.10 Alkalmazható-e szankció a tanúskodást megtagadó személlyel szemben, illetőleg a személy kényszeríthető-e a vallomástételre?

A tárgyaláson megjelenő, de a vallomástételt erre irányuló kötelezettsége ellenére megtagadó tanút a bíróság pénzbírság megfizetésére kötelezheti.

2.11 Van-e olyan személy, akitől nem szerezhető be tanúvallomás?

A következő személyeket nem lehet tanúként meghallgatni:

papok a gyónás során megismert tények tekintetében;

azok a személyek, akik a kérdéses esemény idején nem rendelkeztek az esemény megértéséhez szükséges beszámíthatósággal, vagy akik nem képesek beszámolni arról, amit érzékeltek;

azok a személyek, akik a kérdéses események idején olyan mentális zavarban szenvedtek, amely ténylegesen korlátozta ítélőképességüket és az akaratukat, vagy akik a meghallgatás idején ilyen állapotban vannak;

jogászok, közjegyzők, orvosok, gyógyszerészek, ápolók, szülészek, ezek asszisztensei, valamint a fél jogi tanácsadói az olyan tények tekintetében, amelyeket az őket titoktartásra kötelező foglalkozásuk gyakorlása során közöltek velük vagy ismertek meg, kivéve, ha a tényt megosztó és őket titoktartásra kötelező személy engedélyezi számukra a vallomástételt;

köztisztviselők és szolgálatot teljesítő katonák az olyan tények tekintetében, amelyekre vonatkozóan őket titoktartás terheli, kivéve, ha felelős felettesük engedélyezi számukra a vallomástételt;

a per eredményében érdekelt személyek.

2.12 Mi a bírósági elnök és a felek szerepe a tanú kihallgatásában? Milyen feltételekkel tehető tanúvallomás videokonferencia útján vagy egyéb technikai eszközök segítségével?

A meghallgatást megelőzően a tanú esküt tesz (amely lehet vallásos eskü vagy nyilatkozattétel). A tanúkat külön kell meghallgatni, és őket csak akkor lehet egymással vagy a felekkel szembesíteni, ha ez feltétlenül szükséges. A tanúk szóban adják elő bizonyítékaikat. A tanúknak nyilatkozniuk kell, hogy az általuk előadott bizonyítékokat hogyan ismerték meg, és híreszteléseken alapuló bizonyítékok esetében meg kell nevezniük azt a személyt, akitől az információt kapták. A bíróság megtilthatja a feleknek vagy jogi képviselőiknek, hogy a tanúknak kérdéseket tegyenek fel, ha azok nyilvánvalóan lényegtelenek vagy irrelevánsak, és akkor zárja le a tanú meghallgatását, amikor úgy véli, hogy a tanú minden általa ismert információt előadott a bizonyítandó tényekre vonatkozóan. A bíróság hivatalból vagy a felek kérelmére dönthet úgy is, hogy a konkrét esetben videokonferenciát kell alkalmazni. A bíróság azután dönt arról, hogy melyik helyre ad-e egy ilyen kérelemnek, miután felmérte, hogy a technológia alkalmazására szükség van-e az eljárás eredményes lefolytatásához. Az ügy körülményeire tekintettel a bíróság jóváhagyhatja a videokonferencia iránti kérelmet és további garanciákat követelhet meg az eljárás megfelelő lefolytatása érdekében. A bíróságnak, a hivatalvezetőnek és a videokonferencián részt vevő egyéb személyeknek a tárgyalás tervezett időpontja előtt meg kell jelenniük a megfelelő termekben. A bíróság eseti alapon dönt arról, hogy a távoli helyszínen szükséges-e bírósági részvétel. A berendezést a bírósági elnök vagy az erre felhatalmazott bírósági alkalmazott kezeli. Konzuli hatóság esetén a berendezést a küldöttségvezető által erre feljogosított személy kezeli. A videokonferencia útján történő meghallgatás lefolytatására a polgári perrendtartás érintett eljárási lépésre vonatkozó rendelkezéseivel összhangban kerül sor. A bírósági elnök határozza meg a termekben jelen lévő személyek számát. A bírósági elnök folytatja le a meghallgatást, és megadja a szükséges iránymutatást a két helyszínen jelen lévő személyek számára. A bíróság minden tagja és a tárgyaláson részt vevő összes személy – a meghallgatást vezető bírósági elnökkel – jogosult kérdéseket feltenni a jelen lévő feleknek, tanúknak és szakértőknek. A bírósági elnök a távoli helyszínen lévő személy személyazonosságának megállapításában a hivatalvezető vagy a távoli helyszínen jelen lévő olyan személy segíti, akit erre a konzul felhatalmazott. A tárgyalást vezető bírósági elnök dönti el, hogy a videokonferencia mikor ér véget. A tanúk, szakértők és a felek videokonferencia útján történő meghallgatása a bíróság előtt megvalósuló eseménynek minősül, és ugyanolyan bizonyító erővel rendelkezik, mint a nyilvános tárgyaláson megvalósuló események.

3 A bizonyítékok értékelése

3.1 Ha az egyik fél nem jogszerűen szerezte be a bizonyítékokat, vonatkozik-e valamilyen korlátozás a bíróságra az ítélethezattal kapcsolatban?

A bíróság kizárólag a jogszerű bizonyítékokat veheti figyelembe. A „jogszerű” bizonyítékok (*nómina endectiká mésa*) fogalma azokat az eszközöket foglalja magában, amelyek segítségével a bizonyítékok beszerzésre kerültek. A jogellenesen beszerzett bizonyítékok jogellenesek, és azokat nem lehet figyelembe venni.

3.2 Ha félként veszek részt az ügyben, bizonyítéknak számít-e a nyilatkozatom?

Igen, a felek nyilatkozata elfogadható bizonyítékként.

Utolsó frissítés: 13/11/2018

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

Bizonyításvétel - Franciaország

1 A bizonyítási teher

1.1 Melyek a bizonyítási teherre vonatkozó szabályok?

A polgári törvénykönyv (*Code civil*) szerint a kötelezettség teljesítését követelő személynek kell bizonyítania annak fennállását. Ezzel párhuzamosan, a mentesülést követelő személynek kell igazolnia a kötelezettség megszűnését.

Főszabály szerint tehát minden peres félnek az általa állított tényeket kell bizonyítania. Például a polgári perrendtartás (*Code de procédure civile*) 9. cikke a következőket mondja ki: „A jognak megfelelően minden félnek bizonyítania kell a követelése elismeréséhez szükséges tényeket.”

1.2 Vannak-e olyan szabályok, amelyek bizonyos tények tekintetében mentesítenek a bizonyítási teher alól? Milyen esetekben? Lehetséges-e egy konkrét jogi vélelmet bizonyítással megdönteni?

Egyes esetekben olyan vélelmek állnak fenn, amelyek mentesítik az érintett személyt azon tények bizonyítása alól, amelyek megállapítása lehetetlen vagy túlzottan nehéz.

Bizonyos értelemben a jogi vélelmek megfordítják az állított tény fennállását bizonyítani köteles személyre nehezedő bizonyítási terhet. Főszabály szerint a vélelmek „egyszerű” vélelmek: azok bizonyítékkal megdönthetők. Például amennyiben a gyermek a házasság ideje alatt születik, az anya férjéről vélelmezni kell, hogy ő az apa, de lehetőség van az apaságot vitató kereset benyújtására.

Ritkább esetben a vélelmek *juris et de jure* vélelmek is lehetnek: ilyenkor nincs helye ellenbizonyításnak.

1.3 Milyen mértékben kell a bíróságnak meggyőződnie valamely tényről ahhoz, hogy ítéletét e tény fennállására alapozza?

A bíróság kizárólag a bizonyított vagy nem vitatott tények alapján határozhat.

2 A bizonyításvétel

2.1 A bizonyításvétel minden esetben valamelyik fél kérelmére történik, vagy bizonyos esetekben a bíró maga is kezdeményezheti azt?

A bizonyításvételt a bíró a felek kérelmére rendelheti el, illetve maga is kezdeményezheti azt.

2.2 Ha a bíróság helyt ad a fél bizonyításvételre vonatkozó kérelmének, mik a következő lépések?

Amennyiben a bíró valamelyik fél kérelmére elrendeli a bizonyításvételt, a bíróság hivatala tájékoztatja a kijelölt szakembert megbízatásának terjedelméről; ez utóbbi pedig felszólítja a feleket, hogy vegyenek részt minden további műveletben. Amennyiben szakvéleményre van szükség, annak elkészítését nem lehet megkezdeni addig, amíg az érintett fél át nem adja a bíró által meghatározott összeget (letét), amely biztosítja a szakértő díjának kifizetését. A bizonyításvételre a felek jelenlétében kerül sor.

2.3 Mely esetben utasíthatja el a bíróság a fél bizonyításvételre irányuló kérelmét?

A bíró elutasíthatja a bizonyításvételre irányuló kérelmet azon okból, hogy az a bizonyítási terhet viselő fél tétlenségét kompenzálná, vagy hogy arra nincs szükség.

2.4 Milyen bizonyítási eszközök léteznek?

A francia polgári jog az alábbi megkülönböztetést teszi. A jogi tények (például egy baleset) tekintetében a bizonyítékok tetszés szerinti, és azok ezért bármilyen eszközzel (dokumentumokkal, tanúvallomással stb.) szolgáltatathatók. A jogi aktusok (szerződések, adományok stb.) tekintetében főszabály szerint írásbeli bizonyítékra van szükség, de jogszabály kivételeket állapíthat meg ez alól (például a rendeletben meghatározott összeget el nem érő összegű követelésekre vonatkozó aktusok esetében, vagy ha nem lehetséges írásbeli dokumentum bemutatása). Megjegyzendő, hogy a kereskedők között a bármilyen eszközzel történő bizonyítás a főszabály a jogi aktusok tekintetében is.

2.5 Milyen módon vehető fel a tanúk vallomása, és különbözik-e ez a szakértő tanúk meghallgatásától? Melyek az írásbeli bizonyítékok és a szakértői jelentések/vélemények benyújtásának szabályai?

A tanúvallomást két különböző formában lehet felvenni: szóban, vizsgálati eljárás keretében vagy írásban, olyan nyilatkozatban, amelynek meg kell felelnie bizonyos formai követelményeknek. Az írásbeli nyilatkozatban szerepelnie kell különösen a tanú személyazonosságának, valamint – adott esetben – a felekhez fűződő családi kapcsolatának, házassági kapcsolatának, alávetettségének, együttműködésének vagy érdekközösségének. A nyilatkozatban emellett meg kell jelölni, hogy az bírósági eljárásban való felhasználás céljából készült, és hogy annak szerzője tisztában van azzal, hogy a hamis tanúzás büntetőjogi szankciók kockázatát vonja maga után. Emellett eskü alatt tett nyilatkozatban is lehet vallomást tenni. (Ezeket a több tanú által tett, a bizonyítandó tényekre vonatkozó nyilatkozatokat tartalmazó dokumentumokat a bíró vagy egy hivatalos személy készíti el.)

A szakvélemény eltér a tanúvallomástól, mivel az olyan bizonyításvétel, amelynek keretében különös szakértelemmel bíró személyt bíznak meg azzal a feladattal, hogy a felek magyarázatainak előadását követően egy kizárólag technikai jellegű véleményt készítsen. A szakértő a véleményét szóban vagy írásban adja elő. Az írásbeli véleményt jelentés formájában kell elkészíteni, amely különösen a felek írásbeli észrevételeit tartalmazza. A bírót nem köti a szakvélemény.

2.6 Van-e olyan bizonyítási mód, amely erősebb a többinél?

A hivatalos személy (közjegyző, bírósági végrehajtó) által a feladata teljesítése során készített, hitelesített okirat hitelesnek minősül mindaddig, amíg a hamisításra vonatkozó kifogás benyújtására nem kerül sor.

A magánokirat (hivatalos személy részvétele nélkül, a felek által készített és kizárólag az ő aláírásait tartalmazó okirat) kizárólag ellenkező bizonyítás hiányában minősül hitelesnek.

A tanúvallomás és a többi bizonyítási eszköz a bíró mérlegelési jogkörébe tartozik.

2.7 Van-e kötelezően előírt bizonyítási mód egyes tények bizonyítására?

Ahogy az a 2.4. pontban is szerepel, az 1500 EUR-t meghaladó értékű jogi aktus bizonyításához írásbeli bizonyítékra van szükség. Ezzel szemben a tényekre vonatkozó bizonyítékok formája tetszés szerinti.

2.8 Kötelezi-e a jog a tanúkat a vallomástételre?

Minden személy köteles – az igazság felderítése céljából – együttműködni a bírósági eljárásban.

2.9 Milyen esetben tagadhatják meg a vallomástételt?

Annak a személynek, aki olyan információ birtokában van, amelyhez foglalkozása gyakorlása során jutott hozzá, és amelyre szakmai titoktartás vonatkozik, meg kell tagadnia a vallomástételt; ha ezt elmulasztja, büntetőjogi szankcióval sújtható. Emellett a tanúk megtagadhatják a vallomástételt, ha bizonyítani tudják annak jogos akadályát (például: az utazás lehetetlensége, betegség, szakmai okok stb.). A bíró értékeli ezen akadályok jogosságát.

2.10 Alkalmazható-e szankció a tanúskodást megtagadó személlyel szemben, illetőleg a személy kényszeríthető-e a vallomástételre?

A bíróság előtt meg nem jelenő tanúk és azok, akik jogos indok nélkül megtagadják a vallomás- vagy eskütételt, 3 000 EUR-ig terjedő polgári pénzbírság megfizetésére kötelezhetőek.

Azt is meg kell jegyezni, hogy a hamis tanúzás bűncselekményként büntetendő.

2.11 Van-e olyan személy, akitől nem szerezhető be tanúvallomás?

Bármely személy meghallgatható tanúként azon személyek kivételével, akik nem kötelesek a bíróság előtt vallomást tenni; ilyenek a polgári kizáró okkal érintett személyek (kiskorúak és védelemben részesülő nagykorú személyek), valamint azok a személyek, akikre bizonyos bűnösséget megállapító ítéletek vonatkoznak (polgári jogok megvonása). A bíró azonban információszerzés céljából, eskütétel nélkül kikérdezheti őket. Emellett a házastársak leszármazottait sohasem lehet meghallgatni, illetve e személyek sohasem tanúskodhatnak a házasság felbontására vagy a különválásra irányuló eljárásokban.

2.12 Mi a bíró és a felek szerepe a tanú kihallgatásában? Milyen feltételekkel tehető tanúvallomás videokonferencia útján vagy egyéb technikai eszközök segítségével?

A bíró folytatja le a tanúk meghallgatását, és ő teszi fel a kérdéseket. Bár jelen lehetnek, de annak érdekében, hogy ne befolyásolják őket, a felek nem szakíthatják félbe a tanúkat és nem szólíthatják meg őket közvetlenül. Amennyiben a bíró szükségesnek ítéli, ő teszi fel azokat a kérdéseket, amelyeket a felek meg kívánnak kérdezni a tanúktól.

A bírót semmi nem akadályozza abban, hogy hang-, kép- vagy hang- és képfelvételt készítsen a bizonyításfelvételről, ha a körülmények ezt megkövetelik (például földrajzi távolság esetén).

3 A bizonyítékok értékelése

3.1 Ha az egyik fél nem jogszerűen szerezte be a bizonyítékokat, vonatkozik-e valamilyen korlátozás a bíróságra az ítélethozatallal kapcsolatban?

A bíró nem fogadja el a csalárd eszközökkel (rejtett kamera, telefonbeszélgetés fél tudta nélküli felvétele stb.) vagy olyan módon megszerzett bizonyítékokat, amelyek nem tartják tiszteletben a magánéletet.

3.2 Ha félként veszek részt az ügyben, bizonyítéknak számít-e a nyilatkozatom?

Az ügyben részt vevő felek nyilatkozatai nem minősülnek bizonyítéknak.

Kapcsolódó linkek

 [Legifrance weboldal](#)

Utolsó frissítés: 14/11/2018

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

Bizonyításfelvétel - Horvátország

1 A bizonyítási teher

1.1 Melyek a bizonyítási teherre vonatkozó szabályok?

A polgári eljárásban a bizonyításfelvételre, valamint a bizonyítékok előadására, kiválasztására, beszerzésére, vizsgálatára és értékelésére vonatkozó szabályok a polgári perrendtartás (*Zakon o parničnom postupku*) (*Narodne novine* [NN; a Horvát Köztársaság hivatalos lapja] 53/91., 91/92., 112/99., 129/00., 88/01., 117/03., 88/05., 2/07., 96/08., 84/08., 123/08., 57/11., 25/13. és 89/14. sz. [ZPP]) 219–276. cikkében található.

Főszabály szerint a feleknek meg kell határozniuk azokat a tényeket és be kell mutatniuk azokat a bizonyítékokat, amelyekre követeléseiket alapozzák, vagy amelyek segítségével meg kívánják cáfolni az ellenérdekű fél által tett nyilatkozatokat és bemutatott bizonyítékokat, vagyis a horvát (polgári) eljárásjog szerint a meghallgatáshoz való jogra vonatkozó el vezérli a tények összegyűjtését és a bizonyítékok bemutatását.

Ennek megfelelően – jogszabály eltérő rendelkezése hiányában – a feleknek bizonyítaniuk kell azon nyilatkozatok hitelességét, amelyek a számukra kedvező tények fennállására vonatkoznak, és amelyekre követeléseiket (és kifogásaikat) alapítják.

Főszabály szerint a bíróság csak azokat a tényeket állapíthatja meg, amelyeket a felek meghatároztak, és csak azokat a bizonyítékokat veheti fel, amelyeket a felek bemutatnak. A bíróság kivételesen csak akkor jogosult (és köteles) olyan tények megállapítására, amelyeket a felek nem határoztak meg, illetve olyan bizonyítékok felvételére, amelyeket a felek nem mutattak be, ha feltételezi, hogy a felek olyan követeléseket kívánnak érvényesíteni, amelyek érvényesítésére nem jogosultak.

Amennyiben a benyújtott bizonyítékok alapján (a ZPP 8. cikke) a bíróság nem tud kétséget kizáró módon megállapítani egy tényt, a tény fennállásáról a bizonyítási teherre vonatkozó szabályok alapján dönt.

1.2 Vannak-e olyan szabályok, amelyek bizonyos tények tekintetében mentesítenek a bizonyítási teher alól? Milyen esetekben? Lehetséges-e egy konkrét jogi vélelmet bizonyítással megdönteni?

Bizonyíték minden olyan tény, amely jelentőséggel bír a határozathozatal szempontjából.

Nem kell bizonyítani az olyan tényeket, amelyeket a fél a bíróság előtt az eljárás során elismert, de a bíróság elrendelheti e tények bizonyítását is, ha úgy véli, hogy azok elismerésével a fél olyan követelést kíván érvényesíteni, amelynek érvényesítésére nem jogosult (a ZPP 3. cikkének harmadik bekezdése).

Emellett a jogszabályi rendelkezéseket sem kell bizonyítani, mivel azokra az „a bíróságnak ismernie kell a jogot” (*iura novit curia*) szabályt kell alkalmazni.

Nem kell bizonyítani azokat a tényeket, amelyek köztudomásúak. Bizonyítható azonban az, hogy egy adott tény nem köztudomású.

Nem kell bizonyítani azokat a tényeket, amelyek fennállását jogszabály vélelmezi, de – jogszabály eltérő rendelkezése hiányában – bizonyítható, hogy azok nem állnak fenn. Ennek megfelelően a megdönthető vélelmekre (*praesumptiones iuris*) vonatkozó szabályok elősegítik a bizonyítást, mivel a jogilag releváns tényre támaszkodó félnek nem kell e tény fennállását közvetlenül bizonyítania; elegendő a megdönthető vélelemben szereplő általános jogi normára hivatkoznia, és annak a félnek kell a bizonyításról gondoskodnia, aki azt állítja, hogy a megdönthető vélelemben szereplő általános szabályt a konkrét ügyben nem lehet alkalmazni.

Előfordulhatnak azonban olyan esetek, amelyekben a jog nem teszi lehetővé a jogszabályban vélelmezett tényekkel szembeni ellenbizonyítást (*praesumptiones iuris et de iure*); ilyenkor a bíróság köteles megállapítani, hogy a kérdéses jogilag releváns tény fennáll.

1.3 Milyen mértékben kell a bíróságnak meggyőződnie valamely tényről ahhoz, hogy ítéletét e tény fennállására alapozza?

A bíróság feladata meggyőződni azon tények fennállásáról vagy fenn nem állásáról, amelyektől függ a jog alkalmazása. A ZPP nem tartalmaz a valószínűsége vonatkozó kifejezett rendelkezéseket, de a valószínűség fokának a meghozandó intézkedés jelentőségével arányosan kell növekednie, figyelembe véve az eljárás azon szakaszát, amelyben egy konkrét eljárási kérdés megtárgyalásra és eldöntésre kerül, valamint azokat az eljárási következményeket, amelyek akkor állnak be, ha bizonyos tények fennállása vagy fenn nem állása megállapításra kerül.

A bizonyítékok szabad mérlegelésének főszabálya szerint a bíróság saját elhatározása alapján dönt arról, hogy a benyújtott bizonyítékok egyenkénti és összességében történő lelkiismeretes és gondos értékelése alapján mely tényeket fogadja el bizonyítottként, figyelembe véve az eljárás egészének eredményét.

2 A bizonyításfelvétel

2.1 A bizonyításfelvétel minden esetben valamelyik fél kérelmére történik, vagy bizonyos esetekben a bíró maga is kezdeményezheti azt?

Ahogy az korábban megállapítást nyert, a horvát (polgári) eljárás elsősorban inter partes eljárás, vagyis a felek saját kezdeményezésre gyűjthetik össze a tényeket és vehetik fel a bizonyítást, és a bíróság csak akkor jogosult a felek által meg nem határozott tények megállapítására és a bizonyításfelvételre, ha úgy véli, hogy a felek olyan követeléseket kívánnak érvényesíteni, amelyek érvényesítésére nem jogosultak (a ZPP 3. cikkének harmadik bekezdése).

2.2 Ha a bíróság helyt ad a fél bizonyításfelvételre vonatkozó kérelmének, mik a következő lépések?

A bíróság dönti el, hogy a bemutatott bizonyítékok közül melyeket kell felvenni a meghatározó tények megállapítása érdekében.

Amennyiben a bíróság elfogadja a fél bizonyítási indítványát, főszabály szerint megkezdi az adott bizonyíték felvételét.

A tanácsban (*vijeće*) tárgyalt ügyekben a bizonyításfelvételre a tanács előtt, a fő tárgyaláson kerül sor, de a tanács – fontos okból – úgy dönthet, hogy egyes bizonyításokat a tanács elnöke vagy a megkeresett bíróság bírója (a megkeresett bíró) előtt kell felvenni. Ebben az esetben a bizonyításfelvételre vonatkozó jegyzőkönyvet kell felolvasni a fő tárgyaláson.

Az egyesbíró vagy a tanács elnöke vezeti a fő tárgyalást, kikérdezi a feleket, és elvégzi a bizonyításfelvételt, de a bíróságot nem köti a tárgyalás vezetésére vonatkozó határozat, ami többet között azt jelenti, hogy nem kötik a felek által benyújtott bizonyítékokra vonatkozó indítványok elfogadásával vagy elutasításával kapcsolatos határozatok.

2.3 Mely esetben utasíthatja el a bíróság a fél bizonyításfelvételre irányuló kérelmét?

A ZPP rendelkezései szerint a bíróság elutasítja azokat a benyújtott bizonyítékokat, amelyek véleménye szerint nem relevánsak, és a határozatban megindokolja az elutasítást.

A ZPP nem tartalmaz az elfogadhatatlan bizonyítékok vagy az olyan bizonyítások elutasításának lehetőségére vonatkozó különös rendelkezéseket, amelyeket nem lehet költséghatékonyan felvenni. A városi bíróság (*općinski sud*) előtt folyamatban lévő, 10 000 horvát kunát nem meghaladó értékű jogvitákban és a kereskedelmi bíróság (*trgovački sud*) előtt folyamatban lévő, 50 000 horvát kunát nem meghaladó értékű jogvitákban a bíróság, ha véleménye szerint a jogvita eldöntése szempontjából jelentős tények megállapítása aránytalan nehézségekkel és költségekkel járna, az ilyen tények fennállását szabad értékelés alapján is megállapíthatja, figyelembe véve a felek által benyújtott dokumentumokat és a felek vallomásait, ha a bíróság a felek meghallgatásával is beszerzett bizonyítékokat.

Emellett a ZPP rendelkezései a felek számára határidőt szabnak a tények meghatározására és a bizonyítási indítványok benyújtására. A rendes polgári eljárásban minden egyes fél – a keresetben és az ellenkérelemben – legkésőbb az előkészítő tárgyalás során köteles meghatározni a követelését alátámasztó tényeket, bemutatni az általuk előadott tények megállapításához szükséges bizonyítékokat, valamint kinyilvánítani az ellenérdekű fél által tett nyilatkozatban szereplő tényekre és az általa indítványozott bizonyítékokra vonatkozó álláspontját. A fő tárgyalás során a felek csak akkor adhatnak elő új tényeket és bizonyítékokat, ha rajtuk kívül álló okokból képtelenek voltak azokat a korábbi eljárás során előadni vagy benyújtani.

A bíróság nem veszi figyelembe azokat az új tényeket és bizonyítékokat, amelyeket a felek saját hibájukból adnak elő vagy nyújtanak be a fő tárgyaláson.

A kis értékű követelésekkel kapcsolatos eljárásokban a bizonyítékokra és a bizonyításfelvételre vonatkozó további információért lásd a „[Kis értékű követelések – Horvát Köztársaság](#)” című információs lapot.

2.4 Milyen bizonyítási eszközök léteznek?

A ZPP a következő bizonyítási eszközökről rendelkezik: bírósági vizsgálat, okirati bizonyíték, tanúk, szakértők és a felek meghallgatása.

2.5 Milyen módon vehető fel a tanúk vallomása, és különbözik-e ez a szakértő tanúk meghallgatásától? Melyek az írásbeli bizonyítékok és a szakértői jelentések/vélemények benyújtásának szabályai?

A tanú olyan természetes személy, aki képes a bizonyítandó tényekre vonatkozó információval szolgálni. A tanúkat egyesével és a később meghallgatandó tanúk jelenléte nélkül kell meghallgatni, és kötelesek a válaszaikat szóban előadni.

A tanút először tájékoztatni kell arról, hogy köteles igazat mondani, és hogy nem hallgathat el semmit. Ezt követően figyelmeztetni kell a hamis tanúzás következményeire. Emellett a tanútól minden esetben meg kell kérdezni, hogyan ismerte meg azokat a tényeket, amelyekkel kapcsolatban vallomást tesz. A szakértő tanúnak ugyanazokkal a tulajdonságokkal kell rendelkeznie, mint a tanúknak, vagyis képesnek kell lennie a megfigyelésre, az emlékezésre és emlékeinek előadására, és emellett szaktudással is rendelkeznie kell.

Egyes, a bíróság által megidézett szakértő tanúknak eleget kell tenniük az idézésnek, és be kell nyújtaniuk megállapításait és véleményüket.

Ennek megfelelően a szakértő tanúk feladata a megállapítások és véleményük kialakítása. A bíróság határozza meg, hogy a szakértő tanúnak csak szóban, a tárgyaláson kell-e előadnia megállapításait és véleményét, vagy azt a tárgyalást megelőzően írásban is be kell-e nyújtania. A bíróság az írásbeli megállapítások és vélemény benyújtására határidőt szab, amely nem lehet hosszabb 60 napnál.

A szakértő tanúnak minden esetben indokolnia kell véleményét.

A bíróság legkésőbb azon tárgyalást 15 nappal megelőzően juttatja el a felekhez a megállapításokat és a véleményt, amelyen azokat tárgyalni kell.

A ZPP nem tesz különbséget a tanúk és a szakértő tanúk meghallgatása között, vagyis nem határoz meg különös eljárási szabályokat.

Az írásbeli bizonyítékok tekintetében a felek maguk nyújthatják be azokat a dokumentumokat, amelyekre nyilatkozataik bizonyítékként hivatkoznak.

Az állami hatóság által feladatkorében, meghatározott formában kibocsátott iratot és a jogi vagy természetes személy által a jogszabály vagy jogszabályon alapuló rendelet által ráruházott közjogi hatáskörének gyakorlása során ugyanezen formában kibocsátott iratot (közokirat) olyannak kell tekinteni, mint amely megfelelően bizonyítja az abban igazolt vagy szabályozott tények hitelességét.

Más iratok akkor rendelkeznek ilyen bizonyító erővel, ha külön szabályozás szerint azok bizonyító ereje a közokiratokéval azonos.

Lehetséges annak bizonyítása, hogy a közokiratba foglalt tények hamisak, vagy hogy az irat nem megfelelően került elkészítésre.

Amennyiben a bíróság megkérdőjelezi az irat hitelességét, felszólíthatja azt a hatóságot, amelytől az állítólagosan származik, hogy fejtse ki az azzal kapcsolatos álláspontját.

Nemzetközi megállapodás eltérő rendelkezése hiányában a megfelelően hitelesített külföldi közokiratok – viszonyosság esetén – a belföldi közokiratok bizonyító erejével megegyező bizonyító erővel rendelkeznek.

A ZPP emellett szabályozza az iratok rendelkezésre bocsátására vonatkozó kötelezettséget attól függően, hogy az irat a megidézett fél, az ellenérdekű fél, közigazgatási szerv, hatósági jogkör gyakorló szervezet vagy harmadik személy (természetes vagy jogi személy) birtokában van-e.

2.6 Van-e olyan bizonyítási mód, amely erősebb a többinél?

A bizonyítékok szabad mérlegelésének horvát (polgári) eljárásjogban alkalmazott főszabálya szerint a bíróság saját elhatározása alapján dönt arról, hogy a benyújtott bizonyítékok egyenkénti és összességében történő lelkiismeretes és gondos értékelése alapján mely tényeket fogadja el bizonyítottként, figyelembe véve az eljárás egészének eredményét.

Ennek megfelelően nincs olyan szabály, amely szerint egyes bizonyítási eszközök nagyobb súllyal vagy jelentőséggel bírnak, mint mások, bár a gyakorlatban az iratok általában megbízhatóbbnak (de nem jelentősebbnek) minősülnek, mint a többi bizonyíték (tanúk, meghallgatások).

2.7 Van-e kötelezően előírt bizonyítási mód egyes tények bizonyítására?

Nem, a ZPP nem írja elő, hogy egyes tények megállapításához meghatározott bizonyítási módot kell kötelezően alkalmazni. Az inter partes elvnek megfelelően a felek mutathatják be a bizonyítékokat, és a bíróság dönti el, hogy a bemutatott bizonyítékok közül melyekre van szükség a releváns tények megállapításához.

2.8 Kötelezi-e a jog a tanúkat a vallomástételre?

A tanúként megidézett személyek kötelesek az idézésnek eleget tenni és – a ZPP eltérő rendelkezése hiányában – vallomást tenni. Ennek megfelelően a vallomástétel – amelyhez hozzátartozik a bíróság előtti megjelenés kötelezettsége is –, a bizonyítékok előadása és az igazmondás minden személyre kiterjedő általános kötelezettség. Azokat a tanúkat, akik idős koruk, betegségük vagy súlyos testi fogyatékoságuk miatt nem képesek eleget tenni az idézésnek, az otthonukban kell meghallgatni.

2.9 Milyen esetben tagadhatják meg a vallomástételt?

Azt a személyt, aki a vallomástétellel megsértené a szakmai vagy katonai titkok megtartására vonatkozó kötelezettségét, addig nem lehet tanúként meghallgatni, amíg az illetékes hatóság fel nem menti e kötelezettsége alól.

A tanúk a következő esetekben tagadhatják meg a vallomástételt:

- olyan dolgok tekintetében, amelyeket a fél számkra mint meghatalmazott képviselő számára fedett fel;
- olyan dolgok tekintetében, amelyeket a fél vagy más személy a tanú számára mint vallási gyóntató számára fedett fel;
- olyan tények tekintetében, amelyeket a fél ügyvédként, orvosként vagy más hivatás vagy tevékenység gyakorlása során ismert meg, ha őt

a hivatás vagy tevékenység gyakorlása során megismert tényekre vonatkozó titoktartási kötelezettség terheli.

Az egyesbíró vagy a tanács elnöke tájékoztatja e személyeket a vallomástétel megtagadásának lehetőségéről.

A tanú nyomós okból megtagadhatja a konkrét kérdés megválaszolását, különösen ha a kérdésre adott válasszal magát, egyenes ági rokonát bármelyik ágig, oldalági rokonát harmadik ágig, ideértve – a házasság megszűnése esetén is – házastársát vagy házassággal szerzett rokonát második ágig, valamint gyámját vagy gondnokát, örökbefogadó szüleit vagy örökbefogadott gyermekét súlyos szegénynek, jelentős anyagi kárnak vagy büntetőeljárásnak tenné ki.

Az egyesbíró vagy a tanács elnöke tájékoztatja a tanút, hogy megtagadhatja a válaszadást a feltett kérdésre.

2.10 Alkalmazható-e szankció a tanúskodást megtagadó személlyel szemben, illetőleg a személy kényszeríthető-e a vallomástételre?

Igen, lehetséges. Amennyiben a megfelelően megidézett tanú indokolás nélkül elmulasztja a bíróság előtti megjelenést, vagy e tanú engedély vagy jogos indok nélkül elhagyja azt a helyet, ahol őt meg kell hallgatni, a bíróság elrendelheti, hogy őt – a saját költségén – erőszakkal hozzák vissza, emellett a tanút 500–10 000 horvát kuna összegű pénzbírságra is büntetheti.

Amennyiben a tanú megjelenik, de az abból eredő következményekre vonatkozó tájékoztatást követően megtagadja a vallomástételt vagy az egyes kérdésekre való válaszadást, és a bíróság szerint a válasz megtagadásának indoka nem jogos, a bíróság a tanút 500–10 000 horvát kuna összegű pénzbírságra büntetheti; amennyiben a tanú ezt követően is megtagadja a vallomástételt, a bíróság fogva tarthatja. A tanú fogva tartása addig tart, amíg bele nem egyezik a vallomástételbe vagy amíg a vallomása szükségtelenné nem válik, de legkésőbb egy hónapig.

Amennyiben a tanú később megindokolja távolmaradását, a bíróság visszavonja a pénzbírságra vonatkozó határozatát, és részben vagy egészben felmentheti a tanút a költségek megfizetésének kötelezettsége alól. A bíróság akkor is visszavonhatja a pénzbírságra vonatkozó határozatát, ha a tanú később beleegyezik a vallomástételbe.

2.11 Van-e olyan személy, akitől nem szerezhető be tanúvallomás?

A vallomástétel általános kötelezettsége alóli, szakmai vagy katonai titkok tekintetében történő mentesülésekre, vagyis az olyan személyek vallomástétel megtagadásához való jogára, akik meghatározott tevékenységet végeznek, és az egyes kérdések megválaszolásának megtagadásához való jogra vonatkozó információkért lásd a 9. pontot.

Főszabály szerint kizárólag azokat a személyeket lehet tanúként meghallgatni, akik a bizonyítandó tényekre vonatkozó információval tudnak szolgálni, és a bíróság eseti alapon határoz a személy vallomástételre való képességéről.

Az eljárásban félként vagy valamelyik fél jogi képviselőjeként közvetlenül részt vevő személy nem lehet tanú, de a fél meghatalmazott képviselőjét meg lehet hallgatni tanúként.

2.12 Mi a bíró és a felek szerepe a tanú kihallgatásában? Milyen feltételekkel tehető tanúvallomás videokonferencia útján vagy egyéb technikai eszközök segítségével?

Minden tanút egyenként, a később meghallgatandó tanúk jelenlétének kizárásával kell meghallgatni. A tanúnak szóban kell válaszolnia.

A tanút először tájékoztatni kell arról, hogy köteles igazat mondani, és hogy nem hallgathat el semmit. Ezt követően figyelmeztetni kell a hamis tanúzás következményeire.

A tanút ezt követően felszólítják, hogy nyilatkozzon a vezeték- és utónevéről, a személyazonosító számáról, az apja nevééről, foglalkozásáról, címéről, születési helyéről, életkoráról, valamint a félhez fűződő viszonyáról.

Ezen általános kérdéseket követően a tanút felszólítják, hogy mondjon el mindent, amit azokról a tényekről tud, amelyekről vallomást kell tennie, majd neki megerősítés, kiegészítés vagy magyarázat céljából további kérdéseket lehet feltenni. Nem tehetők fel olyan kérdések, amelyek tartalmazzák a kérdésre adott választ.

A tanútól minden esetben meg kell kérdezni, hogyan ismerte meg azokat a tényeket, amelyekről vallomást tesz.

Azokat a tanúkat, akiknek a jelentős tényekre vonatkozó vallomásai ellentmondanak egymásnak, szembesíteni lehet egymással. A tanúkat egyesével kell kikérdezni minden olyan körülményről, amelynek tekintetében ellentmondás áll fenn, és válaszaitak jegyzőkönyvbe kell venni.

A Horvát Köztársaságban nincsenek a videokonferencia útján történő bizonyításvételre vonatkozó különös szabályok. A ZPP 126a–126c. cikkének rendelkezései azonban alapot kínálnak e meghallgatási módhoz, vagyis a bírósági tárgyalásokról hangfelvétel készíthető. A felvételkészítésről szóló határozatot a bíróság hivatalból vagy a fél kérelmére hozza meg. A hangfelvétel tárolására és továbbítására, a technikai feltételekre, valamint a felvétel elkészítésének módjára vonatkozó szabályokat a bíróság eljárási szabályzata tartalmazza.

3 A bizonyítékok értékelése

3.1 Ha az egyik fél nem jogszerűen szerezte be a bizonyítékokat, vonatkozik-e valamilyen korlátozás a bíróságra az ítélelhozattal kapcsolatban?

A ZPP nem tartalmaz a jogellenesen beszerzett bizonyítékokra vonatkozó különös rendelkezéseket. A jogalap azonban a Horvát Köztársaság alkotmányának (*Ustav Republike Hrvatske*) (NN 56/90., 135/97., 8/98., 113/00., 124/00., 28/01., 41/01., 55/01., 76/10., 85/10., 05/14. sz.) 29. cikkében található, amely kimondja, hogy a jogellenesen beszerzett bizonyítékok nem használhatók fel a bírósági eljárásokban.

A ZPP csak arról rendelkezik, hogy a bíróság nem veheti figyelembe a felek olyan indítványait, amelyek ellentétesek a kötelező érvényű szabályokkal vagy a közérkölcös szabályaival.

3.2 Ha félként veszek részt az ügyben, bizonyítéknak számít-e a nyilatkozatom?

Az ügyben részt vevő feleket nem lehet tanúként meghallgatni; a ZPP rendelkezései szerint azonban egyéb bizonyítékok hiányában, vagy ha a bíróság – a hivatkozott egyéb bizonyítékoktól függetlenül – a jelentős tények megállapítása érdekében szükségesnek ítéli, lehetőség van bizonyítási eszközként a felek meghallgatására.

Eltérő rendelkezés hiányában a ZPP tanúktól történő bizonyításfelvételre vonatkozó szabályait kell alkalmazni a felek meghallgatására is.

Utolsó frissítés: 19/12/2018

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

Figyelem: az oldal eredeti nyelvű változata [it](#) nemrég módosult. Az Ön által kiválasztott nyelvi változatot most készítik fordítóink.

Az oldal jelenleg a következő nyelveken olvasható.

Bizonyításfelvétel - Olaszország

1 A bizonyítási teher

1.1 Melyek a bizonyítási teherre vonatkozó szabályok?

A bizonyítási terhet a Polgári Törvénykönyv 2697. szakaszában megállapított elvek szabályozzák, miszerint: „A bíróság előtt jogot érvényesíteni kívánó személy köteles a követelést alátámasztó bizonyítékokat bemutatni. Az említett tények érvényességét vitató fél, vagy az érvényesített jog megváltozását vagy kimerülését állító fél köteles a kifogást alátámasztó tényekre vonatkozóan bizonyítékokat bemutatni.”

Ezek az elvek tehát arra kötelezik a felperest, hogy bizonyítsa a követelése alapjául szolgáló, azaz az állított joghatással járó tényeket. Az alperes másrészt köteles a felelősséget kizáró, illetőleg a jogok kimerülését vagy megváltozását igazoló tényekről bizonyítékot nyújtani, úgy, hogy az a felperes követelésének elutasítását eredményezze.

Ha a felperes nem tudja alátámasztani követelését, a kérelmet elutasítják, függetlenül attól, hogy az alperes nyújtott-e be bizonyítékot saját védelmére.

A Polgári Törvénykönyv 2698. szakasza semmisnek nyilvánít bármely megállapodást, amelynek célja a bizonyítási teher átruházása vagy módosítása valamely elidegeníthetetlen jog tekintetében, vagy amely az egyik fél számára túlságosan megnehezíti jogai gyakorlását.

Az elégtelen bizonyíték azt a peres felet – akár az alperest, akár a felperest – terheli, akinek a tényeket bizonyítani vagy cáfolni kell, mivel az elégtelen bizonyíték a bizonyíték hiányával egyenértékű.

1.2 Vannak-e olyan szabályok, amelyek bizonyos tények tekintetében mentesítenek a bizonyítási teher alól? Milyen esetekben? Lehetséges-e egy konkrét jogi vélelmet bizonyítással megdönteni?

A bizonyítási teher nem alkalmazandó a következő esetekben:

Vélelmek esetében, vagyis amikor maga a törvény állapítja meg meghatározott tények bizonyító erejét vagy teszi lehetővé a bíróság számára, hogy valamely ismert tény alapján következtetéseket vonjon le egy ismeretlen tényről (Polgári Törvénykönyv 2727. szakasza).

A vélelmek az alábbiak szerint csoportosíthatók:

törvényi vélelem, azaz a törvény által megállapított vélelem, amely lehet megdönthető (*iuris tantum*), vagyis az ellenkezőjét igazoló bizonyíték benyújtásával cáfolható, vagy megdönthetetlen (*iuris et de iure*), mivel kizárja a bíróság előtti cáfolás lehetőségét;

egyszerű vélelmek, amelyeket a bíróságnak saját belátása szerint kell mérlegelnie, és csak megalapozott, pontos és következetes vélelmeket szabad elfogadnia; az egyszerű vélelmeket nem lehet elfogadni olyan tényekkel kapcsolatban, amelyek tekintetében a törvény nem teszi lehetővé a tanúvallomást (a polgári törvénykönyv 2729. szakasza);

közismert tények (*fatti notori*), azaz olyan tények, amelyek az ítélethozatal időpontjában és helyén közismertek, ezért azokkal kapcsolatban nem merül fel kétség (polgári perrendtartás 115. szakasza);

nem vitatott vagy elismert tények, azaz mindkét fél által előterjesztett vagy az adott tények vitásában érdekelt fél által – akár hallgatólagosan – elismert tények (a polgári perrendtartás 115. szakaszának (1) bekezdése).

1.3 Milyen mértékben kell a bíróságnak meggyőződni valamely tényről ahhoz, hogy ítéletét e tény fennállására alapozza?

A valamely követelésnek vagy az ellene benyújtott kifogásnak helyt adó bírósági határozatnak kizárólag a teljes mértékben, akár közvetlenül, akár vélelem útján bizonyított tényeken kell alapulnia.

A bíróság határozata nem alapulhat nem bizonyított tényeken, még akkor sem, ha e tények lehetségesek vagy nagymértékben valószínűsíthetők (polgári perrendtartás 115. szakaszának (l) bekezdése).

2 A bizonyításfelvétel

2.1 A bizonyításfelvétel minden esetben valamelyik fél kérelmére történik, vagy bizonyos esetekben a bíró maga is kezdeményezheti azt?

Az olasz jogrendszerben a bizonyításfelvétel tekintetében a polgári perrendtartás 115. szakaszának (1) bekezdésében foglalt elv (*principio dispositivo*) az irányadó, amely szerint: a bíróságnak határozatát „a törvényben meghatározott esetektől eltekintve” a felek által benyújtott bizonyítékokra kell alapoznia.

E szabály alól azonban vannak kivételek, amelyeket a polgári perrendtartás következő szakaszai tartalmaznak:

117. szakasz: lehetővé teszi a felek nem hivatalos meghallgatását;

118. szakasz: lehetővé teszi a személyek és tárgyak vizsgálatának elrendelését;

61. és 191. szakasz: lehetővé teszi a bíróság számára, hogy szakértői véleményt kérjen;

257. szakasz: lehetővé teszi a bíróság számára, hogy hivatalból elrendelje egy másik tanú által említett tanú idézését;

281b. szakasz: lehetővé teszi az egyesbíróként ülésező törvényszék (*tribunale*) számára, hogy hivatalból elrendelje a tanúvallomás felvételét, ha a felek által ismertetett tényállás olyan személyeket említ, akik a tényeket ismerhetik.

Munkaügyi jogvitákban a felek rendelkezési joga helyébe olyan rendszer lép, amelyet az inkvizitórius elemek jellemeznek, főként az alábbi rendelkezések alapján:

420. szakasz: az ügy tárgyalása során biztosítja a felek szabad meghallgatását;

421. szakasz: kimondja, hogy a bíróság hivatalból bármikor elrendelheti bármely típusú bizonyíték előterjesztését, akár a Polgári Törvénykönyvben foglalt körön túl.

A házasság felbontására irányuló eljárás során a bíróság hivatalból elrendelheti a bizonyításvételét, de csak a jövedelemre és az életszínvonalra vonatkozó vizsgálatokra vonatkozóan.

2.2 Ha a bíróság helyt ad a fél bizonyításvételre vonatkozó kérelmének, mik a következő lépések?

Ha az egyik fél kérelmezi a bizonyításvételét, az ellenérdekelt fél kérheti az azzal ellentétes bizonyíték felvételét. A bíróság mindkét kérést jóváhagyja, ha oka van azt feltételezni, hogy a benyújtott tények a határozathozatal céljából jelentőséggel bírnak.

Ha a bíróság a bizonyítékot elfogadja, a tárgyaláson sor kerül annak ismertetésére.

A bizonyításvételét követően határozatot hoznak az ügyben

2.3 Mely esetben utasíthatja el a bíróság a fél bizonyításvételre irányuló kérelmét?

A bíróság elutasítja a bizonyításvétel iránti kérelmet, ha a bizonyíték a törvény szerint nem releváns vagy elfogadhatatlan (például ha valamely ingatlan eladására vonatkozó állítás csupán tanúvallomáson alapul), vagy amennyiben a kérelemben említett tények a határozat szempontjából jelentéktelenek (például a jogvita tárgyához nem kapcsolódó tényre vonatkozó tanúvallomás).

2.4 Milyen bizonyítási eszközök léteznek?

Az olasz jog különbséget tesz az okirati és nem okirati bizonyítékok között.

Az okirati bizonyítékok a következők:

közokiratok (a polgári perrendtartás 2699. és azt követő szakaszai);

magánokiratok (2702. és az azt követő szakaszok);

táviratok (2705. és az azt követő szakaszok);

belső ügyiratok és nyilvántartások (2707. szakasz);

vállalkozások számviteli nyilvántartásai (2709. szakasz);

mechanikusan előállított másolatok (2712. szakasz);

okiratok és szerződések másolatai (2714. és az azt követő szakaszok).

A nem okirati bizonyítékok közé tartoznak a következők:

tanúvallomás (a polgári perrendtartás 2721. és azt követő szakaszai);

vallomások (2730. és az azt követő szakaszok);

eskü alatt tett nyilatkozat (2736. és az azt követő szakaszok);

szemlék (258. és az azt követő szakaszok);

Továbbá a szakértői jelentések, amelyek a bíróság hiányzó technikai tudását pótolják.

2.5 Milyen módon vehető fel a tanúk vallomása, és különbözik-e ez a szakértő tanúk meghallgatásától? Melyek az írásbeli bizonyítékok és a szakértői jelentések/vélemények benyújtásának szabályai?

A tanúvallomást a bíróság elfogadja (polgári perrendtartás 245. szakasza); a bírósági végzés előírja a tanú számára, hogy jelenjen meg vallomástétel céljából, távolmaradás esetén kényszerítő intézkedések és pénzbírság terhe mellett.

A bíróság állapítja meg a bizonyításvétel helyét, idejét és módját. Az érintett fél kérésére az idézést a tanú részére a bírósági végrehajtó kézbesíti. A tanú felolvassa az igazmondásra vonatkozó kötelezettségvállalását, majd a bíró kérdéseket intéz hozzá – a felek közvetlenül nem tehetnek fel kérdéseket a tanúnak.

Egy közelmúltban bevezetett rendelkezés lehetővé teszi a bíróság számára, hogy a felek hozzájárulásával írásban végezze a bizonyításvételét (polgári perrendtartás 257a. szakasza).

A szakértő tanúkat a bíróság nevezi ki, megválaszolandó kérdéseket intézve hozzájuk; a tárgyaláson a szakértő tanúk is megjelennek, és igazmondásra vonatkozó esküt tesznek. Főszabály szerint a szakértő tanúk írásos jelentést készítenek, de a bíróság kötelezheti őket arra, hogy személyesen jelenjenek meg, és a tárgyaláson szóban adjanak választ a kérdésekre (polgári perrendtartás 195. szakasza).

Az írásos bizonyíték részét képezi az eljárásnak attól az időponttól, hogy bekerült az adott fél aktájába az első személyes megjelenés alkalmával, vagy később, a törvényben megállapított határidőtől függően.

2.6 Van-e olyan bizonyítási mód, amely erősebb a többinél?

Az olasz jogrendszer a legnagyobb súlyt a közokiratoknak és a megdönthetetlen vélelmeknek tulajdonítja.

A közokiratokat (polgári törvénykönyv 2699. és azt követő szakaszai) a megkövetelt alaki követelmények alapján a közjegyző (*notaio*) vagy más közhivatalnok készíti el, aki jogosult közhivatali jogállását az okirat elkészítésének helyén igazolni. A közokiratok bizonyítékként teljes értékűnek számítanak, kivéve, ha bizonyíthatóan hamisak. E kivételt leszámítva, abszolút és feltétel nélküli bizonyítéknak minősülnek.

A megdönthetetlen vélelem (polgári törvénykönyv 2727. szakasza) még ennél is erősebb, mivel nem enged meg semmilyen ellenkező bizonyítást.

2.7 Van-e kötelezően előírt bizonyítási mód egyes tények bizonyítására?

A törvény előírja, hogy bizonyos tényeket csak meghatározott bizonyítási móddal lehet bizonyítani, egyes esetekben közokirattal, más esetekben pedig olyan írásos dokumentumokkal, amelyek lehetnek magán- vagy közokiratok.

2.8 Kötelezi-e a jog a tanúkat a vallomástételre?

Ha a törvény másként nem rendelkezik, a tanú köteles vallomást tenni. A következő esetekre külön rendelkezések vonatkoznak: tanúvallomásra való képtelenség; bizonyos személyekkel szembeni vallomástétel tilalma; valamint a tanúvallomás megtagadásának lehetősége. A tanú vallomástételi kötelezettsége közvetett módon a bíróság részére a polgári perrendtartás 255. szakasza által biztosított hatáskörből ered, amely szerint, ha a tanú nem jelenik meg, a bíró elrendelheti a tanú elővezetését és bírságot szabhat ki rá.

2.9 Milyen esetben tagadhatják meg a vallomástételt?

A büntetőeljárásról szóló törvénykönyvben felsorolt esetekben, amelyeket a polgári perrendtartás említ: ezen esetek olyan személyekre vonatkoznak, akik azért tagadhatják meg a tanúvallomást, mert köti őket a szakmai titoktartás, hivatali titoktartás vagy az államtitok megőrzése.

2.10 Alkalmazható-e szankció a tanúskodást megtagadó személlyel szemben, illetőleg a személy kényszeríthető-e a vallomástételre?

A polgári perrendtartás 256. szakasza szerint a bíróság a tárgyaláson készült jegyzőkönyvnek az ügyész részére történő megküldésével jelzi, ha egy tanú megjelent ugyan a bíróságon, de a vallomástételt megfelelő indokolás nélkül megtagadta, vagy akinél jogosan feltételezhető, hogy hamis vallomást tett vagy bizonyítékot tart vissza.

2.11 Van-e olyan személy, akitől nem szerezhető be tanúvallomás?

Nem tehetnek tanúvallomást azok a személyek, akik közvetlenül érintettek az adott ügyre vonatkozó tényekben, mivel érintettségük azt jelenti, hogy az eljárásban félként való részvételre lehetnek jogosultak (polgári perrendtartás 246. szakasza).

A 14 évesnél fiatalabb gyermek csak akkor hallgatható ki, ha tanúvallomását különleges körülmények teszik szükségessé (polgári perrendtartás 248. szakasza).

2.12 Mi a bíró és a felek szerepe a tanú kihallgatásában? Milyen feltételekkel tehető tanúvallomás videokonferencia útján vagy egyéb technikai eszközök segítségével?

A bíró a tanút az eljárásban lényegesként elfogadott tényekre vonatkozó közvetlen kérdések útján hallgatja ki, továbbá ugyanezen tényekre vonatkozó, a felek ügyvédei által kért kérdéseket is felteheti a kihallgatás során.

A polgári perrendtartás nem rendelkezik kifejezetten a videokonferenciáról, alkalmazása azonban nem kizárt. A polgári perrendtartás 202. szakasza előírja, hogy a bizonyításvétel elrendelésekor a bíróságnak „meg kell állapítania a bizonyíték megszerzésének idejét, helyét és módját”, és ez lehetővé teszi a bíróság számára, hogy elrendelje a tanú videokonferencia során történő meghallgatását.

A polgári perrendtartás 261. szakasza arról is rendelkezik, hogy a bíróság elrendelheti videofelvétel készítését mechanikus módszerek, eszközök vagy eljárások használatával.

A büntetőeljárásról szóló törvény kifejezetten rendelkezik a videokonferenciáról (pl. a 205b. szakaszban).

3 A bizonyítékok értékelése

3.1 Ha az egyik fél nem jogszerűen szerezte be a bizonyítékokat, vonatkozik-e valamilyen korlátozás a bíróságra az ítélethezattal kapcsolatban?

A bíróság nem veszi figyelembe a nem a jogszabályoknak megfelelően benyújtott és elfogadott bizonyítékokat.

3.2 Ha félként veszek részt az ügyben, bizonyítéknak számít-e a nyilatkozatom?

Valamely fél nyilatkozata nem számít az adott fél javára szóló bizonyítéknak. Előfordulhat azonban, hogy az adott fél saját nyilatkozata maga ellen szóló bizonyítéknak számít, amennyiben az a hivatalos meghallgatás során tett vallomása.

Utolsó frissítés: 22/01/2018

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

Bizonyításvétel - Ciprus

1 A bizonyítási teher

1.1 Melyek a bizonyítási teherre vonatkozó szabályok?

A bizonyítási teher polgári eljárásokban általában az eljárást megindító felet, vagyis a felperest érinti.

Különleges esetekben a bizonyítási teher az alperesre átruházható. Tipikus példája ennek az, amikor gondatlanság miatt indítanak eljárást, amennyiben bizonyítható, hogy a felperes nem tudja, vagy nincs lehetősége megtudni, hogyan történt a baleset, a kárt az alperes kizárólagos ellenőrzése alatt lévő tárgy okozta, valamint a kár az alperes ésszerű gondosságának elmulasztásával, vagyis a megfelelő gondosság tanúsításának hiányával áll összefüggésben, amely esetben a *res ipsa loquitur* (a dolog önmagáért beszél) elv alkalmazandó, és ezért a bizonyítás terhet az alperesre ruhazzák át.

Általában a felperesnek vonatkozó tanúvallomásokkal kell bizonyítania a kérelme alátámasztásához/megalapozásához szükséges valamennyi tényt.

A bíróság feladata a bizonyítékok értékelése és a tényekből levont következtetések alapján a megfelelő ítélet meghozatala. Amennyiben a körülmények nem teszik lehetővé, hogy a bíróság az ügyben felmerült egyik ténnyel kapcsolatban a per eldöntéséhez szükséges, megfelelő következtetéseket vonjon le, az érintett fél erre a tényre alapuló kérelmét el kell utasítani.

1.2 Vannak-e olyan szabályok, amelyek bizonyos tények tekintetében mentesítik a bizonyítási teher alól? Milyen esetekben? Lehetséges-e egy konkrét jogi vélelmet bizonyítással megdönteni?

Bizonyos tényeket nem szükséges bizonyítékokkal alátámasztani. Ilyenek például a kétségszembonthatatlan és egyértelmű tények, amelyekből a bíróság „igazságszolgáltatási ismereteket” építhet. Ilyenek például a mértékegységekkel, monetáris ügyekkel, a naptárral és az országok közötti időeltolódással kapcsolatos tények. További példák még a közismert tények és az emberi tapasztalatokon alapuló tények, például a közlekedési balesetek számának növekedése, a kiskorú gyermekeket nevelő özvegy problémái stb. A történelmi, a tudományos és a földrajzi tények szintén széles körben ismertek, ezért ezeket sem kell bizonyítékokkal alátámasztani.

Ezen túlmenően egyes esetekben vélelmek is fennállnak. A vélelem olyan következtetést jelent, amelyet bizonyos tények igazolása esetén meg lehet vagy meg kell állapítani. Ezek lehetnek megdönthető és megdönthetetlen vélelmek.

A megdönthetetlen vélelmek olyan vélelmek, amelyeket a törvény állapít meg, és az ellenkezőjük bizonyításával sem lehet őket megdönteni. A megdönthetetlen vélelem ritka. Erre példa a Büntető Törvénykönyv 14. cikkében található, amely előírja, hogy a 14 évnél fiatalabb gyermek vélelmezhetően nem tartozik büntetőjogi felelősséggel cselekedeteiért vagy mulasztásaiért. A megdönthető vélelmek gyakoribbak. Ezeket az ellenkezőjük bizonyításával meg lehet dönteni. A polgári házasságba született gyermekről például az ellenkezője bizonyításáig azt vélelmezik, hogy a férj az édesapja.

1.3 Milyen mértékben kell a bíróságnak meggyőződnie valamely tényről ahhoz, hogy ítéletét e tény fennállására alapozza?

Polgári ügyekben a bizonyítási küszöb a „nagyobb valószínűség bizonyítása”. Más szóval: a bíróság csak akkor ismer el egy tényt bizonyítottnak, amennyiben bizonyítékkal alátámasztják, hogy nagyobb a valószínűsége a tény megtörténtének, mint a meg nem történtének.

2 A bizonyításvétel

2.1 A bizonyításvétel minden esetben valamelyik fél kérelmére történik, vagy bizonyos esetekben a bíró maga is kezdeményezheti azt?

Polgári eljárásokban az ügyben érintett felek döntenek el, hogy milyen tanúbizonyítást mutatnak be a bíróságon. A felek azokat a tanúkat idézik be, akiknek a vallomása az ügy kimenetele szempontjából számukra előnyös lehet. A bíróság saját kezdeményezésre nem idézhet be tanúkat a felek hozzájárulása nélkül.

2.2 Ha a bíróság helyt ad a fél bizonyításvételre vonatkozó kérelmének, mik a következő lépések?

Az eljárás egyszerű. A tanút beidézni kívánó fél felkéri a bíróságot az idézés kiállítására. A bíróság ezután kiállítja az idézést, és kézbesíti azt a tanú részére. Az a személy, akinek az idézést kézbesítették, jogilag köteles az idézésen feltüntetett időpontban megjelenni a bíróság előtt.

2.3 Mely esetben utasíthatja el a bíróság a fél bizonyításvételre irányuló kérelmét?

Az idézést a legtöbb esetben kiállítják az ügyben érintett fél kérésére. Az ügyben érintett fél által kérelmezett idézést csak ritkán és kivételes esetekben tagadják meg, ha a kérelem komolytalannak bizonyul, és a bírósági eljárással való visszaélésnek minősül.

2.4 Milyen bizonyítási eszközök léteznek?

Kétféle bizonyítási eszköz létezik: a bíróság előtt elhangzott szóbeli tanúvallomás és a bíróságnak benyújtott írásbeli vagy dokumentált bizonyíték.

2.5 Milyen módon vehető fel a tanúk vallomása, és különbözik-e ez a szakértő tanúk meghallgatásától? Melyek az írásbeli bizonyítékok és a szakértői jelentések/vélemények benyújtásának szabályai?

A szakértő tanúktól történő bizonyításvételre nincsenek megállapított szabályok. A bizonyítékot bemutató fél dönti el, hogy a szakértő tanú személyesen mondja el vallomását, vagy írásos formában nyújtsa be azt.

2.6 Van-e olyan bizonyítási mód, amely erősebb a többinél?

Nincs általános szabály arra nézve, hogy a tanúk bizonyos típusa jobb, megbízhatóbb vagy meggyőzőbb lenne, mint más bizonyításmódok. A bíróság az egyes ügyekben adódó egyedi körülményeket figyelembe véve értékeli a tárgyalás során bemutatott összes bizonyítékot.

2.7 Van-e kötelezően előírt bizonyítási mód egyes tények bizonyítására?

Nem, nincs ilyen szabály.

2.8 Kötelezi-e a jog a tanúkat a vallomástételre?

Amennyiben valakit beidéztek a bíróság elé személyes megjelenésre és vallomástételre, az adott személyt a törvény kötelezi a megjelenésre. Ennek elmulasztása vagy megtagadása a bíróság megsértését jelenti, és ennek megfelelően büntetendő.

2.9 Milyen esetben tagadhatják meg a vallomástételt?

A tanúk nem tagadhatják meg a vallomástételt. A tanúk azonban kivételes esetben bizonyos kérdésekre megtagadhatják a válaszadást vagy visszatarthatnak bizonyos dokumentumokat valamely előjog, például szakmai titoktartás alapján.

2.10 Alkalmazható-e szankció a tanúskodást megtagadó személlyel szemben, illetőleg a személy kényszeríthető-e a vallomástételre?

Lásd az a) albekezdésre adott választ.

2.11 Van-e olyan személy, akitől nem szerezhető be tanúvallomás?

Bármely személy bármelyik polgári eljárásban tehet vallomást, kivéve, ha a bíróság úgy dönt, hogy a tanú fiatal kora, szellemi fogyatékossága vagy valamely hasonló ok miatt képtelen betartani az igazság elmondására irányuló kötelezettségét, megérteni a hozzá intézett kérdéseket vagy ésszerű válaszokat adni ezekre a kérdésekre (a bizonyítékokról szóló törvény 13. cikke alapján).

2.12 Mi a bíró és a felek szerepe a tanú kihallgatásában? Milyen feltételekkel tehető tanúvallomás videokonferencia útján vagy egyéb technikai eszközök segítségével?

A tanút a fő kihallgatás során az őt beidéző fél kérdezi ki. A fő kihallgatás befejeztével a tanút a másik fél kérdezi ki. Végül a bíróság is tehet fel kérdéseket a tanúnak, amennyiben bizonyos kérdésekben további pontosítást vél szükségesnek.

A tanú telefonkonferencia vagy más technikai eszköz útján is tehet vallomást, amennyiben személyesen képtelen megjelenni a bíróság előtt, feltéve, hogy a bíróság biztosítani tudja a szükséges technikai felszerelést. A megállapított egyedi feltételek az adott ügy körülményeihez igazodnak.

3 A bizonyítékok értékelése

3.1 Ha az egyik fél nem jogszerűen szerezte be a bizonyítékokat, vonatkozik-e valamilyen korlátozás a bíróságra az ítélethozatallal kapcsolatban?

A jogellenesen, az alkotmány által védett jogok megsértésével beszerzett bizonyítékokat kizárják a bírósági eljárásból, és a bíróság nem támaszkodhat ilyen bizonyítékokra. Ennek tipikus példája a magánbeszélgetések illegális felvétele.

3.2 Ha félként veszek részt az ügyben, bizonyítéknak számít-e a nyilatkozatom?

Az ügyben érintett fél nyilatkozata bizonyítéknak számít. Az, hogy a nyilatkozat olyan személytől származik, aki közvetlenül érintett az ügy kimenetelében, csak egyike annak a számos ténynek, amelyet a bíróságnak figyelembe kell vennie a bizonyítékok összességének értékelésekor.

Utolsó frissítés: 13/05/2019

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

Bizonyításfelvétel - Lettország

1 A bizonyítási teher

A feleknek kell bizonyítaniuk azokat a tényeket, amelyekre állításait vagy kifogásait alapozzák. A felperesnek alá kell támasztania állításait, az alperesnek pedig a kifogásait.

1.1 Melyek a bizonyítási teherre vonatkozó szabályok?

A bizonyítékokat a peres felek és más érdekelt személyek nyújtják be. Amennyiben valamely peres fél vagy más érdekelt személy nem tud valamilyen bizonyítékot beszerezni, és ezzel kapcsolatosan indokolt kérelmet nyújt be, a bíróság bekérheti e bizonyítékot.

1.2 Vannak-e olyan szabályok, amelyek bizonyos tények tekintetében mentesítenek a bizonyítási teher alól? Milyen esetekben? Lehetséges-e egy konkrét jogi vélelmet bizonyítással megdönteni?

Amennyiben a bíróság elismeri, hogy valamely tény köztudomású, a tényt nem kell bizonyítani.

Az adott polgári jogi jogvitában hozott jogerős ítéletben megállapított tényeket ugyanazon felek más polgári jogi jogvitáiban nem kell újra bizonyítani.

A büntetőügyben hozott jogerős bírósági ítélet kötelező erejű a büntetőítélettel érintett személy polgári jogi felelősségével kapcsolatos ügyben eljáró bíróságra nézve, de kizárólag a tekintetben, hogy bűncselekmény vagy mulasztás történt, illetve hogy azt az elmarasztalt személy követte el vagy tette lehetővé.

A jogszabályok szerint megállapítottnak minősülő tényeket nem kell bizonyítani. Az ilyen vélelmek a rendes eljárás szerint megdönthetők.

A polgári perrendtartásról szóló törvényben meghatározott eljárásoknak megfelelően a peres félnek nem kell bizonyítania azokat a tényeket, amelyeket a másik fél nem vitat.

1.3 Milyen mértékben kell a bíróságnak meggyőződnie valamely tényről ahhoz, hogy ítéletét e tény fennállására alapozza?

A bíróságnak a bírósági eljárás során alaposan, teljes körűen és tárgyilagosan megvizsgált bizonyítékok alapján, valamint a logikai elveken, tudományos ismereteken és a mindennapi tapasztalatból származó megfigyeléseken nyugvó bírósági gyakorlat szerint meg kell győződnie a bizonyítékok megdönthetőségéről. Ítéletében a bíróságnak meg kell indokolnia, miért részesített előnyben egy bizonyítékot egy másikkal szemben, és miért talált egyes tényeket bizonyítottnak, míg másokat nem. Egyetlen bizonyítéknak sincs előre meghatározott módon kötelező ereje a bíróságra nézve.

2 A bizonyításfelvétel

2.1 A bizonyításfelvétel minden esetben valamelyik fél kérelmére történik, vagy bizonyos esetekben a bíró maga is kezdeményezheti azt?

A polgári perrendtartásról szóló törvény kimondja, hogy a bizonyítékok benyújtása a felek feladata, rendelkezik azonban bizonyos esetekről, amikor a bíróság saját kezdeményezésére is bekérhet bizonyítékokat (ha például az ügy gyermek érdekeit is érinti). Ha a bíróság megállapítja, hogy nem nyújtottak be bizonyítékot olyan tény vagy tények alátámasztására, amelyekre valamely fél az állításait vagy kifogásait alapozta, a bíróság tájékoztatja erről a feleket, és szükség esetén határidőt szab a bizonyítékok benyújtására.

2.2 Ha a bíróság helyt ad a fél bizonyításfelvételre vonatkozó kérelmének, mik a következő lépések?

Az írásbeli és tárgyi bizonyítékokat a felek nyújtják be a bírósághoz. Amennyiben a felek szóbeli bizonyítékra hivatkoznak, a bíróság tanúvallomásuk meghallgatása céljából behívja a felek által megjelölt tanúkat a bírósági tárgyalásra. A bíróság ezután felveszi a bizonyítékot az ügyiratba.

2.3 Mely esetben utasíthatja el a bíróság a fél bizonyításfelvételre irányuló kérelmét?

A bíróság kizárólag a jogszabályban előírt és a tárgyhoz tartozó bizonyítást engedélyezi. A bíróság elutasíthatja a bizonyítékot, ha azt a bírósági tárgyalás időpontját megelőzően kevesebb mint 14 napon belül nyújtották be, kivéve, ha a bíró más határidőt állapított meg a bizonyítékok benyújtására. Az ügy

elbírálása során bizonyítékot az egyik fél vagy más érdekelt személy indokolással ellátott kérelmére lehet benyújtani, ha ez nem késlelteti az ügy elbírálását, vagy ha a bíróság elfogadta, hogy alapos indok miatt nem nyújtották be kellő időben a bizonyítékot, vagy ha a bizonyíték olyan tényekkel kapcsolatos, amelyekre a tárgyalás során derült fény.

Az ismeretlen forrásból származó információkon vagy a bíróság által meg nem vizsgált egyéb személyektől beszerzett információkon alapuló tanúvallomás nem fogadható el bizonyítékként.

2.4 Milyen bizonyítási eszközök léteznek?

A peres felek és érdekelt harmadik személyek által közölt, az állításaik vagy kifogásaik alapjául szolgáló tényekkel kapcsolatos információkat tartalmazó észrevételek, ha azokat a bírósági tárgyaláson megvizsgált és értékelt egyéb bizonyítékok alátámasztják;

tanúk és szakértők vallomása;

írásbeli bizonyíték: okiratok vagy egyéb olyan szövegek, amelyek betűkkel, számokkal és más írásbeli jelekkel, illetve egyéb műszaki eszközök és felvevő adathordozók (hang- vagy videofelvétel, adatlemezek stb.) alkalmazásával információkat rögzítenek az ügghöz tartozó tényekről;

tárgyi bizonyítékok;

szakértői jelentések;

szakértői vélemények;

közintézmények jelentései.

2.5 Milyen módon vehető fel a tanúk vallomása, és különbözik-e ez a szakértő tanúk meghallgatásától? Melyek az írásbeli bizonyítékok és a szakértői jelentések/vélemények benyújtásának szabályai?

Az említettek között nincs lényeges különbség, mivel a szakértők és más tanúk által tett vallomások egyaránt bizonyítékok, és a szakértők írásbeli nyilatkozata is bizonyítéknak minősül. A tanúnak vagy a szakértőnek meg kell jelennie a bíróság előtt, ha a bíróság megidézi, hogy a valóságnak megfelelő vallomást tegyen az általa ismert körülményekről (tanúként), vagy saját nevében tárgyilagos véleményt formáljon az általa megvizsgált tudományos, műszaki, művészi vagy egyéb vonatkozású tényekről.

2.6 Van-e olyan bizonyítási mód, amely erősebb a többinél?

Egyetlen bizonyítéknak sincs előre meghatározott kötelező ereje a bíróságra nézve, mindazonáltal a bíróságnak az ítéletében meg kell indokolnia, miért részesített előnyben egy bizonyítékot egy másikkal szemben, és miért találta egyes tényeket bizonyítottnak, míg másokat nem.

2.7 Van-e kötelezően előírt bizonyítási mód egyes tények bizonyítására?

Igen. A jogszabályok értelmében kizárólag meghatározott bizonyítási eszközökkel bizonyítható tények más bizonyítási eszköz útján nem bizonyíthatók.

A bíróság kizárólag a jogszabályban előírt bizonyítási eszközöket fogadja el.

2.8 Kötelezi-e a jog a tanúkat a vallomástételre?

A bíróságra megidézett tanú – a jogszabályban meghatározott eseteket kivéve – nem tagadhatja meg a vallomástételt.

2.9 Milyen esetben tagadhatják meg a vallomástételt?

Az alábbi személyek tagadhatják meg a vallomástételt:

egyenes ági hozzátartozók, első és másodfokú oldalági hozzátartozók, házastársak és a házastárs révén szerzett első fokú hozzátartozók, valamint a felek családtagjai;

a felek gyámja és gondnoka, valamint a felek gyámsága vagy gondnoksága alatt álló személyek;

azok a személyek, akik az egyik féllel jogvitában állnak egy másik ügyben.

2.10 Alkalmazható-e szankció a tanúskodást megtagadó személlyel szemben, illetőleg a személy kényszeríthető-e a vallomástételre?

Az a 14. életévét betöltött tanú, aki a vallomástételt a bíróság által érvénytelennek nyilvánított okból megtagadja, vagy szándékosan hamis tanúvallomást tesz, a Büntető Törvénykönyv szerint büncselekményt követ el.

Amennyiben a tanú bírósági vagy bírói idézésre kellő indok nélkül nem jelenik meg, a bíróság legfeljebb 60 EUR összegű bírságot szabhat ki rá, vagy előállíttathatja.

2.11 Van-e olyan személy, akitől nem szerezhető be tanúvallomás?

A lelkipásztorok nem kötelesek tanúvallomást tenni olyan tényekkel kapcsolatosan, amelyekről gyónás során szereztek tudomást, emellett azok a személyek sem kötelezhetők vallomástételre bizonyos, rájuk bízott információkkal kapcsolatban, akik beosztásuknál vagy hivatásuknál fogva nem fedhetik fel ezeket az információkat.

Kiskorúak nem kötelesek vallomást tenni olyan tényekről, amelyek szüleik, nagyszüleik vagy testvéreik ellen szolgálnak bizonyítékul.

Nem kötelesek vallomást tenni azok a személyek, akik fizikai vagy mentális fogyatékoságuk miatt nem tudják megfelelően felfogni az ügy szempontjából jelentős körülményeket.

Hét év alatti gyermekek nem kötelesek tanúvallomást tenni.

2.12 Mi a bíró és a felek szerepe a tanú kihallgatásában? Milyen feltételekkel tehető tanúvallomás videokonferencia útján vagy egyéb technikai eszközök segítségével?

A tanúként megidézett személyek kötelesek megjelenni a bíróságon, és a valóságnak megfelelő vallomást tenni minden olyan tényről, amelyekről tudomásuk van. A tanúk kötelesek válaszolni a bíróság és a felek által feltett kérdésekre. A bíróság a tanút annak lakóhelyén is meghallgathatja, ha a tanú betegsége, idős kora vagy fogyatékosága, illetőleg más alapos indok miatt nem tud megjelenni a bíróságon az idézés szerint. A tanút a tartózkodási helyétől függően vagy kifejezetten erre a célra felszerelt helyszínen videokonferencia segítségével is meghallgatja a bíróság.

3 A bizonyítékok értékelése

3.1 Ha az egyik fél nem jogszerűen szerezte be a bizonyítékokat, vonatkozik-e valamilyen korlátozás a bíróságra az ítélelhozattal kapcsolatban?

A peres felek vitathatják az írásbeli bizonyítékok hitelességét.

Az írásbeli bizonyítékot nem vitathatja az a személy, aki maga aláírta azt. Ez a személy külön keresetet nyújthat be a bizonyíték vitatására, ha kényszer, fenyegetés vagy csalás eredményeképpen szereztek meg az aláírását. Valamely fél benyújthat indokolással ellátott keresetet, amelyben azt állítja, hogy az írásbeli bizonyítékot meghamisították. Ha a bíróság megállapítja, hogy a bizonyítékot meghamisították, kizárja azt, és értesíti az ügyészséget a hamisításról. A bíróság az írásbeli bizonyíték meghamisítását állító kereset vizsgálata céljából szakértői jelentés készítését rendelheti el, vagy további bizonyítékokat kérhet be. Ha a bíróság megállapítja, hogy valamely fél alaptalanul kezdeményezett jogvitát az írásbeli bizonyíték meghamisításáról, pénzbírságot szabhat ki. A polgári perrendtartásról szóló törvény előírja, hogy a tanúként megidézett személyek megjelenjenek a bíróságon, és a valóságnak megfelelő vallomást tegyenek minden olyan tényről, amelyről tudomásuk van. Ha valamely fél tanúvallomással kíván bizonyítani valamilyen körülményt, a tanú kihallgatása iránt a bírósághoz intézett kérelmében ismertetnie kell, hogy a tanú az ügy mely lényegi elemét tudja vallomásával alátámasztani.

3.2 Ha félként veszek részt az ügyben, bizonyítéknak számít-e a nyilatkozatom?

A peres felek és harmadik személyek által közölt, az állításaik vagy kifogásaik alapjául szolgáló tényekkel kapcsolatos információkat tartalmazó észrevételek akkor fogadhatók el bizonyítékként, ha azokat a bírósági tárgyaláson megvizsgált és értékelt egyéb bizonyítékok alátámasztják. Ha az egyik fél elismeri a

tényeket, amelyekben a másik fél állításai vagy kifogásai alapulnak, a bíróság bizonyítottnak tekintheti e tényeket, amennyiben nincsenek kételyei afelől, hogy az elismerés nem csalás, erőszak, fenyegetés vagy tévedés eredménye, célja pedig nem az igazság eltitkolása.

Utolsó frissítés: 07/02/2019

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közölt vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

Bizonyításfelvétel - Litvánia

1 A bizonyítási teher

A feleknek bizonyítaniuk kell a követeléseiket és ellenkövetéseiket alátámasztó tényeket, kivéve, ha azok bizonyítása nem szükséges (lásd az 1.2. pontot).

1.1 Melyek a bizonyítási teherre vonatkozó szabályok?

A Litván Köztársaság polgári perrendtartása (*Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodeksas*) szerint az ügyben a feleknek kell viselniük a bizonyítási terhet. Nekik kell bizonyítaniuk a követeléseiket és ellenkövetéseiket alátámasztó tényeket, kivéve, ha azok bizonyítása a polgári perrendtartás szerint nem szükséges.

A bíróságoknak a polgári eljárásokat a kontradiktórius eljárás elve szerint kell lefolytatniuk. Minden egyes fél köteles bizonyítani a követeléseit és ellenkövetéseit alátámasztó tényeket, kivéve, ha azok bizonyítása nem szükséges.

1.2 Vannak-e olyan szabályok, amelyek bizonyos tények tekintetében mentesítik a bizonyítási teher alól? Milyen esetekben? Lehetséges-e egy konkrét jogi vélelmet bizonyítással megdönteni?

A polgári perrendtartás 182. cikke szerint a tények következő típusai mentesek a bizonyítási teher alól:

azok a tények, amelyeket a bíróság köztudomásúnak ismer el;

más polgári vagy közigazgatási eljárásokban hozott jogerős ítéletekben megállapított tények, ha a felek ugyanazok a személyek, kivéve, ha a bíróság ítélete olyan személyek tekintetében is joghatásokkal jár, akik nem vesznek részt az eljárásban (hátrányos tények);

a bűncselekménynek minősülő személyes cselekmények következményei, ha a következmények megállapítására büntetőeljárásban meghozott jogerős ítélettel kerül sor (hátrányos tények);

a jog által vélelmezett tények, amelyeket az általános eljárásban nem támadtak meg;

a felek által elismert tények.

A fél jogosult a másik fél követelését vagy ellenkövetelését alátámasztó tények elismerésére. A bíróság valószínűleg fogadhatja el a fél által elismert tényt, ha véleménye szerint az elismerés összhangban áll az ügy körülményeivel, és azt a fél nem megtagadja, erőszak vagy fenyegetés hatására ismeri el, illetve nem véletlenül vagy azért teszi, hogy leplezze az igazságot.

Megjegyzendő emellett, hogy e körülményeket az általános eljárásban bizonyítékok benyújtásával lehet megtagadni.

1.3 Milyen mértékben kell a bíróságnak meggyőződnie valamely tényről ahhoz, hogy ítéletét e tény fennállására alapozza?

Amennyiben a benyújtott bizonyítékok alapján a bíróság meg tudja állapítani, hogy nagyobb a valószínűsége annak, hogy egy tény valós, mint annak, hogy hamis, a bíróság valószínűleg ismeri el a tényt.

2 A bizonyításfelvétel

A polgári eljárásokban a bizonyíték olyan tényadat, amelynek segítségével a bíróság a törvényes eljárásban megállapítja a felek követeléseit és ellenkövetéseit megalapozó tények és más olyan tények fennállását vagy hiányát, amelyek relevánsak az ügyben a tisztességes és igazságos határozat meghozatala szempontjából. Ilyen adatokat a következő módokon lehet megállapítani: a felek vagy harmadik személyek (közvetlenül vagy képviselő útján tett) nyilatkozatai, tanúvallomások, írásbeli bizonyítékok, tárgyi bizonyítékok, vizsgálati jegyzőkönyvek, szakértői jelentések, jogszerűen beszerzett fényképek, kép- és hangfelvételek, valamint egyéb bizonyítékok.

A bíróság emellett felkérhet egy uniós tagállamot arra, hogy a polgári és kereskedelmi ügyekben a bizonyításfelvétel tekintetében történő, a tagállamok bíróságai közötti együttműködéséről szóló, 2001. május 28-i 1206/2001/EK tanácsi rendeletnek megfelelően szerezzen be bizonyítékot vagy közvetlenül vegyen fel bizonyítást a bizonyításfelvétel tekintetében történő, a bíróságok közötti együttműködés fejlesztése, egyszerűsítése és felgyorsítása érdekében.

2.1 A bizonyításfelvétel minden esetben valamelyik fél kérelmére történik, vagy bizonyos esetekben a bíró maga is kezdeményezheti azt?

A polgári perrendtartás 179. cikke szerint a felek és az eljárásban részt vevő egyéb személyek mutathatnak be bizonyítékokat. Amennyiben a benyújtott bizonyítékok nem elégségesek, a bíróság felszólíthatja a feleket és az eljárásban részt vevő egyéb személyeket, hogy nyújtsanak be megerősítő bizonyítékokat, és azok bemutatására határidőt szabhat. A bíróság emellett hivatalból (*ex officio*) is jogosult bizonyítékok beszerzésére, de csak jogszabályban meghatározott esetekben.

A polgári perrendtartás szerint a bíróság családjogi és munkajogi ügyekben szerezhet be bizonyítékokat hivatalból, ha úgy véli, hogy ez elengedhetetlen az ügy igazságos eldöntéséhez (376. és 414. cikk).

Emellett a polgári perrendtartás 476. cikke kimondja, hogy a kiskorúak teljes cselekvőképességének megállapítására (a nagykorúság megszerzésére) vonatkozó ügyek tárgyalását előkészítő bíróság:

felszólítja a kiskorú személy lakóhelye szerinti állami gyermekvédelmi intézményt, hogy nyújtsa be arra vonatkozó állásfoglalását, hogy a kiskorú készen áll-e arra, hogy függetlenül gyakorolja polgári jogait és teljesítse kötelezettségeit;

bekéri az arra vonatkozó adatokat, hogy a kiskorú személyt korábban elítélték-e, illetve követett-e el közigazgatási vagy egyéb jogsértést;

amennyiben a kiskorú személy testi, erkölcsi, lelki vagy mentális fejlettségi szintjének megállapítása érdekében szükséges, elrendeli az igazságügyi

pszichológiai és/vagy pszichiátriai vizsgálatot, és bekéri a kiskorú személy egészségügyi dokumentumait vagy a vizsgálat lefolytatásához szükséges egyéb anyagokat;

meghoz minden más, az ügy tárgyalásának előkészítéséhez szükséges intézkedést.

A polgári perrendtartás 582. cikke kimondja emellett, hogy a vagyonelem családi vagyonba történő átruházására, a családi vagyonra jelzáloghitel felvételére vagy annak egyéb jogokkal való megterhelésére vonatkozó jóváhagyás mérlegelése során a bíróság – az ügy körülményeinek figyelembevételével – jogosult a kérelmezőtől a család pénzügyi helyzetére (bevételek, megtakarítások, egyéb vagyon, kölcsöntöke), az átruházandó családi vagyonra, a gyermek jogait védő szervezettől származó, a gyermek szüleivel kapcsolatos adatokra, a jövőbeli ügyletek előzetes feltételeire és teljesítménybeli lehetőségeire, az ügylet nemteljesítése esetén a gyermek jogai védelmének lehetőségeire vonatkozó, valamint egyéb fajta bizonyítékokat követelni.

2.2 Ha a bíróság helyt ad a fél bizonyításfelvételre vonatkozó kérelmének, mik a következő lépések?

Annak érdekében, hogy (a polgári perrendtartás 199. és 206. cikke szerinti) bizonyításfelvételt elvégezze, a bíróságnak szüksége lehet arra, hogy egy jogi vagy természetes személy írásbeli vagy tárgyi bizonyítékokat mutasson be, amelyeket meghatározott határidőn belül közvetlenül a bírósághoz kell

benyújtani. Amennyiben a természetes vagy jogi személy nem tudja a kért írásbeli vagy tárgyi bizonyítékot a meghatározott határidőn belül benyújtani, erről tájékoztatnia kell a bíróságot és meg kell jelölnie ennek okait. A bíróság tanúsítványt bocsáthat ki az írásbeli vagy tárgyi bizonyítékot kérő személy számára, amely feljogosítja őt a bizonyíték beszerzésére annak érdekében, hogy azt be tudja nyújtani a bíróságnak.

A bírósági tárgyalás előkészítése során a bíró egyéb olyan eljárási tevékenységet is végez, amely szükséges az ügy bírósági tárgyalásra történő megfelelő előkészítéséhez (bekéri azokat a bizonyítékokat, amelyeket az eljárásban részt vevő felek nem tudnak beszerezni, hivatalból beszerzi a bizonyítékokat, ha a bíróság erre a polgári perrendtartás szerint jogosult stb.).

2.3 Mely esetben utasíthatja el a bíróság a fél bizonyításvételre irányuló kérelmét?

A bíróság a következő esetekben utasíthatja el a bizonyítékot:

ha az elfogadhatatlan;

ha a bizonyíték nem az ügyben releváns tényeket erősít vagy cáfol meg (a polgári perrendtartás 180. cikke);

ha a bizonyíték benyújtására hamarabb is sor kerülhetett volna, és annak késői bemutatása késlelteti az eljárást (a polgári perrendtartás 181. cikkének (2) bekezdése).

Annak érdekében, hogy azt a bíróság elfogadja, a keresethez csatolni kell azokat az iratokat vagy egyéb bizonyítékokat, amelyekre a felperes alapozza a követelését, a bírósági illeték megfizetésére vonatkozó igazolást, valamint az olyan bizonyítékok felvételére irányuló indítványt, amelyeket a felperes nem tud benyújtani, megjelölve a benyújtás lehetetlenségének okait (a polgári perrendtartás 135. cikke).

Megjegyzendő, hogy a fellebbviteli bíróság nem fogadja el azokat az új bizonyítékokat, amelyeket az első fokon eljáró bíróságnál is be lehetett volna nyújtani, kivéve, ha az első fokon eljáró bíróság jogellenes módon utasította el a bizonyítékot, vagy ha a bizonyíték benyújtása később vált szükségessé (a polgári perrendtartás 314. cikke).

2.4 Milyen bizonyítási eszközök léteznek?

A polgári perrendtartás szerint a polgári eljárásokban a bizonyíték olyan tényadat, amelynek segítségével a bíróság a törvényes eljárásban megállapítja a felek követeléseit és ellenkövetéseit megalapozó körülmények és más olyan körülmények fennállását vagy hiányát, amelyek relevánsak az ügyben a tisztességes és igazságos határozat meghozatala szempontjából. Ezeket az adatokat a következő módokon lehet beszerezni: a felek vagy harmadik személyek (közvetlenül vagy képviselő útján tett) nyilatkozatai, tanúvallomások, írásbeli bizonyítékok, tárgyi bizonyítékok, vizsgálati jegyzőkönyvek és szakértői jelentések.

A jogszerűen szerzett fényképek, hang- és képfelvételek szintén szolgálhatnak bizonyítékként.

2.5 Milyen módon vehető fel a tanúk vallomása, és különbözik-e ez a szakértő tanúk meghallgatásától? Melyek az írásbeli bizonyítékok és a szakértői jelentések/vélemények benyújtásának szabályai?

A polgári perrendtartás 192–217. cikke a következő szabályokat határozza meg a bizonyítékok tanúktól és szakértő tanúktól történő beszerzésére szolgáló módszerek tekintetében:

A tanú meghallgatására irányuló eljárás

A tanúkat behívják a tárgyalóterembe és egyenként meghallgatják őket. Azok a tanúk, akiknek meghallgatására nem került sor, nem maradhatnak a teremben a tárgyalás alatt. A meghallgatott tanúknak a tárgyalás végéig a teremben kell maradniuk. Amennyiben a meghallgatott tanú ezt kéri, a bíróság lehetővé teheti számára, hogy a termet az eljárásban részt vevő felek véleményének meghallgatását követően elhagyja.

A tanút a helyszínen is meg lehet hallgatni, ha a megidézett tanú betegsége, idős kora, fogyatékosága vagy a bíróság által elismert egyéb fontos ok miatt nem képes a bíróság előtt megjelenni, és a tanú meghallgatását kezdeményező, az eljárásban részt vevő személy nem tudja biztosítani a tanú bíróság előtti megjelenését.

A bíróságnak ellenőriznie kell a tanú személyazonosságát és tájékoztatnia kell a tanúk jogairól és kötelezettségeiről, valamint a hamis tanúzás, illetve egyéb kötelezettségei megszegésének vagy nem megfelelő teljesítésének következményeiről.

A meghallgatást megelőzően a tanúnak a Litván Köztársaság alkotmányára (*Lietuvos Respublikos Konstitucija*) tett kézzel a következő szövegű esküt kell tennie: „Én, (teljes név) meggyőződéssel és becsülettel megesküszöm, hogy a bizonyítékok elhallgatása, kiegészítése vagy megváltoztatása nélkül igazat fogok mondani.” Az esküt tett tanúnak alá kell írnia az eskü szövegét. Az aláírt esküt csatolni kell az ügyiratokhoz.

A tanú felekhez és harmadik személyekhez fűződő kapcsolatának, valamint az általa szolgáltatott bizonyíték értékelése szempontjából releváns egyéb körülmények (a tanú végzettsége, foglalkozása stb.) megállapítását követően a bíróság felszólítja a tanút, hogy mondjon el mindent, amit az ügyről tud, és tartózkodjon az olyan információ ismertetésétől, amelynek nem tudja megnevezni a forrását.

A vallomástételt követően a tanúnak kérdéseket lehet feltenni. A tanút elsőként az a személy kérdezheti ki, aki a megidézését indítványozta, illetve e személy képviselője. A tanút ezt követően az eljárás többi résztvevője kérdezheti ki. A bíróság által hivatalból megidézett tanút elsőként a felperes kérdezheti ki. A bírónak figyelmen kívül kell hagynia a befolyásoló kérdéseket, illetve azokat a kérdéseket, amelyek az ügyben nem relevánsak. A bíró a tanú meghallgatása során bármikor tehet fel kérdéseket.

Amennyiben szükséges, a bíróság az eljárásban részt vevő személy indítványára vagy hivatalból ugyanazon a tárgyaláson újból meghallgathatja a tanút, felszólíthatja a tanút, hogy ugyanannak a bíróságnak egy másik tárgyalásán is jelenjen meg, illetve szembesítheti a tanúkat egymással.

Kivételes esetben, ha a tanú bíróságon való meghallgatása nem lehetséges vagy különösen nehéz, az ügyet tárgyaló bíróság jogosult az írásbeli vallomást is elfogadni, ha véleménye szerint – tekintettel a tanú személyére és azon körülmények fontosságára, amelyekről a tanú vallomást tesz – ez nem befolyásolja hátrányosan az ügy alapvető tényeinek megállapítását. A felek indítványára a tanút további bírósági meghallgatásra is meg lehet idézni, ha ez az ügy tényeinek részletesebb megállapítása érdekében szükséges. A vallomástételt megelőzően a tanúnak alá kell írnia a polgári perrendtartás 192.

cikkének (4) bekezdése szerinti eskü szövegét, és a tanút figyelmeztetni kell – amit aláírásával vesz tudomásul –, hogy a hamis vallomás tétele bűncselekménynek minősül. Az írásbeli vallomást közjegyző jelenlétében kell megtenni, és azt a közjegyzőnek hitelesítenie kell.

A szakértők meghallgatása

A szakvéleményt a bírósági tárgyaláson fel kell olvasni. A szakvélemény felolvasása előtt a szakvéleményt készítő és bírósági tárgyaláson részt vevő szakértőnek (szakértőknek) a Litván Köztársaság alkotmányára tett kézzel a következő szövegű esküt kell tennie: „Én, (teljes név) esküszöm, hogy az ügyben a szakértő feladatait tisztességesen látom el, és a szakértelmemen alapuló pártatlan és indokolt szakvéleményt készítek”. Amennyiben a meghallgatásra a bírósági tárgyaláson kívül kerül sor, a szakértő által aláírt eskü a szakvélemény szerves részét képezi. A Litván Köztársaság törvényeségi szakértői jegyzékében (*Lietuvos Respublikos teismo ekspertų sąrašas*) szereplő, a jegyzékbe való felvételükkor esküt tevő szakértőknek nem kell a bíróság előtt esküt tenniük, és feltételezni kell, hogy őket figyelmeztették a hamis vélemények és nyilatkozatok megtételének következményeire.

A bíróság jogosult felszólítani a szakértőt, hogy véleményét szóban magyarázza meg. A szakvélemény szóbeli magyarázatát fel kell venni a bírósági tárgyalás jegyzőkönyvébe.

A szakértőknek szakvéleményeik magyarázata vagy kiegészítése céljából kérdéseket lehet feltenni. A szakértő kirendelését indítványozó személy teheti fel először a kérdéseit. A szakértőt ezt követően az eljárás egyéb résztvevői kérdezhetik ki. Amennyiben a szakértő bíróság általi kijelölésére hivatalból került sor, a felperes teheti fel először kérdéseit a szakértőnek.

A bírák a meghallgatás során bármikor feltehetnek kérdéseket a szakértőknek.

Szakvélemény készítésére kizárólag a bíróság kérésére kerül sor (és azt szakértői jelentés formájában, írásban kell benyújtani). A szakértői jelentésnek tartalmaznia kell az elvégzett vizsgálatok részletes leírását, a megállapításokból levont következtetéseket, valamint a bíróság által feltett kérdésekre adott indokolt válaszokat.

Amennyiben a bíróság szakértői jelentés nélküli szakvéleményt kér, a szakvélemény (az eljárás többi résztvevőjéhez hasonlóan) a szakértő által benyújtott vagy a bíróság által a polgári perrendtartásban meghatározott eljárásban kért írásbeli bizonyítéknak minősül.

A polgári perrendtartás 198. cikke az írásbeli bizonyítékok benyújtása tekintetében a következő szabályokat határozza meg:

Írásbeli bizonyítékokat az eljárásban részt vevő személyek nyújthatnak be, illetve azt a bíróság a polgári perrendtartásban meghatározott eljárásban kérheti. Az írásbeli bizonyítékokat a polgári perrendtartásban meghatározott formában kell benyújtani: az eljárásban részt vevő olyan személy, aki az eljárási dokumentum tartalmát írásbeli bizonyítékkal támasztja alá, köteles csatolni annak bíróság, közjegyző (vagy más, közjegyzői feladatok ellátására jogosult személy), az eljárásban részt vevő jogász vagy a dokumentumot kibocsátó (elfogadó) személy által hitelesített eredetijét vagy másolatát (digitális másolatát). A bíróság hivatalból vagy az eljárásban részt vevő személy kérelmére elrendelheti az eredeti dokumentum benyújtását. Az eljárásban részt vevő személy eredeti dokumentum benyújtására irányuló kérelmét a keresettel, viszontkeresettel, védekezéssel vagy az eljárásban részt vevő személyek egyéb eljárási dokumentumaival együtt kell benyújtani. Az eljárásban részt vevő személyek később is benyújthatják erre irányuló kérelmüket, ha a bíróság indokoltnak ismeri el a benyújtás elmaradásának indokát, vagy ha a kérelemnek való helyt adás nem késlelteti az ügy eldöntését. Azokban az esetekben, amelyekben a dokumentumnak csak egy része kapcsolódik az eljárási dokumentumok tartalmához, csak a releváns részeket (részletek, kivonatok) kell benyújtani a bírósághoz.

Minden eljárási dokumentumot és azok mellékleteit litvánul kell benyújtani a bíróságnak a jogszabályban meghatározott kivételes esetek kivételével.

Amennyiben az eljárásban részt vevő olyan személyek számára kell eljárási dokumentumot kézbesíteni, akik nem beszélnek litvánul, a dokumentum olyan nyelvű fordítását, amelyet e személyek értenek, szintén be kell nyújtani a bírósághoz. Amennyiben a benyújtandó dokumentumokat a polgári perrendtartás szerint idegen nyelvre kell fordítani, az eljárásban részt vevő személyeknek a meghatározott jogi eljárásban kell azok hiteles fordítását benyújtaniuk a bírósághoz.

Az ügyiratokban foglalt eredeti dokumentumok a benyújtó kérelmére visszaszolgáltathatók. Ez esetben a visszaszolgáltató dokumentumok polgári perrendtartásban meghatározott eljárásban hitelesített másolatát meg kell őrizni az ügyiratok között.

2.6 Van-e olyan bizonyítási mód, amely erősebb a többinél?

A polgári perrendtartás 197. cikke szerint az állami és önkormányzati hatóságok által kibocsátott, az állam által erre feljogosított személyek által a hatáskörükben a konkrét dokumentumokra vonatkozó alaki követelményeknek megfelelően jóváhagyott dokumentumok hivatalos írásbeli bizonyítéknak tekinthetők és nagyobb bizonyító erővel bírnak. A hivatalos írásbeli bizonyítékban szereplő tények teljes mértékben bizonyítottnak tekintendők mindaddig, amíg ezt az eljárásban más bizonyítékkal – a tanúvallomás kivételével – meg nem cáfolják. A tanúvallomás kizárása nem vonatkozik azokra az esetekre, amelyekben ez ellentmond a jóhiszeműség, a tisztesség és az észszerűség alapelveinek. A hivatalos írásbeli bizonyítékok bizonyító erejével jogalkotási aktus egyéb dokumentumokat is felruházhathat.

2.7 Van-e kötelezően előírt bizonyítási mód egyes tények bizonyítására?

Azon körülményeket, amelyek tekintetében jogszabály konkrét bizonyítási eszközökkel való bizonyítást ír elő, nem lehet más bizonyítási eszközök segítségével bizonyítani (a polgári perrendtartás 177. cikkének (4) bekezdése).

2.8 Kötelezi-e a jog a tanúkat a vallomástételre?

A tanúként megidézett személynek meg kell jelenniük a bíróságon és az igazsághoz hű vallomást kell tenniük. A tanúként megidézett személy jog szerint felelős a tanút terhelő kötelezettségek teljesítésének elmulasztásáért (191. cikk), azaz pénzbírságot lehet kiszabni rá.

2.9 Milyen esetben tagadhatják meg a vallomástételt?

A tanú akkor tagadhatja meg a vallomástételt, ha az így szolgáltatott bizonyíték saját maga, családtagja vagy közeli hozzátartozója elleni bizonyítékot jelentene.

2.10 Alkalmazható-e szankció a tanúskodást megtagadó személlyel szemben, illetőleg a személy kényszeríthető-e a vallomástételre?

Amennyiben a tanú, a szakértők vagy a tolmácsok nem jelennek meg a tárgyaláson, a bíróság megkérdezi az eljárásban részt vevő személyeket, hogy az ügyet a tanú, szakértők vagy tolmácsok távollétében is lehet-e tárgyalni, és dönt a tárgyalást folytatásáról vagy elhalasztásáról. Amennyiben a megidézett tanú, szakértő vagy tolmács megfelelő indok nélkül marad távol, rájuk ezer litván litásig terjedő pénzbírság szabható ki. A tanú emellett bírósági határozat alapján erőszakkal is a bíróság elé vezethető (a polgári perrendtartás 248. cikke).

2.11 Van-e olyan személy, akitől nem szerezhető be tanúvallomás?

A következő személyeket nem lehet tanúként meghallgatni:

polgári és közigazgatási eljárásokban a képviselőket és büntetőeljárásban a védőügyvédet, olyan körülmények tekintetében, amelyeket képviselőként vagy védőügyvédként eljárva ismertek meg;

azokat a személyeket, akik testi vagy mentális fogyatékoság miatt nem rendelkeznek az ügyben releváns körülmények megértéséhez vagy tisztességes bizonyíték szolgáltatásához szükséges képességekkel;

a papokat, a gyónás során megismert körülmények tekintetében;

az egészségügyi szakembereket a szakmai titoktartás alá tartozó körülmények tekintetében;

a közvetítőket a békéltető eljárás során megismert körülmények tekintetében.

Jogszabály más személyeket is ide sorolhat.

2.12 Mi a bíró és a felek szerepe a tanú kihallgatásában? Milyen feltételekkel tehető tanúvallomás videokonferencia útján vagy egyéb technikai eszközök segítségével?

A tanú felekhez és harmadik személyekhez fűződő kapcsolatának, valamint az általa tett tanúvallomás értékelése szempontjából releváns egyéb körülmények (a tanú végzettsége, foglalkozása stb.) tisztázását követően a bíróság felszólítja a tanút, hogy mondjon el mindent, amit az ügyről tud, és tartózkodjon az olyan információ ismertetésétől, amelynek nem tudja megnevezni a forrását.

A tanúvallomás megtételét követően a tanúnak kérdéseket lehet feltenni. A tanút elsőként az a személy kérdezheti ki, aki a megidézését indítványozta, illetve e személy képviselője, majd ezt követően az eljárás többi résztvevője. A bíróság által hivatalból megidézett tanút elsőként a felperes kérdezheti ki. A bírónak figyelmen kívül kell hagynia a befolyásoló kérdéseket, illetve azokat a kérdéseket, amelyek az ügyben nem relevánsak. A bíró a tanú meghallgatása során bármikor tehet fel kérdéseket. Amennyiben szükséges, a bíróság az eljárásban részt vevő személy indítványára vagy hivatalból ugyanazon a tárgyaláson újból meghallgathatja a tanút, felszólíthatja a tanút, hogy ugyanannak a bíróságnak egy másik tárgyalásán is jelenjen meg, illetve szembesítheti a tanúkat egymással.

Kivételes esetben, ha a tanú bíróságon való meghallgatása nem lehetséges vagy különösen nehéz, az ügyet tárgyaló bíróság jogosult az írásbeli vallomást is elfogadni, ha véleménye szerint – tekintettel a tanú személyére és azon körülmények fontosságára, amelyekről a tanú vallomást tesz – ez nem

befolyásolja hátrányosan az ügy alapvető tényeinek megállapítását. A felek indítványára a tanút további bírósági meghallgatásra is meg lehet idézni, ha ez az ügy tényeinek részletesebb megállapítása érdekében szükséges. A vallomástételt megelőzően a tanúnak alá kell írnia az eskü meghatározott szövegét, és a tanút figyelmeztetni kell – amit aláírásával vesz tudomásul –, hogy a hamis vallomás tétele bűncselekménynek minősül. Az írásbeli vallomást közjegyző jelenlétében kell megtenni, és azt a közjegyzőnek hitelesítenie kell.

Az eljárásban részt vevő személyek bírósági tárgyaláson való részvételét és a tanúk helyszíni meghallgatását információs és elektronikus kommunikációs technológiák (videokonferencia, telekonferencia stb.) segítségével is lehet biztosítani. Az ilyen technológiák igazságügyi miniszter által meghatározott eljárás szerinti alkalmazása során biztosítani kell, hogy az eljárásban részt vevő személyeket megbízhatóan azonosítani lehessen, illetve hogy az adatokat (a bizonyítékokat) rögzítsék és objektívan nyújtsák be.

Emellett a polgári perrendtartás 803. cikke lehetővé teszi a Litván Köztársaság bíróságai számára, hogy felkérjék egy másik állam bíróságát, hogy a bizonyításfelvétel során alkalmazzon kommunikációs technológiát (videokonferenciát, telekonferenciát stb.).

3 A bizonyítékok értékelése

A bíróság az eljárásban a bizonyítékokat az eljárásban bemutatott tények átfogó és pártatlan vizsgálata, valamint a jogszabályoknak való megfelelés alapján saját mérlegelése szerint értékeli.

3.1 Ha az egyik fél nem jogszerűen szerezte be a bizonyítékokat, vonatkozik-e valamilyen korlátozás a bíróságra az ítélethozatallal kapcsolatban?

A tényszerű adatokat a következő módokon lehet megállapítani: a felek és harmadik személyek (közvetlenül vagy képviselő útján tett) nyilatkozatai, tanúvallomások, írásbeli bizonyítékok, tárgyi bizonyítékok, vizsgálati jegyzőkönyvek, szakvélemények, jogszerűen beszerzett fényképek, kép- és hangfelvételek, valamint egyéb bizonyítékok. Az állami vagy szakmai titkot tartalmazó tényszerű adatok általában nem szolgálhatnak bizonyítékként a polgári eljárásban, amíg azok minősítését törvényes eljárásban meg nem változtatják. A békéltető eljárásban megismert adatok nem szolgálhatnak bizonyítékként a polgári eljárásban a polgári jogvitákban való békéltetésről szóló törvényben meghatározott esetek kivételével.

Megjegyzendő emellett, hogy a polgári perrendtartás 185. cikke szerint a bíróság az eljárásban a bizonyítékokat az eljárásban bemutatott tények átfogó és pártatlan vizsgálata, valamint a jogszabályoknak való megfelelés alapján saját mérlegelése szerint értékeli. A polgári perrendtartásban meghatározott esetek kivételével semmilyen bizonyíték nem köti előre meghatározott módon a bíróságot.

3.2 Ha félként veszek részt az ügyben, bizonyítéknak számít-e a nyilatkozatom?

Igen (lásd a 2.4. pontot).

Utolsó frissítés: 21/11/2018

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

Bizonyításfelvétel - Luxemburg

1 A bizonyítási teher

1.1 Melyek a bizonyítási teherre vonatkozó szabályok?

A luxemburgi jogban az az alapelv érvényesül, hogy a kötelezettség teljesítését követelő fél köteles bizonyítani a kötelezettség fennállását. Hasonlóképpen, az a fél, aki azt állítja, hogy már nem terheli valamely kötelezettség, köteles bizonyítani a fizetés megtörténtét vagy a kötelezettség alóli mentesülést biztosító egyéb tényt.

1.2 Vannak-e olyan szabályok, amelyek bizonyos tények tekintetében mentesítenek a bizonyítási teher alól? Milyen esetekben? Lehetséges-e egy konkrét jogi vélelmet bizonyítással megdönteni?

A luxemburgi jogban bizonyos esetekben léteznek vélelmek, amelyek esetén az adott személynek nem kell bizonyítania az olyan tényeket, amelyeket nehéz vagy lehetetlen lenne bizonyítani. A vélelem jogszabály vagy a bíróság által valamely ismert tény alapján egy ismeretlen tényre vonatkozóan levont következtetés.

A jog kétféle vélelmet különböztet meg: Egyrészt a jogi vélelmet, amely külön jogszabály alapján kötődik egyes aktusokhoz vagy tényekhez. Másrészt a nem jogszabály által létesített vélelmet, amikor a bíróság rendelkezik mérlegelési jogkörrel, és csak megalapozott, pontos és következetes vélelmeket fogad el. Általánosságban véve van lehetőség bizonyíték bemutatására a vélelem megdöntésére. Például ha egy házaspárnak gyermeke születik, a gyermek vélelmezett apja az anya férje. Ugyanakkor lehetőség van apasági kereset benyújtására.

Ritkább esetekben a vélelmek megdönthetetlenek, ilyenkor nincs lehetőség ellenbizonyíték bemutatására.

1.3 Milyen mértékben kell a bíróságnak meggyőződni valamely tényről ahhoz, hogy ítéletét e tény fennállására alapozza?

A tények értékelése a bíróság korlátlan mérlegelési jogkörébe tartozik. Kétség esetén a bíróság megállapítja, hogy van-e megalapozott, pontos és következetes bizonyíték, amelyet elfogadhat vagy elutasíthat, az ismertetett tények hitelességétől függően.

2 A bizonyításfelvétel

2.1 A bizonyításfelvétel minden esetben valamelyik fél kérelmére történik, vagy bizonyos esetekben a bíró maga is kezdeményezheti azt?

A bíróság az egyik fél kérésére elrendelheti a bizonyításfelvételt. Egyes esetekben azonban a bíróságok hivatalból is vehetnek fel bizonyítékokat.

2.2 Ha a bíróság helyt ad a fél bizonyításfelvételre vonatkozó kérelmének, mik a következő lépések?

A bíróság tájékoztatja a kijelölt szakértőt a feladat természetéről. A szakértő beidézi az érintett feleket és a vizsgálathoz szükséges harmadik feleket. A kontradiktórus eljárás elvének megfelelően a bizonyításfelvételre a felek jelenlétében kerül sor.

2.3 Mely esetben utasíthatja el a bíróság a fél bizonyításfelvételre irányuló kérelmét?

Bármikor elrendelhető bizonyításfelvétel, ha a bírónak nem áll rendelkezésére elegendő információ a határozathozatához.

Az ismertetett tényekkel kapcsolatos bizonyításfelvétel csak akkor rendelhető el, ha az azokat állító félnek nincs elegendő bizonyítéka állítása bizonyítására. Semmilyen körülmények között nem rendelhető el a bizonyításfelvétel annak érdekében, hogy az egyik félnek a bizonyítékgyűjtés során tanúsított hanyagságát jövátegyje.

A bíróságoknak emellett a jogviták megoldásához elégséges intézkedésekre kell szorítkozniuk; a legegyszerűbb és a legköltséghatékonyabb megoldást kell választaniuk.

2.4 Milyen bizonyítási eszközök léteznek?

A különböző bizonyítási eszközök közé tartozik az okirati bizonyíték, szóbeli bizonyíték, vélelmek, beismerő vallomások és az eskü alatt tett tanúvallomás.

2.5 Milyen módon vehető fel a tanúk vallomása, és különbözik-e ez a szakértő tanúk meghallgatásától? Melyek az írásbeli bizonyítékok és a szakértői jelentések/vélemények benyújtásának szabályai?

A tanúktól és a szakértő tanúktól származó bizonyítékok felvételének módja:

Ha a tanú vallomása elfogadható, a bíró bizonyítékot szerezhet be olyan harmadik felektől, akik a szóban forgó tények személyes ismereténél fogva fényt deríthetnek azokra. Ez a bizonyíték lehet nyilatkozat, illetve nyomozati módszerekkel is megszerezhető attól függően, hogy szóbeli vagy írásbeli bizonyítékról van szó.

Szakértői magyarázatot igénylő ténykérdések esetén a bíróság bármely általa választott személytől kérhet magyarázatot nyilatkozatok, konzultációk vagy szakértői vélemény formájában. Ha nem szükséges, hogy a vélemény írásbeli legyen, a bíró engedélyezheti, hogy a szakértő tanúk szóban mondják el a véleményüket a tárgyaláson; erről a véleményről feljegyzés készül a bíró és a hivatalvezető aláírásával.

Az okirati bizonyítékok, valamint a szakértő tanúk írásos jelentéseinek vagy véleményeinek bemutatására vonatkozó szabályok:

Okirati bizonyíték:

A bizonyító félnek ezt a másik fél rendelkezésére kell bocsátania. Ez átviteli elismervény ellenében vagy a bíróság hivatalához (*greffe*) benyújtva történik. Az okiratokat haladéktalanul rendelkezésre kell bocsátani.

A szakértők írásos jelentései vagy véleményei:

A szakértők a bíróság hivatalához nyújtják be a jelentésüket. Több szakértő esetén is egyetlen jelentés készül; véleményeltérés esetén minden szakértő kifejti a véleményét. Ha a szakértő eltérő specializációval rendelkező másik szakértő véleményét kérte, ezt a véleményt az ügy függvényében a tárgyalás anyagához vagy az iratokhoz csatolják.

2.6 Van-e olyan bizonyítási mód, amely erősebb a többinél?

Néhány bizonyítási mód erősebb a többinél:

A hivatali minőségében eljáró közhivatalnok (közjegyző, bírósági végrehajtó stb.) által készített közokirat (*acte authentique*) bizonyítéknak minősül, kivéve, ha hamisnak bizonyul.

A felek által írt és aláírt, közhivatalnokok közreműködése nélkül készült magánokirat (*acte sous seing privé*) ellentétes bizonyítékok hiányában bizonyítéknak minősül.

A szóbeli bizonyítékok és egyéb bizonyítási módok esetében a bíró a saját belátása szerint jár el.

2.7 Van-e kötelezően előírt bizonyítási mód egyes tények bizonyítására?

Írásbeli bizonyítékra van szükség a 2 500 EUR-t meghaladó értékű jogügylet (szerződés) tartalmának alátámasztásához. Tény (például egy baleset) bizonyítása azonban bármilyen formát ölthet.

2.8 Kötelezi-e a jog a tanúkat a vallomástételre?

A jogszabályok együttműködésre kötelezik a tanúkat a jogi eljárások során az igazság kiderítése érdekében.

2.9 Milyen esetben tagadhatják meg a vallomástételt?

Alapos ok bizonyítása esetén mentesülni lehet a tanúskodás alól. Az egyik fél szülei vagy egyéb közvetlen hozzátartozói megtagadhatják a tanúskodást, ahogy az érintett fél házastársa is, még abban az esetben is, ha már nem házасok.

2.10 Alkalmazható-e szankció a tanúskodást megtagadó személlyel szemben, illetőleg a személy kényszeríthető-e a vallomástételre?

Az idézésre meg nem jelenő tanúkat beidézhetik, hogy a saját költségükön jelenjenek meg a bíróság előtt, amennyiben szükség van a tanúvallomásukra. Az idézésre meg nem jelenő tanúk és az olyan személyek, akik alapos ok nélkül megtagadják a tanúskodást vagy az eskütételt, 50 és 2 500 EUR közötti polgári jogi bírsággal (*amende civile*) sújthatók.

A bírságot és az egyéb költségeket elengedhetik, ha az érintett személy bizonyítani tudja, hogy az adott napon nem tudott megjelenni.

2.11 Van-e olyan személy, akitől nem szerezhető be tanúvallomás?

Bárki beidézhető tanúként, kivéve akit erre alkalmatlannak találnak.

Ugyanakkor a tanúskodásra alkalmatlan személyek is meghallgathatók ugyanolyan feltételek mellett, de eskütétel nélkül. A házasság felbontására vagy a különválásra irányuló kereseti kérelem esetén azonban a leszármazottak soha nem tanúskodhatnak a házastársak által előterjesztett állításokkal kapcsolatban.

2.12 Mi a bíró és a felek szerepe a tanú kihallgatásában? Milyen feltételekkel tehető tanúvallomás videokonferencia útján vagy egyéb technikai eszközök segítségével?

A bíróság és a felek szerepe tanú meghallgatásában

A bíró egyesével, az általa meghatározott sorrendben meghallgatja a tanúkat a felek jelenlétében, vagy a felek behívása után. A tanúk nem olvashatják fel a tanúvallomásukat.

A bíró meghallgathatja vagy kikérdezheti a tanúkat bármely olyan kérdéssel kapcsolatban, amely vonatkozásában a törvény értelmében bizonyításfelvétellel kerülhet sor, még akkor is, ha ezek a kérdések nem szerepelnek a bizonyításfelvételt elrendelő határozatban. Visszahívhat tanúkat, szembesítheti őket egymással vagy a felekkel, és szükség esetén műszaki szakértő jelenlétében hallgathatja meg a tanúvallomásukat.

A felek a kizárás terhe mellett nem szakíthatják félbe a tanúvallomást tevő tanúkat, nem tehetnek fel nekik kérdéseket, nem próbálhatják meg befolyásolni őket, és nem szólíthatják meg őket közvetlenül. Miután a bíró befejezte a tanú kikérdezését, ha szükségesnek ítéli, a felek által benyújtott további kérdéseket tehet fel neki.

Videokonferencia vagy egyéb technikai eszközök

A polgári és kereskedelmi ügyekben a bizonyításfelvétel tekintetében történő, a tagállamok bíróságai közötti együttműködéséről szóló 1206/2001/EK tanácsi rendelet célja a bizonyításfelvételt végző tagállami bíróságok közötti együttműködés fejlesztése, egyszerűsítése és felgyorsítása. A luxemburgi jogban nincsenek a videokonferenciára vonatkozó sajátos rendelkezések. A videokonferenciára az új polgári perrendtartás szokásos szabályai vonatkoznak a tanúk meghallgatásával, a bíró általi személyes értékeléssel és a személyes megjelenéssel kapcsolatban. A bíróságok rendelkeznek a szükséges műszaki felszereléssel. A videokonferencia napján jelen van a bíró, a hivatalvezető, a tolmács és a technikus.

A bíró elrendelheti, hogy audio- vagy videofelvételt készítsenek a bizonyításfelvétel egy részéről vagy egészéről. A felvételeket a bíróság hivatalában őrzik. Bármelyik fél kérhet másolatot vagy leíratot a saját költségén.

3 A bizonyítékok értékelése

3.1 Ha az egyik fél nem jogszerűen szerezte be a bizonyítékokat, vonatkozik-e valamilyen korlátozás a bíróságra az ítélelhozattal kapcsolatban?

A bíróság nem fogadja el a jogellenes módszerekkel, például rejtett kamerával vagy telefonlehallgatással, az érintett fél tudta nélkül szerzett bizonyítékokat.

3.2 Ha félként veszek részt az ügyben, bizonyítéknak számít-e a nyilatkozatom?

Általánosságban megállapítható, hogy az ügyben érintett fél nyilatkozatának nincs bizonyító ereje.

Kapcsolódó linkek

 <http://www.legilux.lu/>

Utolsó frissítés: 26/04/2019

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még

nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

Bizonyításfelvétel - Magyarország

1 A bizonyítási teher

Azt jelenti, hogy a bizonyítás sikertelensége melyik félnek a terhére esik.

1.1 Melyek a bizonyítási teherre vonatkozó szabályok?

A perben jelentős tények állítása, és az alátámasztásukra szolgáló bizonyítékok rendelkezésre bocsátása - törvény eltérő rendelkezése hiányában - a feleket terheli. Törvény eltérő rendelkezése hiányában a perben jelentős tényeket annak a félnek kell bizonyítania, akinek érdekében áll, hogy azokat a bíróság valóságnak fogadja el, továbbá a bizonyítás elmaradásának vagy sikertelenségének a következményeit is ez a fél viseli. Munkaügyi perben a munkáltatónak kell bizonyítania a kollektív szerződés, az igény elbírálásához szükséges belső szabályzatok, utasítások és a jogvita eldöntéséhez szükséges, a munkáltató működési körében keletkezett okiratok tartalmát, az igényelt juttatással összefüggő számítások helyességét, ha az vitatott és - bérvíta esetén - a juttatás megfizetését.

Közszolgálati jogviszonnyal kapcsolatos perben a közigazgatási szerv köteles bizonyítani az igény elbírálásához szükséges általános hatályú rendelkezések, utasítások és a jogvita eldöntéséhez szükséges, a közigazgatási szerv működési körében keletkezett iratok tartalmát, az igényelt juttatással összefüggő, vitatott számítások helyességét, továbbá bérvíta esetén a juttatás megfizetését.

1.2 Vannak-e olyan szabályok, amelyek bizonyos tények tekintetében mentesítenek a bizonyítási teher alól? Milyen esetekben? Lehetséges-e egy konkrét jogi vélelmet bizonyítással megdönteni?

Bizonyítási szükséghelyzet fennállása esetén a szükséghelyzetben lévő fél által bizonyítandó tényt a bíróság valóságnak fogadhatja el, ha annak tekintetében kételye nem merül fel. A bíróság az ellenérdekű fél által beismert, a felek által egyezően előadott, az ellenfél által bírói felhívás ellenére nem vitatott vagy e törvény értelmében nem vitatottként tekintendő tényállítást valóságnak fogadhatja el, ha annak tekintetében kételye nem merül fel. A bíróság az általa köztudomásúnak tekintett és az olyan tényeket, amelyekről hivatalos tudomása van, akkor is figyelembe veszi, ha azokra a felek nem hivatkoztak. A bíróság a törvényes vélelmeket - ideértve a jogszabály szerint az ellenkező bizonyításáig valóságnak tekintendő körülményeket - hivatalból veszi figyelembe. Szűk körben a családjogban például vannak megdönthető vélelmek, illetve olyan tények amelyek körében kizárt az ellenbizonyítás is.

1.3 Milyen mértékben kell a bíróságnak meggyőződnie valamely tényről ahhoz, hogy ítéletét e tény fennállására alapozza?

A polgári perrendtartás nem határozza meg az elrendő bizonyosság, bizonyítottság mértékét. Ha törvény másként nem rendelkezik, a bíróság a perben alakszerű bizonyítási szabályokhoz, a bizonyítás meghatározott módjához vagy meghatározott bizonyítási eszközök alkalmazásához nincs kötve, szabadon felhasználhatja a felek előadásait, valamint minden bizonyítékot, amely a tényállás megállapítására alkalmas. E rendelkezések nem érintik a törvényes vélelmeket, ideértve azokat a jogszabályokat is, amelyek szerint valamely körülményt az ellenkező bizonyításáig valónak kell tekinteni. A bíróság a perben jelentős tényeket a felek tényállításainak és perben tanúsított magatartásának, valamint a per tárgyalása során megismert bizonyítékoknak és egyéb peradatoknak az egybevetése, egyenként és összességében történő értékelése alapján a meggyőződése szerint állapítja meg.

2 A bizonyításfelvétel

A bíróság a per eldöntéséhez szükséges tények megállapítása végett bizonyítást rendel el.

2.1 A bizonyításfelvétel minden esetben valamelyik fél kérelmére történik, vagy bizonyos esetekben a bíró maga is kezdeményezheti azt?

Törvény eltérő rendelkezése hiányában a perben jelentős tényeket annak a félnek kell bizonyítania, akinek érdekében áll, hogy azokat a bíróság valóságnak fogadja el, továbbá a bizonyítás elmaradásának vagy sikertelenségének a következményeit is ez a fél viseli. A bíróság polgári perben bizonyítást hivatalból akkor rendelhet el, ha azt törvény megengedi.

Közigazgatási perben bíróság hivatalból bizonyítást rendelhet el az olyan tény, körülmény alátámasztására szolgáló bizonyítékok tekintetében, amelyeket hivatalból kell figyelembe vennie, a kiskorú vagy fogyatékosági támogatásra jogosult személy érdekeit veszélyeztető jogsértésre való hivatkozás esetén, vagy ha törvény így rendelkezik.

2.2 Ha a bíróság helyt ad a fél bizonyításfelvételre vonatkozó kérelmének, mik a következő lépések?

Meghallgatja a tanút, szakértő alkalmazása útján szakértői véleményt szerez be, szükség esetén meghallgatja a szakértőt, lefolytatja a szemlét, az okirat, képfelvétel, hangfelvétel, kép- és hangfelvétel, valamint egyéb tárgyi bizonyítási eszköz bemutatására kötelezi azok birtokosát.

2.3 Mely esetben utasíthatja el a bíróság a fél bizonyításfelvételre irányuló kérelmét?

A bíróság a fél által előterjesztett bizonyítási indítványhoz, a bizonyítás felvétele tárgyában hozott határozatához nincs kötve. A bíróság mellőzi a bizonyítás elrendelését, ha a bizonyítási indítványt a fél nem a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvényben foglaltaknak megfelelően terjeszti elő, kivéve, ha törvény eltérően rendelkezik, vagy ha a bizonyítással járó költségek előlegezésére kötelezett fél - felhívás ellenére - az előlegezési kötelezettségét nem teljesítette. A bíróság mellőzi a bizonyítás elrendelését vagy a már elrendelt bizonyítás lefolytatását, ha az a jogvita elbírálása szempontjából szükségtelen.

2.4 Milyen bizonyítási eszközök léteznek?

Bizonyítási eszközként különösen tanú, szakértő, okirat, képfelvétel, hangfelvétel, kép- és hangfelvétel, valamint egyéb tárgyi bizonyítási eszköz vehető igénybe. Nem használható fel a bizonyítási eszköz, ha azt törvény kizárja, vagy feltételhez köti, kivéve, ha a feltétel fennállása megállapítható. A bizonyítás történhet szemle útján is. Eskünek a perben helye nincs.

2.5 Milyen módon vehető fel a tanúk vallomása, és különbözik-e ez a szakértő tanúk meghallgatásától? Melyek az írásbeli bizonyítékok és a szakértői jelentések/vélemények benyújtásának szabályai?

A közvetlenség elvére tekintettel főszabály szerint a tanút és a szakértőt a tárgyaláson hallgatja meg a bíróság. Ha a fél tényállításait okirattal kívánja bizonyítani, az okiratot beadványához kell csatolnia vagy a tárgyaláson be kell mutatnia. Idegen nyelvű okirathoz csatolni kell annak legalább egyszerű magyar nyelvű fordítását is. Ha a lefordított szöveg helyessége, illetve teljessége tekintetében kétely merül fel, hiteles fordítást kell alkalmazni; ennek hiányában az okiratot a bíróság figyelmen kívül hagyja. A bíróság a bizonyító fél kérelmére az ellenérdekű felet kötelezheti a birtokában lévő olyan okirat rendelkezésre bocsátására, amelyet a polgári jog szabályai szerint egyébként is köteles kiadni vagy bemutatni. Ilyen kötelezettség az ellenérdekű felet különösen akkor terheli, ha az okiratot a bizonyító fél érdekében állították ki, vagy az rá vonatkozó jogviszonyt tanúsít, vagy ilyen jogviszonnyal kapcsolatos tárgyalásra vonatkozik. Ha az okirat olyan személy birtokában van, aki a perben nem vesz részt, a bíróság a szemlére vonatkozó szabályok alkalmazásával intézkedik az okirat beszerzése iránt. Bíróságnál, közjegyzőnél, más hatóságnál, közigazgatási szervnél vagy valamely szervezetnél lévő irat, illetve adat beszerzése iránt a fél bizonyítási indítványára a bíróság intézkedik, ha az irat, illetve adat kiadását a fél közvetlenül nem kérheti. Az eredeti okirat beszerzése mellőzhető, ha annak megtekintésére nincs szükség és a fél a tárgyaláson annak hiteles vagy egyszerű másolatát bemutatja. Az okirat megküldése csak akkor tagadható meg, ha az minősített adatot tartalmaz.

2.6 Van-e olyan bizonyítási mód, amely erősebb a többinél?

Általában nincs.

2.7 Van-e kötelezően előírt bizonyítási mód egyes tények bizonyítására?

Általában nincs. Kivételesen, például a gondnokság alá helyezési perekben a bíróság az alperes elmeállapotának vizsgálatára köteles igazságügyi pszichiátriai orvosszakértőt kirendelni.

2.8 Kötelezi-e a jog a tanúkat a vallomástételre?

Igen, bizonyos esetekben azonban megtagadhatják azt.

2.9 Milyen esetben tagadhatják meg a vallomástételt?

Megtagadhatja a vallomástételt:

a felek bármelyikének a hozzátartozója

az, aki a tanúvallomás folytán magát vagy a hozzátartozóját bűncselekmény elkövetésével vádolná, az azzal kapcsolatos kérdésben

az, aki hivatásánál fogva titoktartásra köteles, ha a tanúvallomással titoktartási kötelességét sértené meg, kivéve, ha az érdekelt e kötelesség alól felmentette az üzleti titok megtartására köteles személy az olyan kérdésben, amely tekintetében a tanúvallomással titoktartási kötelességét sértené meg, kivéve, ha a tanúvallomással érintett adatok a közérdekű és közérdekből nyilvános adatok megismerhetőségére vonatkozó törvényi rendelkezései alapján nem minősülnek üzleti titoknak, vagy ha a per tárgyát annak eldöntése képezi, hogy az érintett adatok közérdekű, illetve közérdekből nyilvános adatnak minősülnek-e,

a jogvitával érintett ügyben lefolytatott közvetítői eljárásban eljáró közvetítő, szakértő a médiatartalom-szolgáltató, valamint a vele munkaviszonyban vagy munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban álló személy, ha a tanúvallomásával a számára a médiatartalom-szolgáltatói tevékenységgel összefüggésben információt átadó személy kilétét felfedné, az azzal kapcsolatos kérdésben.

2.10 Alkalmazható-e szankció a tanúskodást megtagadó személlyel szemben, illetőleg a személy kényszeríthető-e a vallomástételre?

A tanú, a kirendelt szakértő, az okirat, illetve a személtárgy birtokosa, és mindazok, akiknek a bizonyításban történő részvételét a bíróság szükségesnek tartja (a továbbiakban együtt: közreműködők), kötelesek közreműködni a bizonyítás felvételében. A bíróság azt a közreműködőt, aki kötelezettségét megszegi anélkül, hogy azt - az ok valószínűsítése mellett - alapos okkal előzetesen kimentette volna, az okozott költségek megtérítésére kötelezi, pénzbírsággal sújthatja, elrendelheti az elővezetését, csökkentheti a díját, értesítheti a mulasztásról előljáróját, vezetőjét, munkáltatóját. E kényszerítő eszközöket a bíróság együttesen is alkalmazhatja.

A tizenegyedik életévét be nem töltött kiskorúval szemben kényszerítő eszközök nem alkalmazhatók, helyette a törvényes képviselője az okozott költségek megtérítésére kötelezhető és pénzbírsággal sújtható.

Ha a közreműködő a kötelezettsége megszegését a kényszerítő eszköz alkalmazása után - az ok valószínűsítése mellett - alapos okkal kimenti vagy kötelezettségét haladéktalanul teljesíti, a bíróság az intézkedést elrendelő végzést hatályon kívül helyezi.

A vallomástételre kötelező határozat ellen a tanú külön fellebbezéssel élhet. A fellebbezésnek a tanú meghallgatására halasztó hatálya van. A vallomástételt nyilvánvalóan alaptalanul megtagadó tanút azonban a fellebbezést elbíráló bíróság pénzbírsággal sújthatja, a pert tárgyaló bíróság pedig az okozott költségek megfizetésére kötelezheti.

2.11 Van-e olyan személy, akitől nem szerezhető be tanúvallomás?

A fél törvényes képviselőjét tanúként meghallgatni nem lehet, kivéve, ha az általa képviselt természetes személy fél a perben perbeli cselekvőképességgel rendelkezik.

Nem hallgatható meg tanúként az, aki védőként járt el, olyan kérdésről, amiről védőként szerzett tudomást, továbbá az sem, aki a titoktartás alól felmentést nem kapott, olyan kérdésről, amely minősített adatnak minősül.

A tizenegyedik életévét be nem töltött kiskorút csak akkor lehet tanúként meghallgatni, ha a vallomásától várható bizonyíték másként nem pótolható.

2.12 Mi a bíró és a felek szerepe a tanú kihallgatásában? Milyen feltételekkel tehető tanúvallomás videokonferencia útján vagy egyéb technikai eszközök segítségével?

A tanút a tárgyalásra a bíróság idézi meg, s főszabály szerint a perben eljáró bírósági tanács elnöke, vagy egyesbíró eljárása esetén e bíró hallgatja meg. Az eljáró bírósági tanács elnöke a tanú meghallgatását indítványozó fél kérelmére engedélyezheti, hogy a tanúhoz először a meghallgatást indítványozó fél intézzen közvetlenül kérdéseket, majd - az ellenérdekű fél ilyen tartalmú kérelme esetén - az ellenérdekű fél. Ez esetben a feleket követően az elnök, valamint a tanács többi tagja jogosult a tanúhoz kérdéseket intézni.

3 A bizonyítékok értékelése

A bíróság a perben jelentős tényeket a felek tényállításainak és perben tanúsított magatartásának, valamint a per tárgyalása során megismert bizonyítékoknak és egyéb peradatoknak az egybevetése, egyenként és összességében történő értékelése alapján a meggyőződése szerint állapítja meg.

3.1 Ha az egyik fél nem jogszerűen szerezte be a bizonyítékokat, vonatkozik-e valamilyen korlátozás a bíróságra az ítélethezatalal kapcsolatban?

Jogsértő és a perben nem használható fel az a bizonyítási eszköz, illetve annak elkülöníthető része,

- amelyet az élethez és testi épséghez fűződő jog megsértésével vagy erre irányuló fenyegetéssel szereztek meg, illetve állítottak elő,
- amely egyéb jogsértő módon keletkezett,
- amelyet jogsértő módon szereztek meg, vagy
- amelynek a bíróság elé terjesztése személyiségi jogot sértene.

A jogsértő bizonyítási eszközt – kivéve, ha azt az élethez és testi épséghez fűződő jog megsértésével vagy erre irányuló fenyegetéssel szereztek meg, illetve állítottak elő – a bíróság kivételesen figyelembe veheti, mérlegelve a jogsérelem sajátosságát és mértékét, a jogsérelemmel érintett jogi érdeket, a jogsértő bizonyíték tényállás felderítésére gyakorolt hatását, a rendelkezésre álló egyéb bizonyítékok súlyát, és az eset összes körülményeit.

3.2 Ha félként veszek részt az ügyben, bizonyítéknak számít-e a nyilatkozatom?

A fél nyilatkozata nem minősül bizonyítéknak, de a bíróság a tényállás megállapítása során a felek tényállításait is értékeli, ahogyan az a 3. pontban szerepel.

Utolsó frissítés: 19/04/2019

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

Bizonyításvétel - Málta

1 A bizonyítási teher

1.1 Melyek a bizonyítási teherre vonatkozó szabályok?

A bizonyítási teher a valamely állítást megfogalmazó személyre hárul, ahogyan azt a szervezeti és polgári eljárásjogi törvény 562. szakasza is kimondja: „valamely tény bizonyításának terhe minden esetben az állítást megfogalmazó félre hárul”.

1.2 Vannak-e olyan szabályok, amelyek bizonyos tények tekintetében mentesítenek a bizonyítási teher alól? Milyen esetekben? Lehetséges-e egy konkrét jogi vélelmet bizonyítással megdönteni?

Igen, léteznek ilyen szabályok, ezeket a szervezeti és polgári eljárásjogi törvény 627. és azt követő szakaszai tartalmazzák. A 627. szakasz felsorolja azokat a dokumentumokat, amelyek esetében az e dokumentumokon található, azok eredetiségét igazoló elemeken túl nincs szükség külön bizonyítékra, például az alábbi esetekben:

a máltai kormány aktusai, amelyeket a kibocsátó minisztérium minisztere vagy államtitkára írt alá, vagy távollétében a helyettese vagy a rangsorban a következő tisztségviselő, aki ilyen aktusok aláírására jogosult;

a máltai kormány bármely minisztériumának nyilvántartásai;

az illetékes hatóságok által ellenjegyzett, és a Kormányzati Közlönyben közzétett közhiteles aktusok;

a máltai kormány engedélyével nyomtatott és megfelelő módon közzétett kormányzati aktusok;

a máltai bíróságok és egyházi bíróságok aktusai és nyilvántartásai;

az Anyakönyvi Hivatal és a Földhivatal által kibocsátott kivonatok;

a polgári bíróság első kollégiumának felügyeletével készített hajókáróvás;

a kereskedelmi hajózási törvényben említett más dokumentumok (ideértve a hivatalvezető vagy más hivatalos személy által aláírt forgalmi engedélyeket, és a forgalmi engedélyben feltüntetett egyéb elemeket, amelyeknél a hivatalvezető vagy más hivatalos személy aláírása szerepel).

Egyéb dokumentumok is felhasználhatók bizonyítékként, amelyek tartalma mentesül a bizonyítási teher alól, eredetiségüket azonban igazolni kell. Ide tartoznak az alábbiak:

a törvény vagy a kormány által jóváhagyott vagy elismert intézmény vagy állami szerv aktusai és nyilvántartásai;

születési, házassági és halálozási egyházi aktusok és nyilvántartások, valamint a törvénnyel összhangban plébános jelenlétében tett rendelkezések;

a máltai közjegyzők aktusai és nyilvántartásai;

a törvénnyel összhangban vezetett üzleti könyvek, de kizárólag a kereskedelmi jellegű megállapodások vagy egyéb ügyletek tekintetében;

az alkuszok által a törvény szerint vezetett könyvek, a szerződő felek közötti kereskedelmi ügyekben zajlott bármely eseményre vonatkozóan.

Olyan bizonyíték is előállhat, amely ellentétes az ilyen dokumentumok tartalmával.

E dokumentumokon kívül létezik egy másik, Málta Törvényeinek 16. fejezete, azaz a Polgári Törvénykönyv által szabályozott vélelem, nevezetesen, hogy a házasságban született gyermeket a feleség férjétől származó gyermeknek kell tekinteni. E jogi vélelem érvényességének megszűnését úgy lehet bizonyítani, hogy hivatalos keresetet kell benyújtani a Polgári Bírósághoz (családjogi szekció), és e vélelem érvénytelenségét alátámasztó bizonyítékkal kell szolgálni.

1.3 Milyen mértékben kell a bíróságnak meggyőződnie valamely tényről ahhoz, hogy ítéletét e tény fennállására alapozza?

A bíróságnak ahhoz, hogy polgári ügyekben ítéletet hozzon, meg kell bizonyosodnia arról, hogy az elképzelhető esetekkel kapcsolatban kiegyensúlyozottan áll rendelkezésre bizonyíték.

2 A bizonyításfelvétel

2.1 A bizonyításfelvétel minden esetben valamelyik fél kérelmére történik, vagy bizonyos esetekben a bíró maga is kezdeményezheti azt?

Bírósági ügyben a részes felek érdekeiktől függetlenül tanúvallomást tehetnek saját kérésükre, az ügyben részt vevő másik fél kérésére vagy a bíróság által hivatalból történő idézés során. Ha az eljárás keresettel indul, össze kell állítani a tanúk jegyzékét. Ugyanez vonatkozik a hivatalos válaszcímre – ennek is tartalmaznia kell a tanúk jegyzékét. Ha valamely fél olyan tanút kíván bevonní, akinek neve nem szerepel a jegyzékben, új keresetet kell benyújtania.

2.2 Ha a bíróság helyt ad a fél bizonyításfelvételre vonatkozó kérelmének, mik a következő lépések?

Ha a bizonyítási kérelmet elfogadják, a tanúkat a bizonyítékot benyújtani kívánó fél kérelmére idézik a bíróságra. A tanúk idézése iránti kérelmet a máltai Törvényszéken és a gozói Törvényszéken (alsóbírósági hatáskör) szóban lehet benyújtani.

2.3 Mely esetben utasíthatja el a bíróság a fél bizonyításfelvételre irányuló kérelmét?

A bíróság elutasíthatja a bizonyítási kérelmet, ha az idézett személy ügyvéd, segédügyvéd vagy pap. Alapszabály továbbá, hogy az ügy tárgyalásán jelen lévő személy nem idézhető be tanúként ugyanabban az ügyben. A bíróság saját hatáskörben dönthet úgy, hogy bizonyos jól megalapozott esetekben eltekint ettől a szabálytól. Léteznek külön jogszabályok, amelyek a hivatali titoktartást szabályozzák, és nem teszik lehetővé a titkos és bizalmas információk nyilvánosságra hozatalát. Emellett a kérelmet el is lehet utasítani, ha a bíróság úgy véli, hogy a tanú nem releváns.

2.4 Milyen bizonyítási eszközök léteznek?

Háromféle bizonyítási eszköz létezik: dokumentumok, vallomás és nyilatkozat.

2.5 Milyen módon vehető fel a tanúk vallomása, és különbözik-e ez a szakértő tanúk meghallgatásától? Melyek az írásbeli bizonyítékok és a szakértői jelentések/vélemények benyújtásának szabályai?

Az általános szabály az, hogy a tanú kihallgatása az ügy tárgyalása során nyilvános ülésen, *élszóban* történik. A törvény azonban a bizonyításfelvétel más módjait is lehetővé teszi:

A Máltán lakóhellyel rendelkező és a külföldön tartózkodó tanúk egyaránt tehetnek nyilatkozatot.

Olyan személy esetében, aki Máltát elhagyni készül, beteg, idős, az ügy tárgyalása előtt valószínűleg meghal vagy cselekvőképtelenné válik, vagy nem tud megjelenni a tárgyaláson, a bíróság jogi asszisztentst bízhat meg azzal, hogy az adott személyt kihallgassa. Ebben az esetben a tanúnak szánt kérdéseket és az azokra adott válaszokat írásba kell foglalni, a tanúnak pedig alá kell írnia a tanúvallomást, vagy aláírás helyett kereszttel kell azt megjelölnie.

A bíróság helyettes bírót is kijelölhet egy adott tanú kihallgatására, ha a tanú életkorából adódóan nem tudja elhagyni otthonát.

Ha a tanú lakóhelye külföldön található, az ügyvéd kérvényezheti a megkeresés útján történő kihallgatást – a tanú kihallgatását kérelmező fél írásbeli kérdéseket ad meg, valamint annak a személynek a nevét és címét, aki az ő képviselőjében a tanú meghallgatásán jelen lesz;

Ha a bíróság szükségesnek tartja, engedélyezheti, hogy a bizonyítékként felhasználandó tanúvallomásról hang- vagy videofelvétel készüljön;

A bíróság a tanúk kihallgatásával és esketésével bírósági fogalmazókat bízhat meg.

Ha a bizonyításfelvétel a bírósági fogalmazó feladata, ugyanazok az eszközök állnak rendelkezésére, mint a bíróságoknak.

2.6 Van-e olyan bizonyítási mód, amely erősebb a többinél?

Valamennyi bizonyítási eszköz egyforma bizonyító erővel rendelkezik.

2.7 Van-e kötelezően előírt bizonyítási mód egyes tények bizonyítására?

Nem, de mindig a lehető legkörülményesebben kell beszerezni a bizonyítékokat.

2.8 Kötelezi-e a jog a tanúkat a vallomástételre?

Igen, a törvény minden beidézett tanút kötelez a vallomástételre. Ugyanakkor a tanú nem kötelezhető arra, hogy olyan kérdésekre válaszoljon, amelyek eredményeként büntetőeljárás alá vonhatják.

2.9 Milyen esetben tagadhatják meg a vallomástételt?

Bírósági ügy bármely peres félnek férje vagy felesége tanúnak minősül, és a felek bármelyikének kérésére tanúvallomásra kötelezhető. A férj azonban nem kötelezhető arra, hogy felfedjen olyan tényeket, amelyeket felesége a házasság során bizalmasan osztott meg vele, és viszont; továbbá egyik házastárs sem kötelezhető olyan kérdések megválaszolására, amelynek eredményeként a másik házastársat büntetőeljárás alá vonhatják.

Kivételet képeznek továbbá az ügyvéddel, segédügyvéddel vagy pappal bizalmasan megosztott információk. Ha azonban az ügyvéd vagy segédügyvéd megszerzi ügyfele hozzájárulását, vagy a pap megkapja a neki meggyónt személy hozzájárulását, a tudomásukra jutott kérdésekben ki lehet őket kérdezni (a hozzájárulás függvényében); az ügyvéd és a segédügyvéd azzal kapcsolatban, amit az ügyfele az ügy céljából vele megosztott, a pap pedig azon tényekkel kapcsolatban, amelyek a szentségi pecsét oltalma alatt vagy a gyónás során tudomására jutottak.

A könyvelők, orvosok, szociális munkások, pszichológusok és házassági tanácsadók csak bírói végzéssel kötelezhetők arra, hogy felfedjék az ügyfelek által szakmai titoktartás mellett nekik átadott információkat, vagy ha szakmai minőségükben jutottak ilyen információhoz. Ez a kiváltság az ilyen titkos információkat közvetítő tolmácsra is kiterjed.

A szakmai titoktartás által kötött tanú nem fedhet fel titkos és bizalmas információkat, kivéve bizonyos körülmények között és az adott ügyre alkalmazandó joggal összhangban.

2.10 Alkalmazható-e szankció a tanúskodást megtagadó személlyel szemben, illetőleg a személy kényszeríthető-e a vallomástételre?

Ha a hivatalosan beidézett tanú nem jelenik meg a megadott időpontban, a bíróság megsértésének büntetést követi el, amiért azonnal elítéli és megbírságolja. A bíróság rendőri kísérettel vagy elfogatóparanccsal kényszerítheti a tanút, hogy valamely következő ülésen megjelenjen és tanúvallomást tegyen. A bíróság azonban elengedheti a kiszabott bírságot, ha a távolmaradást a tanú megfelelően kimentí.

2.11 Van-e olyan személy, akitől nem szerezhető be tanúvallomás?

Tanúként előállítható bármely, szellemi képességeinek birtokában lévő személy, amennyiben tanúzási képességével kapcsolatban nem áll fenn valamely kivétel. Bármilyen életkorú személy előállítható tanúként, ha tudatában van annak, hogy helytelen hamis tanúvallomást tenni.

2.12 Mi a bíró és a felek szerepe a tanú kihallgatásában? Milyen feltételekkel tehető tanúvallomás videokonferencia útján vagy egyéb technikai eszközök segítségével?

A vizsgálat vagy keresztkikérdezés során a bíróság az általa szükségesnek vagy fontosnak tartott bármely kérdést felteheti. Másrészről az ügyben részt vevő felek érdekeiktől függetlenül tanúvallomást tehetnek saját kérésükre, az ügyben részt vevő másik fél kérésére vagy a bíróság által hivatalból történő beidezés során.

A kiskorúakat érintő ügyekben a bíró a kiskorút zárt ajtók mögött hallgatja meg, vagy a kiskorú meghallgatására gyermekjogi képviselőt jelölhet ki.

A nem Máltán élő tanúkat videokonferencián is meghallgathatják.

3 A bizonyítékok értékelése

3.1 Ha az egyik fél nem jogszerűen szerezte be a bizonyítékokat, vonatkozik-e valamilyen korlátozás a bíróságra az ítélelhozattal kapcsolatban?

Ha a bizonyítékot nem illegális úton szereztek, a bíróságot semmi sem korlátozza határozatának meghozatalakor. Alapszabályként az egyetlen kivétel az, ha a bíróság nem veszi tudomásul a tényekre vonatkozó olyan bizonyítékot, amelyről a tanú állítása szerint mástól szerzett tudomást, vagy az olyan tényekre vonatkozó bizonyítékokat, amelyeket más személyek állítanak, akiket tanúvallomás céljából elő kell állítani.

3.2 Ha félként veszek részt az ügyben, bizonyítéknak számít-e a nyilatkozatom?

Igen, az ügyben félként részt vevők nyilatkozata is elfogadható.

Utolsó frissítés: 22/03/2017

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

Bizonyításfelvétel - Hollandia

1 A bizonyítási teher

A holland eljárásjog az „aki valamilyen tényt állít, annak kell azt bizonyítania” elvén alapul. Ez azt jelenti, hogy a jogi célokból tényekre vagy jogokra hivatkozó személy viseli e tények vagy jogok bizonyításának terhet. Egyes esetekben azonban a bizonyítási teher különös jogszabályok vagy az észszerűség és tisztesség elve szerint eltérően alakul.

1.1 Melyek a bizonyítási teherre vonatkozó szabályok?

A polgári perrendtartás (*Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering*) 149–207. cikkében szereplő, bizonyítékokra vonatkozó törvényi szabályozást kell alkalmazni az idézéssel kapcsolatos eljárásokban és a petíciós eljárásokban, kivéve, ha az ügy jellege ezt nem teszi lehetővé. E szabályok nem kötelezőek az ideiglenes intézkedés iránti eljárásokban, és a bizonyítás általános szabályai nem automatikusan alkalmazandók a választottbírói eljárásokban sem. A választottbírói eljárásokban azonban a felek megegyezhetnek e szabályok alkalmazásában.

1.2 Vannak-e olyan szabályok, amelyek bizonyos tények tekintetében mentesítenek a bizonyítási teher alól? Milyen esetekben? Lehetséges-e egy konkrét jogi vélelmet bizonyítással megdönteni?

Az egyik fél által állított, az ellenérdekű fél által nem (kellően) megcáfolt tényeket a bíróságnak bizonyítottként kell kezelnie. Ez alól léteznek azonban kivételek, azok a helyzetek, amelyekben ennek elfogadása olyan jogkövetkezményekkel járna, amelyek nem állnak a felek rendelkezésére. Ez esetben a bíróság bizonyítékot követelhet.

Nincs szükség az olyan tények vagy körülmények bizonyítására, amelyek köztudomásúak, vagy amelyek az általános tapasztalatokra vonatkozó szabályok részét képezik. Ezeket a bíróság attól függetlenül figyelembe veheti, hogy azok a felek hivatkoznak-e. A „köztudomású tények vagy körülmények” olyan tények vagy körülmények, amelyeket bármely átlagember ismer vagy ismerhet. Az „általános tapasztalatokra vonatkozó szabályok” olyan hétköznapi kapcsolatok, amelyeket mindenki ismer. Emellett nincs szükség azon tények bizonyítására sem, amelyeket a bíróság az eljárás során ismer meg – ezek az úgynevezett eljárási tények.

Jogszabály vélelmeket határozhat meg. Egyes tények vagy körülmények annyira valószínűnek minősülnek, hogy az arra hivatkozó fél nem köteles azok tekintetében (további) bizonyítékokkal szolgálni. A bíróság emellett az általános tapasztalatokra vonatkozó szabályokat is igénybe veheti ahhoz, hogy az előtte hivatkozott biztos tények alapján vélelmeket állítson fel. Ebben az esetben az ellenérdekű félnek nincs lehetősége a vélelem megdöntésére. Számos különös szabályozás alá eső ügy létezik. Ezekre néhány példa: a közúti közlekedési jogszabályok szerint az a járművezető, aki elüt egy kerékpárost vagy egy gyalogost, köteles a károkért kártérítést fizetni, kivéve, ha bizonyítani tudja, hogy a baleset elháríthatatlan külső okból következett be. Egy másik példa az az eset, amelyben a munkavállaló követel kártérítést, ha megállapítást nyer, hogy a kárt a munkavégzés során szenvedte el. Ebben az esetben a munkáltató köteles a kárt megtéríteni, kivéve, ha bizonyítani tudja, hogy a megkövetelt gondosság terén nem álltak fenn hiányosságok, vagy a kárt a munkavállaló szándékos cselekedete vagy tudatos gondatlansága okozta.

1.3 Milyen mértékben kell a bíróságnak meggyőződni valamely tényről ahhoz, hogy ítéletét e tény fennállására alapozza?

A bíróság – jogszabály eltérő rendelkezése hiányában – szabadon értékelheti a rendelkezésére álló bizonyítékokat. Ezen eltérő rendelkezés a bizonyítékok meggyőző súlyú bizonyító erejével kapcsolatos szabályokat érinti. Meggyőző bizonyítékok esetén a bíróság köteles bizonyos formájú bizonyítékokat valóságnak elfogadni, vagy legalább figyelembe venni azok értékét. Ez esetben is lehetséges azonban azok cáfolata.

A bíróság a határozatát kizárólag olyan tényekre alapozhatja, amelyek kellő mértékben megfelelnek a bizonyítási szabályoknak.

2 A bizonyításfelvétel

2.1 A bizonyításfelvétel minden esetben valamelyik fél kérelmére történik, vagy bizonyos esetekben a bíró maga is kezdeményezheti azt?

Egyes esetekben (könyvvizsgálat, tanúvallomás) a felek valamelyikének indítványára a bíróság a másik félre hárítja a bizonyítási kötelezettséggel. A bíróság ezt hivatalból, saját kezdeményezésre is megteheti.

Ehhez hasonlóan a bíróság a felek valamelyikének indítványára vagy hivatalból elrendelheti szakértői jelentés készítését, illetve valamely helyszíni megtekintését vagy megvizsgálását. A szakértőt a bíróság jelöli ki, a szakértő a bíróság számára készíti el jelentését, és a bíróság az, amely lefolytatja a helyszíni vizsgálatokat. A felek kötelesek segítséget nyújtani a szakértői jelentés elkészítéséhez.

A felek mind a szakértői jelentések, mind a helyszíni vizsgálatok esetében jogosultak álláspontjaik ismertetésére és indítványok előterjesztésére.

2.2 Ha a bíróság helyt ad a fél bizonyításfelvételre vonatkozó kérelmének, mik a következő lépések?

Az a fél, akit a bíróság feljogosít bizonyíték bemutatására, vagy akinek a bizonyítási terhet viselnie kell, köteles az állított tényekre és/vagy körülményekre vonatkozó bizonyítékok szolgáltatására. Az ellenérdekű fél – jogszabály eltérő rendelkezése hiányában – mindig nyújthat be ellenbizonyítékot.

2.3 Mely esetben utasíthatja el a bíróság a fél bizonyításfelvételre irányuló kérelmét?

A bíróság nem fogadja el a bizonyítékot, ha az az ügyben nem releváns, nem kellően részletes (túl általános), határidőn túl kerül benyújtásra (megkészt) vagy jelentéktelen. A benyújtott bizonyítékot nem lehet annak feltételezett eredménye alapján figyelmen kívül hagyni.

2.4 Milyen bizonyítási eszközök léteznek?

Hollandiában a szabad bizonyítás elve érvényesül, vagyis főszabály szerint bizonyítékot – jogszabály eltérő rendelkezése hiányában – bármilyen megfelelő formában be lehet nyújtani. A jogszabály meghatározza a bizonyítékok egyes formáit (nem kimerítő jellegű lista):

közjegyzői okiratok és ítéletek;

könyvvizsgálat, nyilvántartások és dokumentumok vizsgálata;

tanúvallomások;

szakértők hivatalos vagy szóbeli jelentései; valamint

helyszíni vizsgálatok és helyszínek felkeresése.

2.5 Milyen módon vehető fel a tanúk vallomása, és különbözik-e ez a szakértő tanúk meghallgatásától? Melyek az írásbeli bizonyítékok és a szakértői jelentések/vélemények benyújtásának szabályai?

A tanúvallomást a jogszabályban meghatározott esetekben lehet elfogadni, és azt a felek valamelyikének indítványára vagy hivatalból rendelheti el a bíróság. A felek szintén tehetnek vallomást tanúként (lásd a lenti 3. pontot). Amennyiben vallomástételre kerül sor, a felek szólítják a tanúkat.

A bizonyíték bemutatása tanúvallomás formájában történik. Annak felvételére szóbeli vallomásként, a bíróság ülésén kerül sor. A tanúvallomás kizárólag akkor fogadható el bizonyítékként, ha olyan tényekre vonatkozik, amelyekről a tanú személyes ismeretekkel rendelkezik. A tanúvallomás bemutatását kérelmező fél számára akkor teszik ezt lehetővé, ha a bizonyítandó tények ellentmondásosak, és ez segítheti az ügy eldöntését.

A szakértők a felek valamelyikének indítványára vagy a bíróság saját kezdeményezésére nyújthatnak be írásbeli vagy szóbeli jelentéseket (a polgári perrendtartás 194. cikke). Írásbeli jelentés esetén a bíróság határidőt szab annak benyújtására. Szóbeli jelentés esetén a szakértő a tárgyalásra kitűzött napon adja elő a bizonyítékot.

2.6 Van-e olyan bizonyítási mód, amely erősebb a többinél?

Különbséget kell tenni a meggyőző és a nem meggyőző bizonyítékok között. Meggyőző bizonyíték esetében a bíróság köteles valószínűleg elismerni a bizonyíték tartalmát vagy elismerni az adott bizonyíték jogszabályban meghatározott bizonyító erejét. Jogszabály eltérő rendelkezése hiányában a meggyőző bizonyítékkal szemben is lehetőség van ellenbizonyításra. Meggyőző bizonyítékok például a hiteles közjegyzői okiratok és a büntetőbíróságok által hozott ítéletek. A bíróság szabadon állapíthatja meg a nem meggyőző bizonyítékok bizonyító erejét.

2.7 Van-e kötelezően előírt bizonyítási mód egyes tények bizonyítására?

Egyes esetekben meghatározott dokumentumok teljes bizonyító erejű bizonyítéknak minősülnek. Bizonyos esetekben a dokumentumok elengedhetetlenek egyes jogok létrejöttéhez. Erre példa a házassági szerződés vagy a végrendelet. A közjegyző által készített házassági szerződés vagy végrendelet fennállását közjegyzői okirat benyújtásával lehet bizonyítani. Pótvégrendelet is szolgálhat bizonyítékként. A pótvégrendelet olyan kézzel írott, keltezett és aláírt dokumentum, amely az örökhatályú végakarattal tartalmazza. E végakarattal vonatkozhat többek között ruházat, személyes tárgyak, ékszerek, konkrét háztartási tárgyak és meghatározott könyvek örökül hagyására (a polgári törvénykönyv [Burgerlijk Wetboek] 97. cikke). A pótvégrendeletet nem kell közjegyzői okirattal hitelesíteni.

2.8 Kötelezi-e a jog a tanúkat a vallomástételre?

Főszabály szerint bárki, akit jogszabály vallomás megtételére szólít fel, köteles azt megtenni. A kötelezettség a tárgyaláson való megjelenésre és a bíróság előtt a megkövetelt nyilatkozatok igazsághoz hű megtételére irányul.

2.9 Milyen esetben tagadhatják meg a vallomástételt?

Bizonyos esetekben lehetőség van a vallomástételi kötelezettség alóli mentesülésre.

A vallomástétel alól elsősorban a felek közeli hozzátartozói mentesülhetnek. Ezek közé tartoznak a felek (volt) házastársai vagy (volt) bejegyzett élettársai, a felek vér szerinti vagy házassággal szerzett rokonai vagy e személyek házastársa vagy bejegyzett élettársa a második ágig – szülők, gyermekek, nagyszülők, unokák, valamint testvérek.

A tanúk emellett akkor is hivatkozhatnak a mentesülésre, ha a konkrét kérdés megválaszolásával a tanú saját magával, vérrokonával vagy házassággal szerzett rokonával felmenői vagy leszármazói ágon, illetve oldalági rokonával második vagy harmadik ágig, e személy (volt) házastársával vagy (volt) bejegyzett élettársával szembeni büntetőeljárás megindítását kockáztatná (a polgári perrendtartás 165. cikkének (3) bekezdése).

Emellett szakmai alapon is lehetőség van mentesülésre. Ez azokat a személyeket illeti meg, akik hivatásuk, foglalkozásuk vagy egyéb státuszuk (papok, orvosok, ügyvédek és közjegyzők) folytán fennálló megkülönböztetett kapcsolataik miatt kötelesek titoktartásra.

2.10 Alkalmazható-e szankció a tanúskodást megtagadó személlyel szemben, illetőleg a személy kényszeríthető-e a vallomástételre?

Amennyiben a tanút tértivevényes levélben megidézik a tárgyalásra, és azon nem jelenik meg, a bíróság az érintett fél kérelmére kitűzhet egy időpontot, amelyre a tanút meg kell idézni (bírósági végrehajtó által végzett szolgáltatás). Amennyiben a tanú ekkor sem jelenik meg, a bíróság elrendelheti, hogy őt a rendőrség vezesse a bíróság elé. Amennyiben a tanú megjelenik, de megtagadja a vallomástételt, az érintett fél kérheti a bíróságtól, hogy a tanút a bíróság megsértése miatt tartóztassák le. A kérelmező félnek kell ezt követően megfizetnie az előzetes letartóztatás költségeit. A bíróság csak akkor rendeli el a letartóztatást, ha úgy véli, hogy az az igazság felderítésére tekintettel indokolt.

2.11 Van-e olyan személy, akitől nem szerezhető be tanúvallomás?

Alapvetően minden személy köteles vallomást tenni, kivéve azokat, akik mentesülésre jogosultak (lásd a 2.9. kérdésre adott választ).

2.12 Mi a bíró és a felek szerepe a tanú kihallgatásában? Milyen feltételekkel tehető tanúvallomás videokonferencia útján vagy egyéb technikai eszközök segítségével?

A tanúkat a bíróság hallgatja meg és kérdezi ki. A bíróság a tanúkat az azonos tárgyalásra beidézett, vallomást még nem tett többi tanú jelenléte nélkül hallgatja meg, kivéve a felek tanúskodása esetén. A felek és ügyvédek szintén tehetnek fel kérdéseket a tanúknak. A bíróság hivatalból vagy a felek valamelyikének indítványára szembesítheti a tanúkat egymással vagy a felekkel. A tanú vallomástételét követően a bíróság tehet fel kérdéseket a feleknek és a felek egymástól is kérdezhetnek.

A holland bizonyítási szabályok nem tartalmaznak különös rendelkezéseket a videokonferenciára vonatkozóan. A holland jog nem zárja ki ezt az eljárást, és nem merülnek fel különös nehézségek a videokonferencia lefolytatása során. Erről a bíróság dönt.

3 A bizonyítékok értékelése

3.1 Ha az egyik fél nem jogszerűen szerezte be a bizonyítékokat, vonatkozik-e valamilyen korlátozás a bíróságra az ítélethezatalal kapcsolatban?

A jogellenes bizonyítékokat jogellenesen megszerzett és jogellenesen felhasznált bizonyítékokra lehet felosztani. Amennyiben a bizonyítékot jogellenesen szerezték, ez nem jelenti azt, hogy annak felhasználása is minden esetben jogellenes. Minden esetben a bíróság jogosult annak eldöntésére, hogy a bizonyítékot jogellenesnek kell-e tekinteni.

3.2 Ha félként veszek részt az ügyben, bizonyítéknak számít-e a nyilatkozatom?

Lehetséges az ügyben a felek meghallgatása, de az általuk tett nyilatkozatok nem minősülnek a tanúként meghallgatott fél mellett szóló bizonyítéknak, kivéve, ha a vallomástétel célja egyéb, nem teljes körű bizonyítékok pontosítása (a polgári perrendtartás 164. cikkének (2) bekezdése).

Utolsó frissítés: 26/11/2018

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

Bizonyításfelvétel - Ausztria

1 A bizonyítási teher

1.1 Melyek a bizonyítási teherre vonatkozó szabályok?

Főszabály szerint mindkét peres félnek fel kell sorolnia az igényét alátámasztó tényeket (meggyőző bizonyítás terhe – *Behauptungslast*), valamint szolgáltatnia kell a megfelelő bizonyítékokat (osztrák polgári perrendtartás [Zivilprozessordnung, ZPO] 226. szakaszának (1) bekezdése és a 239. szakaszának (1) bekezdése). Ha az ügy szempontjából jelentős tényeket nem sikerül tisztázni („*non liquet*” helyzet), a bíróságnak akkor is döntést kell hoznia. Ilyenkor játszanak fontos szerepet a bizonyítási teherre vonatkozó szabályok. Mindkét félnek bizonyítania kell, hogy teljesülnek a rá nézve kedvező szabályok alkalmazásának feltételei. Rendes körülmények között a felperesnek kell bizonyítania a követelését alátámasztó, az alperesnek pedig az ellenvetéseit igazoló tényeket. A felperes terheli annak bizonyítása, hogy az eljárás feltételei teljesültek.

1.2 Vannak-e olyan szabályok, amelyek bizonyos tények tekintetében mentesítenek a bizonyítási teher alól? Milyen esetekben? Lehetséges-e egy konkrét jogi vélelmet bizonyítással megdönteni?

A határozat szempontjából jelentős tényeket bizonyítani kell, kivéve, ha e tények nem tartoznak a bizonyítási kötelezettség alá. Nem kell bizonyítani a nem vitatott tényeket (a ZPO 266. és 267. szakasza), a nyilvánvaló tényeket (a ZPO 269. szakasza) és a törvény által vélelmezett tényeket (a ZPO 270. szakasza).

Az a tény minősül nem vitatott ténynek, amelyet az azt állító féllel szemben álló fél sem von kétségbe. A bíróságnak főszabály szerint valóságosnak kell elfogadnia a nem vitatott tényeket, és döntését további vizsgálódás nélkül alapozhatja e tényekre.

Egy tény akkor nyilvánvaló, ha köztudomású (sok személy előtt ismert, vagy általuk bármikor bizonyossággal tudható) vagy a bíróság előtt ismert (az eljáró bíróság maga derítette fel, vagy a benyújtott iratokból egyértelműen kitérhető).

A döntéshozatal során a bíróságnak hivatalból kell figyelembe vennie a nyilvánvaló tényeket anélkül, hogy azokra bármely fél hivatkozna, vagy bizonyítaná azokat.

A törvényi vélelmet közvetlenül jogszabály keletkezeti, hatására a bizonyítási teher megfordul. Az ilyen vélelem kedvezményezettjével szemben álló félnek kell ellenbizonyítékot benyújtania. Az ellenérdekelte félnek kell bizonyítania, hogy annak ellenére, hogy a törvényi vélelem feltételei teljesülnek, a vélelmezett tények vagy jogi helyzet nem áll fenn.

1.3 Milyen mértékben kell a bíróságnak meggyőződnie valamely tényről ahhoz, hogy ítéletét e tény fennállására alapozza?

A bírósági eljárás célja az, hogy a bírót egy adott tényről meggyőzze. A tényeket az „alapos valószínűség” fokáig kell bizonyítani, „teljes bizonyosság” nem szükséges a bíró meggyőzéséhez.

A bizonyítottság szintjei a jogszabályokban és az esetjogban az „alapos valószínűségtől” (pl. a polgári törvénykönyv 138. szakaszának (1) bekezdése vagy 163. szakaszának (1) bekezdése) a „bizonyossággal határos valószínűség” terjednek. Alapos valószínűség esetén a polgári perrendtartás (274. szakasza) szerint maga a vélelem vagy okirat megléte már elegendő bizonyítéknak számít. A *prima facie* (első ránézésre meggyőző) bizonyítékok szintén megkönnyítik a bizonyítást, és kártérítési perekben leegyszerűsítik az egyébként körülményes bizonyítási eljárást. Ha egy olyan tipikus eseménysor szerepel az ügyben, amely az általános életpasztalet alapján meghatározott okozati összefüggéseket vagy mulasztást feltételez, ezen körülményeket a *prima facie* bizonyítékok alapján egyedi ügyekben is bizonyítottnak veszi a bíróság.

2 A bizonyításfelvétel

2.1 A bizonyításfelvétel minden esetben valamelyik fél kérelmére történik, vagy bizonyos esetekben a bíró maga is kezdeményezheti azt?

A bíró saját kezdeményezésére vagy valamely fél kérelmére egyaránt lefolytathat bizonyításfelvételt. Pusztán vizsgálati jellegű eljárásokban (ahol a bíróságnak a bíró saját kezdeményezésére kell megállapítania az ügy szempontjából döntő jelentőségű tényeket) nincs szükség a felek indítványára. Az osztrák polgári perrendtartás szerint zajló általános eljárásokban a bíró a saját kezdeményezésére végezhet bármilyen, a lényeges tényekre vonatkozó bizonyításfelvételt (a polgári perrendtartás 183. szakasza). A bíró kötelezheti a feleket okirati bizonyíték benyújtására, elrendelhet helyszíni szemlét, kérhet szakértői bizonyítást vagy meghallgathatja a szembenálló feleket. Okirati bizonyíték azonban csak akkor nyújtható be, ha az okirat tartalmára legalább az egyik fél hivatkozott; az okirat vagy tanúvallomás nem vehető figyelembe bizonyítékként, ha az ellen mindkét fél tiltakozik. A bizonyításfelvétel minden más esetben valamely fél kérelmére történik.

2.2 Ha a bíróság helyt ad a fél bizonyításfelvételre vonatkozó kérelmének, mik a következő lépések?

A bizonyításfelvételt főszabály szerint a szóbeli meghallgatáson folytatják le. Az előkészítő ülésen (polgári perrendtartás 258. szakasza) a felek és/vagy képviselőik, valamint a bíróság közösen eljársági ütemtervet dolgoznak ki, amelyben szerepel a bizonyításfelvétel menete is. Szükség esetén bármikor sor kerülhet az eljárás alakulásával kapcsolatos további egyeztetésekre is. A bizonyításfelvétel után az eredményt a bíróság megvitatja a felekkel (a polgári perrendtartás 278. szakasza). A bizonyításfelvételt közvetlenül az ügyben határozó bírónak kell lefolytatnia. A törvény által felsorolt esetekben a bizonyításfelvételre kölcsönös jogsegély keretében is sor kerülhet. A feleket a bizonyításfelvételre meg kell idézni, és különféle részvételi jogosultságai is vannak, például kérdéseket tehetnek fel a tanúknak és a szakértőknek. A bizonyításfelvételt mindig a bíró indítványára folytatják le, elvileg abban az esetben is, ha az idézés ellenére a felek nincsenek jelen.

2.3 Mely esetben utasíthatja el a bíróság a fél bizonyításfelvételre irányuló kérelmét?

A felek bizonyításfelvételi kérelmét el kell utasítani, ha az a bíróság által jelentéktelennek vélt tényre irányul (a polgári perrendtartás 275. szakaszának (1) bekezdése), vagy ha a kérelmet az eljárás késleltetésének céljából nyújtják be (a polgári perrendtartás 178. szakaszának (2) bekezdése, 179. szakasza és a 275. szakaszának (2) bekezdése). Az eljárást vélhetően késleltető bizonyításfelvételre határidőt is meg lehet állapítani (a polgári perrendtartás 279. szakaszának (1) bekezdése). E határidő lejártá után a bizonyításfelvételi kérelmet el lehet utasítani. Elutasítható a bizonyításfelvételi kérelem akkor is, ha a bizonyítás szükségtelen, mert a bíróság már meggyőződött valamely tényről, továbbá ha a kérdéses tényt nem kell bizonyítani, vagy ha a bizonyításfelvétel lefolytatása valamilyen tilalomba ütközne. A bizonyításfelvétel esetleges költségét (pl. a szakértői díjat) a bizonyítást kérelmező félnek meg kell előlegeznie. Ha a megjelölt határidőig nem tesz eleget ezen kötelezettségének, a bizonyíték utólag csak akkor nyújtható be, ha ez nem késlelteti az eljárás befejezését.

2.4 Milyen bizonyítási eszközök léteznek?

Az osztrák polgári perrendtartás által felsorolt öt klasszikus bizonyítási eszköz: okirati bizonyíték (292–319. szakasz), tanúvallomás (320–350. szakasz), szakértői vélemény (351–367. szakasz), bírói szemle (368–370. szakasz) és a felek meghallgatása (371–383. szakasz). Alapvetően mindenféle információforrás felhasználható bizonyítékként, és a fenti bizonyítási eszköz-típusok egyikébe aszerint sorolandó be, hogy milyen formát ölt.

2.5 Milyen módon vehető fel a tanúk vallomása, és különbözik-e ez a szakértő tanúk meghallgatásától? Melyek az írásbeli bizonyítékok és a szakértői jelentések/vélemények benyújtásának szabályai?

A tanúkat a bíróság a még ki nem hallgatott tanúk távollétében, egyenként hallgatja ki. Így elkerülhető, hogy befolyásolják egymás vallomását. Ha a tanúk vallomása ellentmond egymásnak, szembesítésre kerülhet sor. A tanú kihallgatása általános kérdésekkel kezdődik, amelyek célja annak megállapítása, hogy a tanú tehet-e vallomást, joga van-e megtagadni a vallomástételt, vagy nem áll-e fenn olyan körülmény, amely miatt a tanú nem tehet esküt. Az igazmondási kötelezettségre és a hamis tanúzás büntetőjogi következményeire való figyelmeztetést követően a tényleges kihallgatás a személyes adatok felvételével kezdődik. Ezután teszik fel a tanúnak a konkrét ügygel kapcsolatos kérdéseket. A peres felek részt vehetnek a tanúkihallgatáson, és a bíróság beleegyezésével kérdéseket tehetnek fel a tanúnak. A nem megfelelő kérdéseket a bíró elutasíthatja. Főszabály szerint a tanút az ügyben eljáró bíróságnak kell közvetlenül kihallgatnia, meghatározott körülmények között azonban sor kerülhet a tanú bíróságok közötti kölcsönös jogsegély keretében történő kihallgatására is (a ZPO 328. szakasza).

A szakértő feladata az, hogy segítse a bíróság munkáját. Míg a tanú a tényekre vonatkozóan nyilatkozik, a szakértő olyan szaktudással látja el a bírót, amellyel a bíró egyébként nem rendelkezik. A szakértőt főszabály szerint az ügyben eljáró bíróság hallgatja meg. A bíró korlátozás nélkül indítványozhatja a szakértő bevonását. A szakértő köteles benyújtani a bíróságnak az általa feltárt adatokat és szakértői véleményét. A szóbeli meghallgatás során szóban is elő kell adnia szakértői véleményét. Ha a felek kéri, a meghallgatáson a szakértőnek el is kell magyaráznia az írásbeli véleményében foglaltakat. A feltárt adatokat és a szakértői véleményt bizonyítékokkal kell alátámasztania. A magánszemélyek által készített jelentések a polgári perrendtartás értelmében nem szakértői jelentésnek, hanem magánokiratnak minősülnek.

Az osztrák jog szerint a kizárólag írásbeli eljárás nem lehetséges. Mivel azonban semmilyen korlátozás nincs a bizonyítási eszközökkel szemben, van arra lehetőség, hogy a tanúk írásban tegyék meg vallomásukat. Az írásos tanúvallomás azonban okirati bizonyítéknak minősül, és a bíróság azt szabadon mérlegelheti. Ha a bíróság azt szükségesnek tartja, kivéve, ha mindkét fél tiltakozik e tanú meghallgatása ellen, a tanúnak személyesen kell megjelennie a bíróság előtt.

2.6 Van-e olyan bizonyítási mód, amely erősebb a többinél?

A „bizonyítékok szabad mérlegelése” a polgári perrendtartás egyik fontos alapelve (272. szakasz). A bizonyítékok mérlegelése a bíró által lefolytatott bizonyítási eljárás eredményének értékelését jelenti. A mérlegelés során a bíró nincs kötve semmilyen, a bizonyítékokra vonatkozó törvényi rendelkezéshez, hanem saját szabad meggyőződése alapján kell megítélnie, hogy a bizonyítékok helytállóak-e vagy sem. A bizonyítási eszközök egyenrangúak, nincs közöttük hierarchia. Az írásos bizonyítékok – a szakértői vélemény kivételével – okirati bizonyítéknak minősülnek. Az Ausztriában kibocsátott közokiratok hitelessége mellett vélelem szól, vagyis azt vélelmezik, hogy valóban a megjelölt szerv vagy személy bocsátotta ki azokat. Bizonyítási célból a bennük foglalt adatok pontosságát is vélelmezik. Az aláírással ellátott magánokirat szintén teljes értékűen bizonyítja, hogy az aláíró személy állításait tartalmazza. A magánokiratok pontosságát a bíróság mindig szabadon mérlegelheti.

2.7 Van-e kötelezően előírt bizonyítási mód egyes tények bizonyítására?

Az osztrák polgári perrendtartás nem ír elő kötelező bizonyítási eszközöket az egyes esetekre. A perérték nem befolyásolja az alkalmazható bizonyítási módot.

2.8 Kötelezi-e a jog a tanúkat a vallomástételre?

A tanúknak kötelező megjelenniük a bíróság előtt, kötelező vallomást tenniük, és felkérésre kötelesek esküt tenni. Ha a szabályszerűen idézett tanú megfelelő ok nélkül mulasztja el a kihallgatást, a bíróság először közigazgatási bírsággal sújtja, majd, ha a tanú második alkalommal sem jelenik meg, az elővezetését rendeli el. Ha a tanú indoklás nélkül, vagy jogszerűtlen indokra hivatkozva tagadja meg a vallomástételt, kényszeríteni lehet a tanúvallomás megtételére. A bíróság előtt tett hamis vallomás büntetőeljárást von maga után.

2.9 Milyen esetben tagadhatják meg a vallomástételt?

Amennyiben fennállnak a vallomástétel megtagadásának feltételei (a polgári perrendtartás 321. szakasza), a tanú egy vagy több kérdésre megtagadhatja a válaszadást. Teljes egészében azonban nem mentesülhet a vallomástételi kötelezettség alól. A vallomástétel a következő okokra hivatkozva tagadható meg: a vallomás botrányt okozna, bűncselekménnyel vádolná vagy közvetlen anyagi veszteséggel sújtaná a tanút vagy egy hozzá közel álló személyt, az állam által elismert titoktartási kötelezettséget sértene, művészi vagy üzleti titkot fedne fel, vagy a törvény által titkosnak minősített szavazati jog sérelmével járna. A kihallgatás előtt a bíróságnak tájékoztatnia kell a tanút a vallomástétel megtagadásának ezen feltételeiről. Ha a tanú úgy dönt, hogy él a lehetőséggel, meg kell jelölnie a vallomástétel megtagadásának okát.

2.10 Alkalmazható-e szankció a tanuskodást megtagadó személlyel szemben, illetőleg a személy kényszeríthető-e a vallomástételre?

A bíróságnak kell eldöntenie, hogy a tanú jogosan tagadta-e meg a vallomástételt. Ha a tanú nem jelölt meg okot, vagy a megjelölt ok nem jogszerű, a tanú kényszeríthető a vallomástételre (a végrehajtásról szóló törvénykönyv (*Exekutionsordnung*) 354. szakasza). A tanú tanúvallomásra kényszerítésének eszköze bírság vagy – korlátozott mértékben – fogvatartás lehet, a tanú továbbá köteles megtéríteni a vallomástétel jogtalan megtagadásával a feleknek okozott kárt.

2.11 Van-e olyan személy, akitől nem szerezhető be tanúvallomás?

Tanúként nem hallgathatók ki olyan személyek, akik nem (voltak) képesek észlelni a bizonyítandó tényeket, vagy előadni, hogy mit észleltek. Ezen személyek esetében a vallomástétel „abszolút” fizikai akadályba ütközik (a polgári perrendtartás 320. szakaszának (1) bekezdése). Kiskorúak vagy szellemileg sérült személyek esetében a bíróságnak eseti alapon kell eldöntenie, hogy kihallgathatók-e tanúként. Létezik háromféle „relatív” vallomástételi akadály is (a polgári perrendtartás 320. szakaszának (2)–(4) bekezdése): egyházi személyek nem adhatnak ki olyan adatokat, amelyek gyónási titkot vagy más hivatásbeli titkot képeznek, az állami tisztségviselők nem adhatnak ki szakmai titkot, ha a titoktartási kötelezettség alól nem kaptak felmentést, és nem kötelezhetők vallomástételre a közvetítők sem azon információk tekintetében, amelyeket rájuk bízta meg vagy amelyekre más módon tettek szert a közvetítői eljárás során.

2.12 Mi a bírő és a felek szerepe a tanú kihallgatásában? Milyen feltételekkel tehető tanúvallomás videokonferencia útján vagy egyéb technikai eszközök segítségével?

A bíróság feladata, hogy megfelelő kérdéseket tegyen fel a tanúnak a vallomása által bizonyítandó tényekkel és az azokról való tudomásszerzésének körülményeivel kapcsolatban. A felek részt vehetnek a tanúkihallgatáson, és a bíróság beleegyezésével kérdéseket tehetnek fel a tanúnak, tisztázandó vagy kiegészítendő a vallomást. A nem megfelelő kérdéseket a bírő elutasíthatja. A tanú vallomásának lényegét, vagy szükség esetén az egészét szó szerint rögzíteni kell. A kép- és hangfelvevő eszközök, valamint az általuk rögzített adatok általában közvetett bizonyítéknak minősülnek. Közvetett bizonyítékok a bíróság által érzékszervi úton észlelt jellemzők vagy körülmények. A bizonyításfelvételi eljárás közvetlenségének alapelve miatt azonban ilyen bizonyíték csak akkor vehető figyelembe, ha közvetlen bizonyíték (pl. tanú) nem áll rendelkezésre. Elvileg lehetséges a tanúk videotechnológia használatával történő kihallgatása, és szemben a tanúk meghallgatásával indokolt ennek használata a bíróságok közötti kölcsönös jogsegély kérelmek teljesítésekor az eljárás pergazdaságossága okokból történő lerövidítése érdekében. 2011 óta valamennyi bíróság rendelkezik a videokonferenciák lefolytatásához szükséges felszerelésekkel.

3 A bizonyítékok értékelése

3.1 Ha az egyik fél nem jogszerűen szerezte be a bizonyítékokat, vonatkozik-e valamilyen korlátozás a bíróságra az ítélethezattal kapcsolatban?

Amennyiben valamely fél egy bizonyíték megszerzése érdekében szerződéses kötelezettséget szeg meg, megsérti a magánjog valamely szabályát, vagy téti az elfogadott erkölcsi normák ellen, a bíróság elfogadhatja és figyelembe veheti ugyan az így szerzett bizonyítékot, de az adott fél köteles megtéríteni az általa okozott kárt. Amennyiben a bizonyíték megszerzése céljából a fél valamely, az alkotmányban lefektetett alapvető jogok és szabadságjogok védelmét szolgáló büntetőjogi rendelkezést sért meg (pl. testi sérülést okoz, emberrablást hajt végre vagy tanút vallomástételre kényszerít), az így szerzett bizonyíték nem terjeszhető elő, és azt a bíróság nem veheti figyelembe. Ha kétséges, hogy bűncselekmény történt, a bíróság a büntetőeljárás végét jelentő jogerős döntés meghozataláig felfüggeszheti a polgári peres eljárást. Ha a bizonyíték megszerzése során elkövetett bűncselekmény nem érinti az alkotmányos alap- és szabadságjogokat, a fél büntetőjogilag felelős lesz a cselekményeiért, de a megszerzett bizonyítékot a bíróság elfogadhatja. Csak azok az illegálisan szerzett bizonyítékok nem fogadhatóak el, amelyek hátrányosan befolyásolják a bíróságot az igazság kiderítésében, és ily módon aláássák annak biztositóit, hogy a bíróság valós és pontos határozatot hozzon.

3.2 Ha félként veszek részt az ügyben, bizonyítéknak számít-e a nyilatkozatom?

A perben álló felek tanúvallomása is bizonyítási eszköznek minősül. A tanúhoz hasonlóan az eljárás során a felek is kötelesek megjelenni a bíróság előtt, vallomást tenni és esküt tenni. A feleket azonban nem lehet arra kényszeríteni, hogy a bíróságon megjelenjenek vagy tanúvallomást tegyenek. A felek indokolatlan távolmaradását vagy a vallomástétel megtagadását a bíróság kellő gondtal, az összes körülmény figyelembe vételével értékeli. A felek csak apasági vagy válóperes eljárásban kényszeríthetők a bíróság előtti megjelenésre. A tanúkkal ellentétben, ha a peres felek egyike sérti meg az igazmondás kötelezettségét, az nem minősül bűncselekménynek, kivéve, ha a hamis tanúzásra eskü alatt került sor. A felek meghallgatását a bírő saját maga indítványozhatja.

Utolsó frissítés: 02/06/2018

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

Bizonyításfelvétel - Lengyelország

1 A bizonyítási teher

1.1 Melyek a bizonyítási teherre vonatkozó szabályok?

A bizonyítékokra és a bizonyításfelvételre vonatkozó szabályokat a polgári törvénykönyv (*kodeks cywilny*, 6. cikk) és a polgári perrendtartás (*kodeks postępowania cywilnego*, 227–315. cikk) tartalmazza.

A polgári törvénykönyv 6. cikke szerint a tény bizonyításának terhét az a fél viseli, aki az e tényből eredő jogkövetkezményekre hivatkozik. Egyes tények bizonyításának terhe a felperesre, míg más tények bizonyításának terhe az alperesre hárul.

1.2 Vannak-e olyan szabályok, amelyek bizonyos tények tekintetében mentesítik a bizonyítási teher alól? Milyen esetekben? Lehetséges-e egy konkrét jogi vélelmet bizonyítással megdönteni?

Azon szabály alól, hogy a tény bizonyításának terhét az a fél viseli, aki az e tényből eredő jogkövetkezményekre hivatkozik, csak jogalkotási aktus állapíthat meg kivételeket.

Egyes különös esetekben lehetséges, hogy a bizonyítási teher a másik félre hárul, vagyis megfordul a bizonyítási teher. Erre sor kerülhet például akkor, ha a bizonyíték megsemmisül vagy a bizonyításfelvételt megakadályozzák. Az ítélezési gyakorlat álláspontja szerint abban az esetben, ha a fél valamilyen módon megakadályozza vagy meggátolja, hogy a bizonyítási terhet viselő másik fél bizonyítsa a tényeket, az előbbi félnek kell bizonyítania, hogy a tények nem történtek meg.

A bizonyítási teher kérdése szorosan kapcsolódik a jogi vélelmek intézményéhez. A polgári perrendtartás 234. cikke szerint a bíróságot kötik a jogi vélelmek. A jogi vélelmek főszabály szerint megdönthetők.

A bizonyítás szabályait megváltoztató jogi vélelmek vonatkozhatnak például a jó- vagy rosszhiszeműsége (a polgári törvénykönyv 7. cikke), az elveszülétes feltételezésére (a polgári törvénykönyv 9. cikke), a jogellenességre (a polgári törvénykönyv 24. cikkének (1) bekezdése), a társtulajdonosok egyenlő részesedésére (a polgári törvénykönyv 197. cikke), az adósnak a hitelezőt érintő hátrányok tudatában történő eljárására (a polgári törvénykönyv 527. cikkének (3) bekezdése és 529. cikke), a partnerek egyenlő részesedésére a polgári jogi társaságban (a polgári törvénykönyv 826. cikkének (2) bekezdése).

1.3 Milyen mértékben kell a bíróságnak meggyőződnie valamely tényről ahhoz, hogy ítéletet e tény fennállására alapozza?

A bizonyítékok szabad mérlegelésének elve (a polgári törvénykönyv 233. cikke) szerint a bíróság saját mérlegelésének megfelelően a beszerzett bizonyítékok átfogó vizsgálata alapján értékeli a bizonyítékok megbízhatóságát és erejét.

A bíróság kizárólag a megfelelően, a bizonyítékok forrásaira vonatkozó követelmények és a közvetlen bizonyításfelvétel elvének betartásával beszerzett bizonyítékokra alapozhatja döntését.

A bíróság emellett szabadon értékeli a szakvéleményeket is.

Ezen túlmenően a polgári perrendtartás 243. cikke szabályozza a valószínűség bizonyításának intézményét. A valószínűség bizonyítása a szigorú értelemben vett bizonyíték alternatívájaként alkalmazható eszköz, amely nem jár bizonyossággal, kizárólag valószínűsíti a tényt tartalmazó nyilatkozat valós jellegét. A hivatalos bizonyításfelvétel a főszabály, míg a valószínűség bizonyítása a meghatározott tényre hivatkozó fél érdekében érvényesülő kivétel. Jellegükből kifolyólag váratlan események esetén és a jogalkotási aktusban kifejezetten meghatározott esetekben elegendő a valószínűség bizonyítása.

2 A bizonyításfelvétel

A felperes és az alperes által tett minden nyilatkozatnak bizonyítékon kell alapulnia.

2.1 A bizonyításfelvétel minden esetben valamelyik fél kérelmére történik, vagy bizonyos esetekben a bírő maga is kezdeményezheti azt?

A bíróság a felek által nem hivatkozott bizonyítékot is elfogadhat, de e bizonyíték kizárólag a felek lényeges és vitatott tényekkel kapcsolatos nyilatkozataira vonatkozhat, ha a bíróság szerint az ügyben beszerzett bizonyítékok nem elegendőek az ügy eldöntéséhez (a polgári perrendtartás 232. cikke).

2.2 Ha a bíróság helyt ad a fél bizonyításfelvételre vonatkozó kérelmének, mik a következő lépések?

Főszabály szerint a bíróság a felek indítványára fogad el bizonyítékot, mivel a felek kötelessége az ügy megoldásához szükséges bizonyítékok benyújtása.

A bíróság vizsgálja azonban, hogy a felek által hivatkozott bizonyítékok elfogadása célszerű vagy szükséges-e (a polgári perrendtartás 236. cikke).

A bíróságnak bizonyításfelvétel és bizonyítékok hivatalból történő elfogadása esetén is bizonyításra vonatkozó végzést kell kibocsátania.

Annak eldöntése során, hogy elfogadja-e az ügyben részt vevő fél által benyújtott bizonyítékot, a bíróságnak a következőket kell megvizsgálnia:

az adott tény releváns-e az ügyben (a polgári perrendtartás 227. cikke),

a tényt kell-e bizonyítani (előfordulhat, hogy az például köztudomású dolog – a polgári perrendtartás 228. cikkének (1) bekezdése, vagy azt a felek elismerték – a polgári perrendtartás 229. cikke),

az adott bizonyíték a konkrét ügyben nincs-e kizárva (például a polgári törvénykönyv 246. és 247. cikke),

a bizonyíték segítségével alátámasztott tény korábban már kellő mértékben megállapításra került-e, vagy a bizonyítékra nem csak az eljárás késleltetése érdekében hivatkoztak-e (a polgári perrendtartás 217. cikkének (2) bekezdése).

2.3 Mely esetben utasíthatja el a bíróság a fél bizonyításfelvételre irányuló kérelmét?

A bíróság elutasítja a fél bizonyíték beszerzésére irányuló indítványát, ha az az ügyben nem releváns tényekre (a polgári perrendtartás 227. cikke),

köztudomású tényekre vagy az ügyben a másik fél által elismert tényekre vonatkozik, ha az elismeréssel kapcsolatban nem merülnek fel kétségek, valamint ha a bíróság által hivatalból ismert tényekre vonatkozik, bár ez esetben a bíróság a tárgyaláson köteles tájékoztatni a feleket e tényekről (a polgári perrendtartás 228. és 229. cikke).

A bíróság akkor nyilváníthatja az ügy eldöntéséhez szükséges tényeket megállapítottnak, ha erre a megállapításra egyéb megállapított tényekből levezetett következtetéssel jutott (ténybeli vélelem, a polgári perrendtartás 231. cikke).

2.4 Milyen bizonyítási eszközök léteznek?

iratok (a polgári perrendtartás 244–257. cikke);

Az iratok írásbeli nyilatkozatok; lehetnek közokiratok vagy magánokiratok. Az illetékes hatóságok által meghatározott formában kibocsátott közokiratok esetében vélelmezni kell, hogy azok hivatalosan hitelesített tartalma valós, és hogy azokat valóban a kibocsátó hatóság bocsátotta ki.

tanúvallomások (a polgári perrendtartás 258–277. cikke);

A tanúként való vallomástételt csak a felek házastársai, felfemő és leszármazotti ági rokonai, testvérei és házassággal szerzett rokonai azonos ágon, valamint örökbefogadó szülei és örökbefogadott gyermekei tagadhatják meg. A vallomástétel megtagadásának joga a házasság vagy az örökbefogadással kapcsolatos viszony megszűnését követően is fennáll.

szakvélemények (a polgári perrendtartás 278–291. cikke);

A szakvélemény olyan tényekre, állapotokra és eseményekre vonatkozó vélemény, amelyek vizsgálatához és pontosításához szakértelemre van szükség, és amely segíti a bíróságot a tények helyes értékelésében és az adott ügy megoldásában.

szemle (a polgári perrendtartás 292–298. cikke);

A szemle a személyek vagyonának vagy állapotának, helyszíneknek vagy tárgyaknak a bíróság által közvetlenül, érzékszervekkel történő megvizsgálása.

a felek meghallgatása (a polgári perrendtartás 299–304. cikke);

Amennyiben a bizonyítékok kimerítését követően vagy azok hiányában az ügyben releváns, megmagyarázatlan tények állnak fenn, a bíróság elrendeli a felek meghallgatását e tények tisztázása érdekében.

Amennyiben a fél jogi személy, a bíróság e fél képviselőjére jogosult testület tagjait hallgatja meg.

Emellett a bíróság bizonyítékként elfogadhat vércsoport-vizsgálati eredményeket, képfelvételt, televíziós felvételt, fénymásolatot, fényképet, tervet, képeket, audio CD-eket vagy kazettákat és képek vagy hangok felvételére és rögzítésére alkalmas egyéb eszközöket is.

2.5 Milyen módon vehető fel a tanúk vallomása, és különbözik-e ez a szakértő tanúk meghallgatásától? Melyek az írásbeli bizonyítékok és a szakértői jelentések/vélemények benyújtásának szabályai?

A polgári perrendtartás 266. cikke szerint a tárgyalást megelőzően a tanút tájékoztatni kell a vallomástétel megtagadásának jogáról, valamint a hamis tanúzásért fennálló büntetőjogi felelősségről. A vallomást tevő tanú a bíróság előtt esküt tesz.

A polgári perrendtartás 271. cikkének (1) bekezdése szerint a tanúvallomást szóban kell megtenni. A tanúvallomást felolvassák a tanú számára, és azt szükség esetén ki kell egészíteni a megjegyzéseivel.

Főszabály szerint a még meg nem hallgatott tanúk nem vehetnek részt a többi tanú meghallgatásán (a polgári perrendtartás 264. cikke), az ellentmondó vallomást tevő tanúkat azonban szembesíteni lehet egymással (a polgári perrendtartás 272. cikke).

A bíróság felkérhet egy vagy több szakértőt, hogy készítsenek véleményt, és tájékoztatja őket, hogy a véleményt szóban vagy írásban kell-e bemutatniuk (a polgári perrendtartás 278. cikke). A szakértő ugyanazokból az okokból tagadhatja meg a vallomástételt, mint a tanúk (a polgári perrendtartás 280. és 261. cikke).

A szakértő szintén esküt tesz, kivéve, ha a felek felmentik e kötelezettség alól. Minden véleménynek tartalmaznia kell indokolást (a polgári perrendtartás 285. cikke). A szakértők az általuk elvégzett munkáért térítésre jogosultak (a polgári perrendtartás 288. cikke).

2.6 Van-e olyan bizonyítási mód, amely erősebb a többinél?

A bizonyítási eszközök között nincs – azok megbízhatóságán és bizonyító erején alapuló, a konkrét ügy tényeitől független – formális hierarchia. Főszabály szerint a bíróság mérlegelési jogkörében értékeli a bizonyítékokat (a polgári perrendtartás 233. cikke). Az értékelésnek figyelembe kell vennie a polgári perrendtartás 246. és 247. cikkében szereplő elveket, amelyek értelmében az okirati bizonyíték magasabb rendű a tanúk vagy felek által tett vallomásoknál.

2.7 Van-e kötelezően előírt bizonyítási mód egyes tények bizonyítására?

Egyes jogi lépésekhez megfelelő formára van szükség, és a konkrét forma használatára vonatkozó kötelezettséget jogalkotási aktus vagy a felek megállapodása vezetheti be. A polgári törvénykönyv 74. cikkének (1) bekezdése szerint az írásbeli bizonyítékot azért kell (*ad probationem*) alkalmazni, hogy ha a jogszabályban vagy megállapodásban támasztott követelményeknek nem tesz eleget, a lépést nem meghatározott formában teljesítő személy viselje ennek negatív eljárási következményeit, mivel az ő bizonyításfelvételi képessége korlátozott.

2.8 Kötelezi-e a jog a tanúkat a vallomástételre?

Főszabály szerint senki nem tagadhatja meg a tanúvallomástételt. A vallomástétel jogszabályi kötelezettség. E kötelezettség három követelményt foglal magában:

a bíróság előtt meghatározott időpontban történő megjelenést,

a vallomástételt, valamint

az eskütételt.

2.9 Milyen esetben tagadhatják meg a vallomástételt?

A polgári perrendtartás 261. cikke azonban kivételeket fogalmaz meg annak főszabálya alól, hogy senki nem tagadhatja meg a vallomástételt, mivel kimondja, hogy a felek házastársai, felmenő és leszármazotti ági rokonai, testvérei és házassággal szerzett rokonai azonos ágon, valamint örökbefogadó szülei és örökbefogadott gyermekei megtagadhatják a vallomástételt. A vallomástétel megtagadásának joga a házasság vagy örökbefogadással kapcsolatos viszony megszűnését követően is fennáll.

A vallomástétel nem tagadható meg a családi állapotra vonatkozó ügyekben, kivéve a házasság felbontását.

A bíróságnak a tanú meghallgatását megelőzően tájékoztatnia kell a tanút a vallomástétel megtagadásának jogáról és a kérdések megválaszolása megtagadásának jogáról. A vallomástétel megtagadásának (szóban vagy írásban benyújtott, jogszabályi okokra való hivatkozásokkal ellátott) indokait a bíróság ellenőrzi.

A vallomástétel megtagadására irányuló nyilatkozatot vissza lehet vonni. A vallomástételt követően azonban a tanú nem gyakorolhatja a megtagadáshoz való jogot, kivéve, ha őt e jogának fennállásáról korábban nem tájékoztatták.

A tanú akkor is megtagadhatja a kérdések megválaszolását, ha vallomásával magát vagy rokonait (házastársát, felmenő és leszármazotti ági rokonait, testvéreit és házassággal szerzett rokonait azonos ágon, valamint örökbefogadó szüleit és örökbefogadott gyermekeit) büntetőjogi felelősségrevonásnak, szégyennek vagy súlyos és közvetlen pénzügyi kárnak tenné ki, vagy ha azzal megsértené az üzleti titoktartást.

Az uralkodó álláspont szerint a „rokon” kifejezés nem foglalja magában a ténylegesen párként együtt élő személyeket (együttélés).

A papok megtagadhatják a vallomástételt az általuk gyónás során megismert tények tekintetében.

Bírósági végzés alapján mindenki – meghatározott helyen és időben – köteles benyújtani a nála lévő és az ügyben releváns tényeket bizonyító iratokat, kivéve, ha azok bizalmas információkat tartalmaznak. Az iratokban foglalt tények tekintetében kizárólag azok a személyek mentesülnek a fenti kötelezettség alól, akik a vallomástételt tanúként megtagadhatnák, vagy akik az iratot olyan harmadik személy nevében őrzik, aki ugyanilyen okból megtagadhatná az irat benyújtását. Az irat benyújtásának megtagadása nem elfogadható azonban, ha annak birtokosa vagy a harmadik személy arra legalább az egyik félre tekintettel köteles, vagy ha az irat kibocsátására azon fél érdekében került sor, aki a bizonyítás felvételét kéri. Emellett a fél nem tagadhatja meg az irat benyújtását, ha az irat benyújtásával a fél saját magát az ügy elvesztésében kimerülő kárnak teszi ki (a polgári perrendtartás 248. cikke).

2.10 Alkalmazható-e szankció a tanúskodást megtagadó személlyel szemben, illetőleg a személy kényszeríthető-e a vallomástételre?

A vallomás- vagy eskütétel indokolatlan megtagadása esetén a bíróság – a feleknek a megtagadás érvényességére vonatkozó meghallgatását követően – pénzbírságot szab ki a tanúra (a polgári perrendtartás 274. cikke).

A fenti pénzbírságtól függetlenül a bíróság egy hétnél nem hosszabb időre őrizetbe veheti a tanút. A bíróság akkor engedi szabadon a tanút az őrizetből, ha vallomást vagy esküt tesz, vagy ha az ügyet a tanú vallomását befogadó bíróság eldöntötte (a polgári perrendtartás 276. cikke).

2.11 Van-e olyan személy, akitől nem szerezhető be tanúvallomás?

A bíróság hivatalból eljárva meg kell, hogy akadályozza az olyan személyek tanúskodását, akik képtelenek a tények érzékelésére vagy az általuk érzékelt tények ismertetésére. E fogyatékoság okainak megszűnése a vallomástételi tilalom feloldásával járhat. Önmagában a pszichiátriai kezelés vagy a fogyatékoság nem teszi a vallomást automatikusan megbízhatatlanná (a polgári perrendtartás 259. cikke).

A jogszabály nem határozza meg azt az életkort, amely felett a gyermekről feltételezni kell, hogy képes a tények érzékelésére és az általa érzékelt tények ismertetésére. Az, hogy a gyermeket meg lehet-e hallgatni, éppen ezért az egyén képességeitől és fejlettségi szintjétől függ. Házassági ügyekben a jogszabály korlátokat határoz meg a 13 évnél fiatalabb kiskorúak és a felek 17 évnél fiatalabb leszármazói tanúként való meghallgatását illetően (a polgári perrendtartás 430. cikke).

A polgári perrendtartás 259. cikkében szereplő főszabály szerint senkit sem lehet ugyanabban az ügyben tanúként és félként is meghallgatni. Ennek megfelelően a felek meghallgatása során a fél törvényes képviselőjét is ki lehet kérdezni. Ezzel szemben a fél ügyvédje meghallgatható tanúként, de ez esetben le kell mondania képviseleti jogosultságáról.

Emellett a beavatkozó sem lehet tanú (a polgári perrendtartás 81. cikke).

A katonai állomány azon tagjai, illetve azon köztisztviselők, akiket nem mentettek fel a „titkosított” vagy „bizalmas” besorolású adatokra vonatkozó titoktartási kötelezettségük alól, nem kötelesek vallomást tenni, ha vallomásukkal megsértenék e titoktartási kötelezettséget, kivéve, ha mentesítik őket a szakmai titoktartási kötelezettség alól.

A közvetítő nem lehet tanú tények tekintetében, amelyeket a közvetítés során ismert meg, kivéve, ha a felek felmentik őt a közvetítéssel kapcsolatos titoktartási kötelezettsége alól (a polgári perrendtartás 2591. cikke).

2.12 Mi a bíró és a felek szerepe a tanú kihallgatásában? Milyen feltételekkel tehető tanúvallomás videokonferencia útján vagy egyéb technikai eszközök segítségével?

A tanút a bíróság hallgatja meg. Egyes esetekben a bíróság a meghallgatással erre kijelölt bírót is megbízhat (a polgári perrendtartás 235. cikke).

Amennyiben a bizonyíték jellege ezt nem zárja ki, az eljáró bíróság úgy is határozhat, hogy a tárgyalást annak lefolytatását távolról is lehetővé tevő technikai eszközökkel vezeti le.

A feleknek joguk van jelen lenni a tanúk meghallgatásakor, és kérdéseket intézhetnek a tanúkhöz.

A tanúkat videokonferencia és telefonkonferencia segítségével is meg lehet hallgatni (a polgári és kereskedelmi ügyekben a bizonyításvétel tekintetében történő, a tagállamok bíróságai közötti együttműködésről szóló 1206/2001/EK tanácsi rendelet 10. cikkének (4) bekezdése).

3 A bizonyítékok értékelése

Főszabály szerint minden olyan dolog szolgálhat bizonyítékként, amelynek segítségével megállapíthatók az ügyben releváns tények. A polgári perrendtartás nem tartalmaz a jogellenesen beszerzett bizonyítékok polgári eljárásban való felhasználását megtiltó általános szabályt. Az alkotmány rendelkezéseinek, a polgári törvénykönyv rendelkezéseinek, valamint a polgári perrendtartás rendelkezéseinek, a minősített adatok védelméről szóló törvény és a Lengyelország által ratifikált nemzetközi egyezmények rendelkezéseinek vizsgálatával támasztható alá azonban az az elmélet, amely szerint a polgári eljárásban nem használhatók fel a jogellenesen beszerzett bizonyítékok.

3.1 Ha az egyik fél nem jogszerűen szerezte be a bizonyítékokat, vonatkozik-e valamilyen korlátozás a bíróságra az ítélethozatallal kapcsolatban?

A polgári eljárásokban nem használhatók fel olyan bizonyítékok, amelyeket személyeknek a gondolatszabadságra, a véleménynyilvánítás szabadságára, a magánélet szabadságára, valamint a személyes szabadságra vonatkozó jogainak megsértésével szereztek be. A megtevésztéssel vagy jogsértéssel járó kötelezettségvállalással – például a telefonlehallgatásért ígért pénzügyi előnyök felajánlásával – szerzett bizonyítékok jogellenesnek minősülnek.

A polgári perrendtartás 403. cikke (1) bekezdésének 2. pontja kimondja, hogy a bűncselekménnyel elért ítélet felülvizsgálható. A polgári perrendtartás 403. cikke (1) bekezdésének 2. pontjában említett kérelem benyújtására kizárólag akkor van lehetőség, ha annak teljesítését jogerős ítélet megerősíti. Az ítéletnek jogerősnek kell lennie, hogy biztosíthassa a felülvizsgálat alapjának fennállását. Az ítélet másolatát csatolni kell az ítélet felülvizsgálatára irányuló kérelemhez.

3.2 Ha félként veszek részt az ügyben, bizonyítéknak számít-e a nyilatkozatom?

Amennyiben a bizonyítékok kimerítését követően vagy azok hiányában az ügyben releváns, megmagyarázatlan tények állnak fenn, a bíróság meghallgathatja a feleket (a polgári törvénykönyv 299. cikke).

Utolsó frissítés: 26/11/2018

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

Bizonyításfelvétel - Portugália

1 A bizonyítási teher

1.1 Melyek a bizonyítási teherre vonatkozó szabályok?

A bizonyítási teherre vonatkozó szabály az, hogy a bizonyítási terhet viselő félnek kell bizonyítania az állított tények valóságát annak érdekében, hogy értékelhető legyen a bíróság előtti érvelés helytállósága.

A bizonyítási teher megoszlása tekintetében – azaz a tekintetben, hogy melyik felet terheli a bizonyítási kötelezettség – a polgári törvénykönyv 342. cikke határozza meg az alapvető szabályt. E cikk értelmében a valamely jogra hivatkozó személynek kell bizonyítania a hivatkozott jog alapjául szolgáló tényeket, és annak a személynek, akivel szemben a jogra hivatkoznak, kell bizonyítania a jogot akadályozó, módosító vagy megszüntető tényeket. A jogot akadályozó tények azok, amelyek a jog tényleges megállapításának akadályát képezik. A módosító tények azok, amelyek megváltoztatják a megállapított jog terjedelmét. A megszüntető tények azok, amelyek a jog érvényességének megállapítását követően megszüntetik azt. Kétség esetén a tényeket konstitutívnak kell tekinteni.

Nemleges megállapítás iránti eljárások esetén, amikor az egyik fél nem a másik fél elleni ítélet meghozatalát kéri, hanem pusztán azt kéri a bíróságtól, hogy állapítsa meg valamely jog vagy tény fennállásának hiányát, az ellenérdekű fél (az a fél, aki ellen az eljárás indult) feladata bizonyítani az érvényesíteni kívánt jogot megalapozó körülményeket.

A felperes (az eljárást megindító fél) valamely meghatározott tényről való tudomásszerzésének időpontját követő bizonyos határidőn belül megindítandó keresetek esetén a bíróság előtt az ellenérdekű fél feladata a határidő elteltének bizonyítása, kivéve, ha jogszabály kifejezetten másként rendelkezik.

Ha a felperes által hivatkozott jog felfüggesztő feltételtől (olyan jövőbeli bizonytalan esemény, amelynek bekövetkeztétől a felek függővé tették a jogügylet hatásainak beálltát) vagy kezdő időponttól (olyan időpillanat, amelyet követően létrejöhet a jog) függ, akkor a felperes feladata bizonyítani azt, hogy teljesültek a feltételek, vagy azt, hogy elmúlt a kezdő időpont. Ha a jogra bontó feltétel (olyan jövőbeli bizonytalan esemény, amelynek bekövetkeztétől a felek függővé tették a jogügylet hatásainak megszűnését) vagy végső határidő (olyan időpillanat, amelyet követően a jog megszűnik) vonatkozik, akkor az ellenérdekű fél feladata bizonyítani azt, hogy teljesültek a feltételek, vagy azt, hogy elmúlt a végső határidő.

A fenti szabályok megfordulnak jogi vélelem (olyan következmény vagy következtetés, amelyet a jog valamely ismert tényből származtat vagy vezet le egy ismeretlen tény megállapítása érdekében), a bizonyítási teher alóli mentesség vagy felmentés, vagy ilyen eredménnyel járó érvényes megállapodás esetén, és általában akkor, ha jogszabály így rendelkezik. A bizonyítási teher megfordul akkor is, ha az ellenérdekű fél szándékosan lehetetlenné teszi a bizonyításra köteles fél általi bizonyítást.

A bizonyítási teher megfordulására irányuló megállapodás érvénytelen akkor, ha elidegeníthetetlen jogról van szó (olyan jogról, amelyről a fél nem mondhat le pusztán az ezen szándékára irányuló nyilatkozattal), vagy ha rendkívül nehézze teheti a felek valamelyike számára a joggyakorlást. Hasonlóképpen érvénytelen a bármely jogszerű bizonyítási eszköz kizárására vagy a jogszabályban biztosítottól eltérő bizonyítási eszköz lehetővé tételére irányuló megállapodás is. Ha a bizonyítékra vonatkozó jogszabályon alapuló döntések közjogi indokokon alapulnak, akkor az ilyen megállapodások minden körülmény között érvénytelenek.

Ha egy konkrét tény bizonyítására köteles fél bizonyítékot nyújt be, akkor az ellenérdekű fél ellenbizonyítással élhet a kétségessé tétel céljából. Ha az adott tény tekintetében kellő mértékű kétség áll fenn, akkor a határozatnak azt a felet kell elmarasztalnia, akinek kötelessége volt a kérdéses tény bizonyítása.

A teljes körű, jogszerű bizonyítékkal szemben csak annak alátámasztására lehet bizonyítékot felhozni, hogy az annak alapjául szolgáló tény nem valós, figyelembe véve a jogszabályban külön meghatározott korlátozásokat.

A szokásjogra, helyi vagy külföldi jogra hivatkozó személy felelős a hivatkozott jog fennállásának és tartalmának bizonyításáért, de a bíróságnak hivatalból törekednie kell a vonatkozó ismeretek megszerzésére. A bíróságnak hivatalból rendelkeznie kell továbbá az ismeretekkel akkor, amikor szokásjog, helyi vagy külföldi jog alapján kell döntést hoznia és egyik fél sem hivatkozott arra, vagy az ellenérdekű fél elismerte annak fennállását és tartalmát vagy nem nyújtott be ellentmondást. Ha nem tudja megállapítani az alkalmazandó jog tartalmát, akkor a bíróság a portugál jog általános szabályait fogja alkalmazni.

1.2 Vannak-e olyan szabályok, amelyek bizonyos tények tekintetében mentesítenek a bizonyítási teher alól? Milyen esetekben? Lehetséges-e egy konkrét jogi vélelmet bizonyítással megdönteni?

Igen, vannak ilyen szabályok.

Nem kell bizonyítani a jól ismert (közismert) tényeket.

Nem kell bizonyítani továbbá azokat a tényeket, amelyekről a bíróságnak működése körén belül tudomása van; ha a bíróság e tényekre hivatkozik, a tények írásos bizonyítékát csatolni kell az ügyhöz.

Hasonlóképpen nem kell bizonyítani a vélelmezett tényt annak a félnek, akinek a javára (a fentiekben meghatározott) törvényes vélelem szól.

A törvényes vélelmek ellenbizonyítással megdönthetők, kivéve azokat az eseteket, amikor a jog ezt nem engedi meg.

1.3 Milyen mértékben kell a bíróságnak meggyőződnie valamely tényről ahhoz, hogy ítéletét e tény fennállására alapozza?

A bíróság szabadon értékeli a bizonyítékot, és a bíró minden egyes tényre vonatkozóan megfontolt meggyőződésére alapozza a döntését.

A bizonyítékok szabad mérlegelése nem vonatkozik azon tényekre, amelyek bizonyításához a jog különös alakíságot ír elő, vagy azon tényekre, amelyeket kizárólag iratokkal lehet bizonyítani, illetve amelyeket iratokkal vagy a felek megállapodásával vagy vallomásával teljes mértékben bizonyítottak.

A bíróságnak figyelembe kell vennie valamennyi bizonyítékot (függetlenül attól, hogy a bizonyításra köteles féltől származnak-e), mégpedig azon rendelkezések sérelme nélkül, amelyek értelmében figyelmen kívül kell hagyni egy adott tényre irányuló bizonyítékot, ha azt nem a meghatározott érdekelt fél terjesztette elő.

A tények valóságára vagy a bizonyítási teherre irányuló kétséget annak a félnek kell eloszlatnia, akinek a tény fennállásából előnye származik.

2 A bizonyításfelvétel

2.1 A bizonyításfelvétel minden esetben valamelyik fél kérelmére történik, vagy bizonyos esetekben a bíró maga is kezdeményezheti azt?

A jog a bizonyításfelvételt a bíró kezdeményezésére teszi lehetővé.

A bíró köteles elvégezni vagy – hivatalból is – elrendelni mindazon cselekményeket, amelyek szükségesek az igazság és a jogvita valódi jellegének megállapításához azon tényekre tekintettel, amelyeket ismerni kell.

A bíró az eljárás bármely szakaszában felszólíthatja a feleket a szóban forgó határozat szempontjából lényeges tényekre vonatkozó vallomástétel érdekében a személyes megjelenésre.

A bíróság feladata hivatalból vagy bármelyik fél kérelmére bekérni az igazság kiderítéséhez szükséges információkat, műszaki véleményeket, terveket, fényképeket, rajzokat, tárgyakat, vagy egyéb iratokat. Ilyen kérelem intézhető hivatalos szervekhez, a jogvitában részt vevő felekhez vagy harmadik felekhez.

Amennyiben ezt a bíróság megfelelően tartja, hivatalból vagy bármelyik fél kérésére megvizsgálhat tárgyakat vagy kihallgathat személyeket. Ennek során tiszteltetben kell tartani a magánélet és a családi élet bizalmas jellegét és az emberi méltóságot, és a kérdéses határozat szempontjából lényeges tények tisztázására kell törekedni. A bíróság helyszíni szemlét végezhet, vagy ha szükségesnek tartja, elrendelheti az események rekonstrukcióját.

Ha valamely bírósági ügy során okkal feltételezhető, hogy egy tanúként meg nem idézett személynek tudomása van az ügy helyes eldöntése szempontjából fontos tényekről, akkor a bírónak rendelkeznie kell arról, hogy az illető személyt idézzék be a bíróság előtti tanúvallomás megtételére.

A bíró hivatalból elrendelheti szakértők meghallgatását.

2.2 Ha a bíróság helyt ad a fél bizonyításvételre vonatkozó kérelmének, mik a következő lépések?

A bizonyítékokat általában a beadványokkal együtt nyújtják be. A kérelem végén a kérelmezőnek elő kell terjesztenie a tanúk listáját és a más bizonyításvétel iránti kérelmet; ha az ellenérdekű fél ellentmond, be kell nyújtani a tanúk felsorolását a válaszával és az egyéb bizonyításvétel iránti kérelemmel együtt. A kérelmező megváltoztathatja a bizonyításvétel iránti eredeti kérelmét és erre válaszában kerülhet sor, vagy adott esetben a védekezésről való értesítést követő 10 napon belül. Abban az esetben, ha az ellenérdekű fél viszontkeresetet terjeszt elő és a kérelmező válaszol, az ellenérdekű fél a válaszával való értesítést követő 10 napon belül megváltoztathatja bizonyításvétel iránti eredeti kérelmét.

Főszabály szerint az utolsó tárgyaláson kerül sor a bizonyításvételre. Kivételes alapon korábbi szakaszban is sor kerülhet bizonyításra. Bizonyíték lehet személyek tanúvallomása, szakvélemény vagy bírósági vizsgálat során szerzett bizonyíték. Az ilyen bizonyíték korábbi benyújtásához az szükséges, hogy megalapozottan tartani lehessen attól, hogy a tényleges bírósági eljárásban lehetetlen vagy nagyon nehéz lehet beszerezni meghatározott személyek tanúvallomását vagy igazolni szakvéleménnyel vagy vizsgálattal bizonyos tényeket.

Azt követően, hogy benyújtották a bizonyításvétel iránti kérelmeket az előzetes meghallgatáson, amely során módosítani lehet azokat, vagy ha ez nem alkalmazandó a megfelelő határozatra, a jogi képviselők meghallgatását követően sor kerül az utolsó tárgyalásra.

A tanúk listáját is csatolni vagy módosítani lehet az utolsó tárgyalás napját megelőző 20. napig, és a másik felet értesítik arról, hogy ha szeretné, 5 napon belül élhet ezzel a lehetőséggel.

Azokat a helyzeteket kivéve, amikor a körülmények indokolják, hogy a bíró megváltoztassa a jogi események sorrendjét, az utolsó tárgyaláson a felek nyilatkozataival kezdődik a bizonyításvétel.

Ezt követően, amennyiben a bizonyíték filmeket vagy hangfelvételeket is magában foglal, bemutatják azokat.

Ezt követheti azután a valamelyik fél vagy a bíróság kérelmére a bíróság elé idézett szakértők szóbeli nyilatkozata, amelyet a tanúk meghallgatása követ.

A bizonyításvételt követően megvitatják a tényeket. Ezen vita során az ügyvédek megállapítják a bemutatott bizonyítékokból levont ténybeli és jogi következtetéseket, miközben mindegyik ügyvéd egyszer kap lehetőséget válaszára.

Az utolsó tárgyalás eredményeképpen az ügy a bíróhoz kerül 30 napon belül ítélethozatalra. Ha a bíró úgy ítéli meg, hogy nem rendelkezik elegendő információval, akkor visszatérhet az ügy tárgyalásához az általa kijelölt személyek meghallgatása, és a kétséges kérdés tisztázásához szükséges lépések elrendelése érdekében.

2.3 Mely esetben utasíthatja el a bíróság a fél bizonyításvételre irányuló kérelmét?

A bizonyításvétel iránti kérelmet akkor lehet elutasítani, ha azt az e célra jogszabályban meghatározott határidőt követően nyújtják be.

A bizonyításvétel iránti kérelmet akkor is el lehet utasítani teljes egészében vagy részben, ha határidőn belül nyújtották be, a következő körülmények esetén: túllépi a tanúk valamely meghatározott fajtájú eljárásra vonatkozó számát (el kell utasítani a meghatározott szám fölötti tanúkat); a bíró lényegtelennek vagy időhúzó jellegűnek tartja a szakvélemény iránti kérelmet; ha tanúként jelölnek meg valamely félként nyilatkozattételre alkalmas személyt; ha a féltől a kérdéses félnek felrótt tisztességtelen vagy bűncselekménynek minősülő tényekre vonatkozó nyilatkozatot kérnek; vagy ha a féltől olyan tények tekintetében kérnek vallomást, amelyekre nem tehető beismerő vallomás. Egyéb el nem fogadható bizonyíték az olyan bizonyíték, amely az állami vagy a szakmai titoktartási kötelezettség vagy a köztisztviselőket terhelő titoktartási kötelezettség megsértését foglalja magában, amely alól azonban a jog által megállapított feltételek mellett mentesítés adható.

Ezt követően az utolsó tárgyaláson és a tanú eskütételét követően a bíró előzetes vizsgálatot végez a tanú személyazonosságának és annak megállapítása érdekében, hogy bármelyik félnek rokona, barátja vagy ellensége-e, bármilyen fajta függő viszonyban áll-e a hivatkozott felek bármelyikével, és hogy közvetetten vagy közvetlenül érdekelt-e az ügyben. Ha a válaszok igazolják, hogy a nyilatkozattétel fél nem járhat el tanúként, vagy nem az a személy, akit idéztek, akkor a bíró nem kéri fel őket vallomástételre. Tanúvallomást csak pszichiátriai betegségben nem szenvedő személyek tehetnek, akik fizikailag és szellemileg alkalmasak a bizonyítandó tényekről való vallomástételre, és a bíró feladata a tanúként felkért személyek természetes alkalmasságának vizsgálata tanúvallomásuk megengedhetőségének és hitelességének értékelése érdekében.

Nem megengedhető a vallomástétel akkor, ha jogszabály vagy a felek által rögzítettek alapján írásban kell bemutatni vagy bizonyítani az üzleti nyilatkozatot.

Nem megengedhető a vallomástétel akkor sem, ha az eseményt teljes mértékben bizonyítják iratokkal vagy teljes bizonyító erejű más eszközökkel. Nem fogadható el a vallomástétellel való bizonyítás akkor, ha az teljes bizonyító erejű közokiratok vagy magániratok tartalmával ellentétes vagy ahhoz képest másodlagos megállapodásokon alapul, függetlenül attól, hogy az irat keletkezését megelőzően, annak időpontjában vagy azt követően került sor a megállapodásokra.

2.4 Milyen bizonyítási eszközök léteznek?

A következő bizonyítási eszközök léteznek:

- iratok;
- beismerő vallomás;
- az ügyben részt vevő felek nyilatkozatai;
- szakértői vélemények;
- bírósági vizsgálat;
- a tanúk vallomásai;
- tárgyak bemutatásával járó bizonyítás;
- vélelmek.

2.5 Milyen módon vehető fel a tanúk vallomása, és különbözik-e ez a szakértő tanúk meghallgatásától? Melyek az írásbeli bizonyítékok és a szakértői jelentések/vélemények benyújtásának szabályai?

A bizonyítási eszközök bizonyító ereje közötti különbségek nem függenek azok szóbeli vagy írásbeli jellegétől.

A bíróságot csupán a jogilag előre meghatározott bizonyító erővel rendelkező bizonyíték kötelezi, meghatározott feltételek és korlátok mellett: a közokiratokkal vagy magániratokkal való bizonyítás, amelyek hitelességét elismert eszközökkel igazolják (a polgári törvénykönyv 362–387. cikke), beismerő vallomás (a polgári törvénykönyv 352–360. cikke) és a jogi vélelmek (a polgári törvénykönyv 349–350. cikke).

A fennmaradó bizonyíték értékelésére a bizonyítékok szabad mérlegelésének elve értelmében kerül sor anélkül, hogy arra bármilyen szabály vonatkozna a tapasztalati, azaz az okozati összefüggések általános és elvont értékelésére vonatkozó szabályok kivételével. A bizonyítékokat azon meggyőződéssel összhangban értékelik, amelyet a bíró alakított ki a tényekről, e szabályok figyelembe vétele mellett.

2.6 Van-e olyan bizonyítási mód, amely erősebb a többinél?

A jog valóban különböző bizonyító erőt tulajdonít a különböző bizonyítási eszközöknek.

Nem alkalmazható a bizonyítékok szabad mérlegelése és bizonyos bizonyítási módok megelőznek másokat akkor, amikor a jog különös szintű fontosságot tulajdonít adott bizonyítási módoknak, vagy ha valamely különös alakiságot követel meg valamely jogi tény fennállásához vagy bizonyításához. Negatív jogi bizonyítás esetén a jog megtiltja bizonyos fajtájú bizonyítékok bíró általi használatát döntésének meghozatala során.

A bíróság szabadon mérlegeli az összes bizonyítékot a tanúvallomások begyűjtését, szakértők meghallgatását (a szakértőket főszabály szerint csak az utolsó tárgyaláson hallgatják meg akkor, ha szóbeli magyarázatra van szükség, mivel vizsgálatuk eredményét írásos jelentésben nyújtották be), bírósági vizsgálatokat, vizsgálati jelentéseket és bármely különös jelentőséggel rendelkező, jogszabályban nem meghatározott dokumentumokat illetően.

A tanúvallomás bizonyító erejét a bíró szabadon mérlegeli. Tanúvallomás azonban nem használható jogszabály által előírt irat helyettesítésére vagy meghatározott iratok tartalmával ellentétes vagy azok tartalmát kiegészítő jelleggel.

A szakértők válaszában szereplő bizonyíték erejét a bíróság szabadon mérlegeli, és ugyanez alkalmazandó a bírósági vizsgálatok eredménye tekintetében is.

A közokiratokat (azaz az illetékes hatóság vagy tisztviselő által hatáskörének gyakorlása keretében írásba foglalt okiratokat) úgy kell tekinteni, hogy azok az írásba foglalt jogalany tudomása alapján teljes mértékben bizonyítják az azokban hivatkozott tényeknek az érintett személy általi elvégzését, az azok által tanúsított tényekkel együtt (tehát az ilyen dokumentumok olyan bizonyítékot jelentenek, amelyet csak ellenkező bizonyítással lehet megdönteni). Azokat a magánokiratokat, amelyek az aláírásokat vagy a kézírást, vagy csak az aláírást elismeri vagy nem kérdőjelezi meg az a fél, akivel szemben hivatkoznak a dokumentumra, vagy ha annak ellenére, hogy az aláírást és kézírást nekik tulajdonítják, úgy nyilatkoznak, hogy nem tudják, hogy a sajátjuk-e, vagy amelyeket a jogszabály és a bíróság is hitelesnek minősít, és azok a magánokiratok, amelyekben közjegyző hitelesítette az aláírásokat vagy a kézírást, fel lehet használni az írójuknak tulajdonított nyilatkozatok bizonyítékaként, de ez nem akadályozza meg az ilyen okiratok vonatkozásában ellentmondás vagy a hamis jellegre irányuló bizonyíték benyújtását. A nyilatkozatban szereplő tényeket bizonyítottnak tekintik annyiban, amennyiben azok ellentétesek a nyilatkozattevő fél érdekeivel. A nyilatkozatot azonban teljes egészében kell vizsgálni. A közjegyzőkre vonatkozó jog értelmében hitelesített magánokiratok a közokiratok bizonyító erejével rendelkeznek, de nem helyettesítik azokat akkor, ha a jog ilyen okiratokat ír elő a cselekmény érvényességéhez.

A bíróság előtti írásbeli beismerő vallomás teljes bizonyító erővel rendelkezik a vallomástevővel szemben. A közokirat vagy magánokirat formájában megjelenő, nem bíróság előtti beismerő vallomás bizonyítottnak minősül az ezen okiratokra alkalmazandó feltételek szerint, és ha a másik fél vagy képviselője részére tették, teljes bizonyító erővel rendelkeznek.

A nem okirat formájában megjelenő, nem bíróság előtti beismerő vallomást nem lehet tanúkkal bizonyítani olyan esetben, amikor nem a tanúvallomás útján történő bizonyítás nem megengedett; amennyiben a tanúvallomás megengedett, úgy a bíróság szabadon mérlegeli annak bizonyító erejét.

A bíróság szabadon mérlegeli a nem írásbeli, bíróság előtti beismerő vallomást és a harmadik félnek tett vagy végrendeletben szereplő, nem bíróság előtti beismerő vallomásokat.

A beismerő vallomás nem bizonyíték a vallomástevővel szemben akkor, ha: a) jogszabály elégtelennek minősíti vagy olyan tényeken alapul, amelyek elismerését vagy kutatását jogszabály tiltja; b) elidegeníthetetlen jogokra vonatkozó tényekre hivatkozik; c) a beismert tény lehetetlen vagy egyértelműen nem létezik.

2.7 Van-e kötelezően előírt bizonyítási mód egyes tények bizonyítására?

Igen, a portugál jogban van.

Amennyiben a jog üzleti nyilatkozatként meghatározott alakisággal rendelkező okiratot ír elő, akkor az ilyen okiratot nem helyettesítheti más bizonyítási eszköz vagy más okirat, kivéve, ha ez utóbbi nagyobb bizonyító erővel rendelkezik.

Ha a jog különös alakiságot ír elő valamely jogi tény fennállásához vagy bizonyításához, akkor ettől nem lehet eltekinteni.

2.8 Kötelezi-e a jog a tanúkat a vallomástételre?

Akár félként részt vesz az eljárásban, akár nem, minden személytől elvárják az igazság felderítésében való együttműködést. Válaszolniuk kell a nekik feltett kérdésekre, hozzá kell járulniuk a szükséges vizsgálatokhoz, elő kell adniuk azt, amit kérnek tőlük, és el kell végezniük az elrendelt cselekményeket.

2.9 Milyen esetben tagadhatják meg a vallomástételt?

A tanúk megtagadhatják a vallomástételt, kivéve a gyermek születésének vagy elhalálozásának megállapítására irányuló eljárásokban:

a felmenők a leszármazottakra vonatkozó esetekben, és az örökbefogadó szülők az örökbefogadott gyermekekre vonatkozó esetekben, és fordítva; az após vagy anyós a vejrőkre vagy menyőkre vonatkozó esetekben és fordítva;

valamennyi házastárs vagy volt házastárs olyan esetekben, amikor az egyik fél a másik házastárs vagy volt házastárs;

aki a házastársakra vonatkozóhoz hasonló feltételek mellett élettársi kapcsolatban élt vagy él az ügyben eljáró valamelyik féllel.

A bíró feladata a fentiekben hivatkozott személyekkel közölni azt, hogy megtagadhatják a vallomástételt.

A szakmai titok, a közalkalmazottakra vonatkozó titok és az államtitok megtartására köteles tanúk jogszerűen megtagadhatják az ilyen titoktartással érintett tények tekintetében a vallomástételt.

2.10 Alkalmazható-e szankció a tanúskodást megtagadó személlyel szemben, illetőleg a személy kényszeríthető-e a vallomástételre?

Az előző válasszal összhangban a tanúvallomást megtagadó személyeket nem büntetik meg vagy kötelezik a bírósággal való együttműködésre, mivel a jog biztosítja számukra ezt a jogot.

2.11 Van-e olyan személy, akitől nem szerezhető be tanúvallomás?

Igen, vannak olyan személyek, akiktől nem szerezhető be tanúvallomás.

Ezek azok a személyek, akik pszichiátriai rendellenességek miatt nem képesek a vallomástételre, és azok, akik fizikailag vagy szellemileg nem alkalmasak a bizonyítandó tények tanúsítására.

A bíró feladata a tanúvallomásra felhívott személyek alkalmasságának értékelése.

Az ügyben félként nyilatkozó személyeknek tilos vallomást tenni tanúként.

2.12 Mi a bíró és a felek szerepe a tanú kihallgatásában? Milyen feltételekkel tehető tanúvallomás videokonferencia útján vagy egyéb technikai eszközök segítségével?

A tanúk az utolsó tárgyaláson személyesen vagy videokonferencia útján tesznek vallomást, a következő körülmények kivételével:

amikor korábban történik a bizonyításfelvétel (erre akkor kerül sor, amikor megalapozottan lehet attól tartani, hogy lehetetlen vagy nagyon nehéz lehet valamely meghatározott személy tanúvallomásának beszerzése);

a valamely portugál konzulátus által jogsegély keretében történő bizonyításfelvétel esetén;

amikor a személy lakásán vagy szolgálati székhelyén kerül sor a bizonyításfelvételre (a köztársasági elnöknek és viszonyosság alapján külföldi diplomatáknak fenntartott kiváltság);

amikor lehetetlen számukra a bíróság előtt való megjelenés;

amikor élnek az írásbeli vallomástételhez való joggal.

A tanúnak pontosan kell vallomást tennie, bemutatva azokat az indokokat és körülményeket, amelyek igazolják a tényekről való tudomásszerzését; a lehető legrészletesebben be kell mutatni a tudomásszerzés tekintetében hivatkozott indokolást, és annak megalapozottnak kell lennie.

A kikérdezést a tanút idéző fél ügyvédje végzi. A másik fél ügyvédje a vallomással érintett tények tekintetében kérdéseket tehet fel a tanúnak a vallomás kiegészítése vagy egyértelműsítése érdekében.

A bírónak meg kell akadályoznia azt, hogy az ügyvédek udvariatlanok legyenek a tanúkkal, és a lényegtelen, befolyásoló, megtévesztő vagy támadó jellegű kérdések vagy megfontolások feltevését.

A kikérdezést és a keresztkérdések feltevését a felek képviselői végzik, a bíró által kért információk vagy azon tény sérelme nélkül, hogy a bíró felteheti az igazság kiderítéséhez általa szükségesnek tartott kérdéseket.

A bíró maga végzi a kikérdezést akkor, amikor erre szükség van annak biztosítása érdekében, hogy a tanú megőrizze higgadságát, vagy azért, hogy véget vessen a nem helyénvaló keresztkérdéseknek.

Mielőtt a tanú megválaszolja a neki feltett kérdést, átgondolhatja az ügyet, kérheti bizonyos, az ügy részét képező okiratok bemutatását, vagy benyújthat vallomását alátámasztó iratokat; csak azokat az iratokat fogadják és helyezik az ügyiratok közé, amelyeket a megfelelő fél nem tudott volna bemutatni.

3 A bizonyítékok értékelése

3.1 Ha az egyik fél nem jogszerűen szerezte be a bizonyítékokat, vonatkozik-e valamilyen korlátozás a bíróságra az ítélelhozattal kapcsolatban?

A bíróság nem veszi figyelembe a nem jogszerűen beszerzett bizonyítékot.

3.2 Ha félként veszek részt az ügyben, bizonyítéknak számít-e a nyilatkozatom?

Igen, a fent hivatkozott, fél általi tanúvallomás mellett a portugál eljárás jog lehetőséget teremt a feleknek a nyilatkozattételre is.

A felek ugyanis az elsőfokú eljárás szóbeli szakaszának kezdetéig engedélyt kérhetnek az olyan tényeket tartalmazó nyilatkozatok megtételére, amelyekben személyesen érintettek, vagy amelyekről közvetlen tudomással bírnak.

A bíróság szabadon mérlegeli a felek nyilatkozatait, kivéve akkor, ha azok beismert vallomást tartalmaznak.

E tekintetben lásd továbbá a 2.6. kérdésre adott választ.

További információ

Alkalmazandó jog

 [Polgári törvénykönyv](#)

 [A polgári eljárásjogi törvény](#)

További információ

 [Igazságügyi minisztérium](#)

 [Legfőbb Ügyészség](#)

 [Hivatalos Közlöny](#)

 [Jogi dokumentumtár](#)

Utolsó frissítés: 30/04/2018

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

Bizonyításfelvétel - Románia

1 A bizonyítási teher

A fő jogalapot a

polgári perrendtartás (*Codul de procedură civilă*) 249–365. cikke biztosítja.

1.1 Melyek a bizonyítási teherre vonatkozó szabályok?

Az eljárásban megfogalmazott állításokat az azokat tevő személynek kell bizonyítania a jogszabályban kifejezetten meghatározott egyes esetek kivételével. A felperesnek kell bizonyítania a követeléseit. Az alperes által benyújtott kifogások tekintetében a bizonyítási teher az alperesre nyugszik. Amennyiben azonban vélelmet kell alkalmazni, a bizonyítási teher az azt egyébként viselni köteles félről az ellenérdekű félre tevődhet át.

1.2 Vannak-e olyan szabályok, amelyek bizonyos tények tekintetében mentesítik a bizonyítási teher alól? Milyen esetekben? Lehetséges-e egy konkrét jogi vélelmet bizonyítással megdönteni?

Senkinek nem kell azokat a tényeket bizonyítania, amelyeket a bíróságnak szükségszerűen ismernie kell.

A bíróságról feltételezni kell, hogy ismeri a Romániában hatályban lévő jogszabályokat. Azokat a jogszabályokat azonban, amelyeket nem hirdetnek ki a román hivatalos lapban (*Monitorul Oficial*) vagy más módon, a Romániában alkalmazandó, de törvénybe nem átültetett nemzetközi egyezményeket, szerződéseket és megállapodásokat, valamint a nemzetközi szokásjogot az érdekelt félnek kell bizonyítania. A titkosított iratokban szereplő szabályokat kizárólag a jogszabályban meghatározott feltételek teljesülése esetén lehet bizonyítani és alkalmazni. A bíróság hivatalból figyelembe veheti külföldi állam jogát, ha arra a bíróság előtt hivatkoznak. A külföldi jogszabályokat a polgári törvénykönyv (*Codul civil*) külföldi jog tartalmára vonatkozó rendelkezései szerint kell bizonyítani.

Amennyiben a tény közismert vagy azt nem támadják meg, a bíróság úgy dönthet, hogy az ügy körülményeire tekintettel azt nem kell bizonyítani. A szokásokat, az etikai szabályokat, valamint a felek között kialakított gyakorlatokat annak a félnek kell bizonyítania, aki azokra hivatkozik. A helyi szabályokat és rendeleteket csak akkor kell az azokra hivatkozó félnek bizonyítania, ha a bíróság erre felszólítja.

A vélelem olyan következtetés, amelyet jogszabály vagy bíróság az ismert tények alapján annak érdekében von le, hogy egy ismeretlen tény megállapítható. A jogi vélelem (*prezumția legală*) mentesíti az annak előnyeit élvező személyt a jogszabály által bizonyított minősített tény tekintetében a bizonyítási teher alól. A jogi vélelem – jogszabály eltérő rendelkezése hiányában – ellenbizonyítással megdönthető.

1.3 Milyen mértékben kell a bíróságnak meggyőződnie valamely tényről ahhoz, hogy ítéletét e tény fennállására alapozza?

A bizonyítéknak elfogadhatónak és az ügy eldöntése szempontjából relevánsnak kell lennie. Miután a bíróság az egyes tények bizonyítását lehetővé tette, – jogszabály eltérő rendelkezése hiányában – szabadon, mérlegelési jogkörében állapítja meg, hogy a tények megfelelően bizonyításra kerültek-e.

2 A bizonyításfelvétel

2.1 A bizonyításfelvétel minden esetben valamelyik fél kérelmére történik, vagy bizonyos esetekben a bíró maga is kezdeményezheti azt?

A bizonyítékokat – jogszabály eltérő rendelkezése hiányában – a felperesnek a keresetével, az alperesnek a védekezésével együtt kell benyújtania; ellenkező esetben a bizonyíték kizárható. Amennyiben a benyújtott bizonyítékok nem elegendőek az ügy teljes körű eldöntéséhez, a bíróság felszólítja a feleket, hogy egészítsék ki azokat. A bíróság hivatalból felhívhatja a felek figyelmét a további bizonyítékok szükségességére, és akkor is elrendelheti a további bizonyításfelvételt, ha azzal a felek nem értenek egyet.

A felek a következő bizonyítékok felvételét indítványozhatják: iratok, szakértői jelentések, tanúvallomások, helyszíni vizsgálatok, valamint a fél meghallgatása, ha az ellenérdekű fél indítványozza, hogy a fél tegyen vallomást. Az új polgári perrendtartás emellett a tárgyi bizonyítékokat is szabályozza; ezek meghatározott típusú polgári eljárásokban (például a házassági bontóperben) lehetnek relevánsak.

2.2 Ha a bíróság helyt ad a fél bizonyításfelvételre vonatkozó kérelmének, mik a következő lépések?

A bíróság először azt vizsgálja, hogy a felek által benyújtott bizonyíték elfogadható-e, majd ezt követően végzést hoz, amelyben megállapítja a bizonyítandó tényeket, az elfogadott bizonyítékokat, valamint a felek bizonyításfelvétellel kapcsolatos kötelezettségeit. A bizonyítást lehetőleg ugyanazon az ülésen kell felvenni, amelyen azt engedélyezték.

A bizonyításfelvétel alapvető szabályai a következők: a bizonyítást a bíróság által megállapított sorrendben kell felvenni; a bizonyítást lehetőleg ugyanazon az ülésen kell felvenni; a bizonyítást az ügy érdemi vitáját megelőzően kell felvenni; a bizonyítást és az ellenbizonyítást lehetőleg azonos időpontban kell lefolytatni.

A bizonyítást jogszabály eltérő rendelkezése hiányában zárt ülésen (*in camera de consiliu*), az ügyben eljáró bíróságon kell felvenni. Amennyiben a bizonyítást objektív okból kizárólag egy adott helyen lehet felvenni, azt azonos fokú másik bíróság vagy – ha a településen nincs azonos fokú bíróság – alsóbb fokú bíróság jogsegély iránti megkeresés alapján veheti fel.

2.3 Mely esetben utasíthatja el a bíróság a fél bizonyításfelvételre irányuló kérelmét?

A bizonyítékot csak akkor lehet felhasználni, ha az eleget tesz bizonyos, a jogszerűsége (*legalitate*), a valószínűsége (*verosimilitate*), a relevanciára (*pertinență*), valamint a meggyőző erőre (*concludență*) vonatkozó feltételeknek. A jogszerűség tekintetében a benyújtott bizonyítéknak jogszabály szerinti bizonyítéknak kell minősülnie, és azt nem zárhatja ki jogszabály. A valószínűség vonatkozásában az indítványozott bizonyíték nem lehet ellentétes az általánosan elismert természeti törvényekkel. A relevancia terén a bizonyítéknak az ügy tárgyához – vagyis a felek által benyújtott kereset vagy védekezés alátámasztásához szükséges tényekhez – kell kapcsolódnia. Annak érdekében, hogy el lehessen fogadni, a bizonyítéknak emellett meggyőzőnek kell lennie, és elő kell segítenie a jogvita rendezését.

A bíróságnak el kell utasítania a keresetet, ha abban olyan iratokra hivatkoznak, amelyek tartalma a személy méltóságához vagy magánéletéhez kapcsolódó szigorúan személyes ügyekre vonatkozik; ha az iratra való hivatkozással titoktartási kötelezettséget sértenek meg; vagy ha a hivatkozás következtében a fél, a fél házastársa vagy a harmadik áig bezárólag bármilyen vér szerinti vagy házassággal szerzett rokona ellen büntetőeljárás indítható.

Nem fogadhatók el tanúvallomások a 250 RON-t meghaladó értékű olyan jogügyletek bizonyítása érdekében, amelyek tekintetében jogszabály írásbeli bizonyítékokat ír elő. A tanúvallomások akkor sem fogadhatók el, ha azok ellentmondanak egy közokirat tartalmának.

A bizonyítékokat a felperes a keresetében vagy az alperes a védekezésében nyújtja be. Nem ilyen formában benyújtott bizonyítékot a bíróság a következő helyzetekben kérhet vagy fogadhat el: a bizonyítás szükségessége a követelés megváltoztatásából ered; a bizonyítás szükségessége az eljárás során merül fel, és a fél azt nem láthatta előre; a fél bebizonyítja a bíróságnak, hogy a megadott határidőn belül alapos okból nem volt képes a kért bizonyítékot bemutatni; a bizonyításfelvétel nem késlelteti a tárgyalást; a bizonyításfelvételhez a felek mindegyike kifejezetten hozzájárult.

2.4 Milyen bizonyítási eszközök léteznek?

A jogügyletet vagy tényt iratokkal, tanúvallomásokkal, vélelmekkel, valamely fél beismerésével (saját kezdeményezésre vagy kérdésre adott válaszként), szakértői jelentésekkel, tárgyi bizonyítékokkal, helyszíni vizsgálatokkal vagy a jogszabályban meghatározott egyéb bizonyító eszközzel lehet bizonyítani.

2.5 Milyen módon vehető fel a tanúk vallomása, és különbözik-e ez a szakértő tanúk meghallgatásától? Melyek az írásbeli bizonyítékok és a szakértői jelentések/vélemények benyújtásának szabályai?

A tanúkat a felek – a felperes a keresetében vagy az alperes a védekezésében – indítványozzák. A tanúvallomások elfogadását követően a bíróság megidézi a tanúkat a tárgyalásra.

Amennyiben a bíróság a tények tisztázása érdekében indokoltnak tartja kikérni szakértő véleményét, a felek kérelmére vagy hivatalból egy vagy három szakértőt jelölhet ki és meghatározhatja azokat a tényezőket, amelyek tekintetében el kell készíteniük a véleményüket, valamint a munka elvégzésére rendelkezésre álló határidőt. A szakvéleményeket szakértői jelentésekben kell rögzíteni. Másik szakértő által készített véleményt indokolt esetben, a felek vagy a bíróság kérésére lehet igénybe venni.

Az írásbeli bizonyítékok tekintetében minden félnek hitelesített másolat formájában be kell nyújtania azokat az iratokat, amelyeket a tárgyalás során fel kíván használni. A félnek emellett magánál kell tartania az irat eredetijét és képesnek kell lennie azt a bíróságon kérésre bemutatni, aminek elmaradása esetén az iratot nem lehet figyelembe venni. A bíróság elrendelheti az egyik fél birtokában lévő irat bemutatását, ha az irat a perben részt vevő felekre vonatkozik, ha a fél arra a tárgyaláson maga hivatkozott, vagy a fél köteles annak bemutatására. Amennyiben az irat az egyik fél birtokában van, de azt nem képes a bíróságon bemutatni, kijelölhető egy bíró, akinek jelenlétében a felek ott tekinthetik meg az iratot, ahol az megtalálható. Amennyiben az irat harmadik fél birtokában van, e személyt tanúként meg lehet idézni és fel lehet szólítani, hogy az iratot hozza magával.

A bizonyítást az illetékes bíróság zárt ülésen veszi fel. Amennyiben a bizonyítást egy adott helyen kell felvenni, azt azonos fokú másik bíróság vagy – ha a településen nincs azonos fokú bíróság – alsóbb fokú bíróság veszi fel. Amennyiben a bizonyíték típusa lehetővé teszi és a felek ahhoz hozzájárulnak, a bizonyítást felvevő bíróság eltekinthet a felek megidézésétől.

2.6 Van-e olyan bizonyítási mód, amely erősebb a többinél?

A bizonyítási eszközök – jogszabály kifejezett eltérő rendelkezése hiányában – azonos bizonyító erővel bírnak.

A felek – azok előnyeire, többek között a hitelesség vélelmére tekintettel – gyakran elismerik a hiteles formával (*forma autentică*) rendelkező iratokat, minek következtében a hiteles iratra hivatkozó személy mentesül a bizonyítási teher alól.

2.7 Van-e kötelezően előírt bizonyítási mód egyes tények bizonyítására?

A 250 RON-t meghaladó értékű jogügyletek bizonyítékaként – néhány olyan kivétellel, amikor a tanúvallomás is lehetséges – kizárólag írásbeli bizonyítékot lehet elfogadni.

Az irat hamisságának megállapításáig a hiteles formával rendelkező iratok bármely személlyel lefolytatott ügyletekben meggyőző bizonyítéknak minősülnek az olyan ténymegállapítások tekintetében, amelyeket az iratot jogszabályban meghatározott módon hitelesítő személy személyesen tett. A felek által tett, közokiratba foglalt nyilatkozatok azonban kizárólag az ellenbizonyítás bizonyítják a bennük foglalt tényeket.

Amennyiben egyes vélelmek alkalmazásáról a bíróság mérlegelési jogkörében dönthet, a bíróság csak akkor támaszkodhat azokra, ha azok kellő súllyal és bizonyító erővel rendelkeznek az állított tények valószínűsítéséhez; e vélelmeket csak olyan esetekben lehet elfogadni, amelyekben jogszabály lehetővé teszi a tanúvallomás útján történő bizonyítást.

2.8 Kötelezi-e a jog a tanúkat a vallomástételre?

Lásd a 2.11. kérdésre adott választ.

2.9 Milyen esetben tagadhatják meg a vallomástételt?

A polgári perrendtartás nem határozza meg azokat az indokokat, amelyekre hivatkozva a tanú megtagadhatja a vallomástételt, kizárólag azokat a személyeket határozza meg, akiket tanúként nem lehet meghallgatni, illetve azokat a személyeket, akik mentesülnek a tanúként való megjelenés alól. Lásd a 2.11. kérdésre adott választ.

2.10 Alkalmazható-e szankció a tanúskodást megtagadó személlyel szemben, illetőleg a személy kényszeríthető-e a vallomástételre?

A bíróság pénzbírsággal sújtja azt a tanút, aki nem jelenik meg a bíróság előtt vagy megtagadja a vallomástételt. Amennyiben a tanú az első idézés ellenére nem jelenik meg, a bíróság végzést bocsáthat ki annak érdekében, hogy a személyt a bíróság elé hozassa (*mandat de aducere*). Sürgős esetben a bíróság ilyen végzést az első tárgyalás tekintetében is kibocsáthat.

Amennyiben a személy nem jelenik meg vagy megtagadja a válaszadást a kérdésekre, a bíróság azt teljes beismerésnek vagy a tanú meghallgatását indítványozó félre nézve kedvező bizonyítékközdeménynek tekintheti.

2.11 Van-e olyan személy, akitől nem szerezhető be tanúvallomás?

A következő személyek nem lehetnek tanúk: vér szerinti és házassággal szerzett hozzátartozók a harmadik áig bezárólag; házastársak, volt házastársak, jegyestársak, illetve élettársak; valamely személlyel ellenséges viszonyban vagy érdekviszonyban álló személyek; azok a személyek, akik őket a tulajdonuk kezeléséhez való jogtól megfosztó bírósági végzés (*sub interdicție judecătorească*) hatálya alatt állnak; a hamis tanúzásért elítélt személyek. A leszámazásra, a házasság felbontására és az egyéb családi kapcsolatokra vonatkozó eljárásokban a bíróság – a leszámazók kivételével – meghallgathatja a vér szerinti és a házassággal szerzett rokonokat.

A következő személyek mentesek a tanúként való megjelenés kötelezettsége alól:

lelkészek, egészségügyi szakemberek, gyógyszerészek, ügyvédek, közjegyzők, bírósági végrehajtók, közvetítők, szülészek, ápolók és minden olyan szakember, akit jogszabály titoktartásra vagy szakmai titoktartásra kötelez a feladata elvégzése vagy foglalkozásának gyakorlása során megismert tények tekintetében, a tevékenység befejeztét követően is;

bírák, ügyészek és köztisztviselők, a feladataik megszűnését követően is, az olyan titkos körülmények tekintetében, amelyeket megbízatásuk alatt ismertek meg;

azok a személyek, akik válaszukkal magukat, hozzátartozójukat, házastársukat, volt házastársukat stb. büntetőeljárásnak vagy nyilvános szégyennek tennék ki.

2.12 Mi a bíró és a felek szerepe a tanú kihallgatásában? Milyen feltételekkel tehető tanúvallomás videokonferencia útján vagy egyéb technikai eszközök segítségével?

A bíróság megidézi a tanúkat, és meghatározza, hogy őket milyen sorrendben kell meghallgatni. A meghallgatást megelőzően a tanú személyazonosságát ellenőrizni kell, és a tanúnak esküt kell tennie. A tanúkat egyenként kell meghallgatni. A tanú elsőként a bíróság elnöke által feltett kérdésekre válaszol, majd az elnök jóváhagyásával az őt indítványozó fél és az ellenérdekű fél által feltett kérdésekre ad választ. Az a tanú, aki nem képes megjelenni a bíróság előtt, meghallgatható a tartózkodási helyén is.

Nincsenek a vallomások hang- vagy képfelvételekkel való rögzítésére vonatkozó szabályok, de az ilyen felvételek elfogadhatók. Ezeket utólag az érdekelt fél kérelmére jogszabály szerint írásban lehet rögzíteni.

3 A bizonyítékok értékelése

3.1 Ha az egyik fél nem jogszerűen szerezte be a bizonyítékokat, vonatkozik-e valamilyen korlátozás a bíróságra az ítélethozatallal kapcsolatban?

Amennyiben az iratot benyújtó fél akkor is ragaszkodik annak felhasználásához, hogy valaki azt állította, hogy az hamis, és az állítás nem került visszavonásra, és amennyiben megjelölték a hamis irat szerzőjét vagy bűnrészesét, a bíróság felfüggesztheti az eljárást, és az e célból készített jelentéssel együtt továbbíthatja az állítólagosan hamis iratot az illetékes ügyészségre annak érdekében, hogy az kivizsgálja a hamisítást. Amennyiben nem indítható vagy folytatható büntetőeljárás, a hamisítás kivizsgálását maga a polgári bíróság végzi el.

Másrészről a bíróság pénzbírságot szabhat ki arra a személyre, aki rosszhiszeműen támadta meg az irat tartalmát vagy aláírását, illetve a hang- vagy képfelvétel hitelességét.

A tanúvallomások értékelése során a bíróság figyelembe veszi a tanú őszinteségét és azokat a körülményeket, amelyek között a vallomása tárgyát képező tényeket megismerte. Amennyiben az eljárás alapján a bíróság feltételezi, hogy a tanú hamis vallomást tett vagy megvesztegették őt, jelentést készít és az illetékes ügyészséghez teszi át ezt az ügyet.

3.2 Ha félként veszek részt az ügyben, bizonyítéknak számít-e a nyilatkozatom?

Amennyiben valamelyik fél beismer olyan tény, amelyet az ellenérdekű fél keresete vagy védekezése alapjául megjelölt, a beismerés bizonyítéknak minősül.

A bíróság előtt tett beismerés teljes bizonyító erejű bizonyíték azzal a személlyel szemben, aki azt tette; a bíróságnak figyelembe kell vennie a teljes beismerést, és nem használhatja annak csak egyes részeit, kivéve, ha azok olyan külön tényekre vonatkoznak, amelyek nem kapcsolódnak egymáshoz. A bíróságon kívül tett beismerést a bíróság szabadon értékelheti. Arra alkalmazni kell az elfogadhatóságra és a többi bizonyíték felvételére vonatkozó általános jogszabályi követelményeket.

A bíróság bármelyik felet megidézheti a saját tevékenységére vonatkozó kikérdezés érdekében, ha arra az ügy eldöntése érdekében szükség van.

Kapcsolódó linkek

<http://www.just.ro/>

Utolsó frissítés: 27/11/2018

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

Figyelem: az oldal eredeti nyelvű változata [SI](#) nemrég módosult. Az Ön által

kiválasztott nyelvi változatot most készítik fordítóink.

Az oldal jelenleg a következő nyelveken olvasható.

Bizonyításvétel - Szlovénia

1 A bizonyítási teher

A bizonyításvételre és a bizonyítékok benyújtására vonatkozó szabályokat, valamint a bizonyításvétel polgári eljárásokban alkalmazott módját a polgári perrendtartásról szóló törvény (*Zakon o pravdnem postopku*, ZPP) szabályozza.

1.1 Melyek a bizonyítási teherre vonatkozó szabályok?

Az általános szabály az, hogy a feleknek ismertetniük kell a követeléseik és kifogásaik alapjául szolgáló tényeket, és e tények igazolására bizonyítékokat kell benyújtaniuk (a polgári perrendtartásról szóló törvény 7. és 212. cikke).

A felperesnek kell bizonyítania a követelése alapjául szolgáló tényeket, míg az alperes a kifogása alapjául szolgáló tényeket köteles bizonyítani. Az anyagi jog meghatározza, hogy melyik félnek kell az adott tényt állítania és bizonyítania. Valamely tény bizonyítása elmaradásának következményei azt a felet terhelik, aki az anyagi jog szabályai szerint az adott tény állítására és bizonyítására köteles (a polgári perrendtartásról szóló törvény 7. és 215. cikke).

1.2 Vannak-e olyan szabályok, amelyek bizonyos tények tekintetében mentesítenek a bizonyítási teher alól? Milyen esetekben? Lehetséges-e egy konkrét jogi vélelmet bizonyítással megdönteni?

A bizonyításfelvételi eljárás kiterjed a követelések és kifogások alapjául szolgáló tényekre, a tudományos és szakmai szabályokra, valamint a tapasztalatokon alapuló szabályokra. A jogi normákat nem kell bizonyítani, mivel a vonatkozó szabály szerint a bíróságnak ezeket hivatalból ismernie kell (*iura novit curia*).

Nem kell bizonyítani azokat a tényeket, amelyeket valamely fél a bírósági eljárás során elismer. A bíróság azonban elrendelheti az elismert tények bizonyítását, ha úgy véli, hogy az adott fél olyan követelések fennállásának állítása céljából ismerte el azokat, amelyek fennállását nincs joga állítani (a polgári perrendtartásról szóló törvény 3. cikkének harmadik bekezdése).

Elismertnek kell tekinteni azokat a tényeket, amelyeket az adott fél nem tagad vagy kellő indoklás nélkül tagad, kivéve, ha e tények tagadásának célja az adott fél egyéb nyilatkozataiból következik. Valamely fél az elismerés ilyen vélelmének joghatását megakadályozhatja, ha kijelenti, hogy nem ismeri el a tényeket; azonban ez csak azokra a tényekre vonatkozik, amelyek nem az adott fél magatartásával vagy annak megítélésével kapcsolatosak.

Nem szükséges bizonyítani az elismert vagy közismert tényeket (a polgári perrendtartásról szóló törvény 214. cikkének első és hatodik bekezdése).

A bíróság az elismert tényt annak valódiságának ellenőrzése nélkül fogadja el (a polgári perrendtartásról szóló törvény 214. cikkének első bekezdése), kivéve, ha úgy ítéli meg, hogy a fél az adott tényt olyan követelés fennállásának állítása céljából ismerte el, amelynek fennállását egyébként nincs joga állítani (a polgári perrendtartásról szóló törvény 3. cikkének harmadik bekezdése).

A törvény által vélelmezett tényeket nem kell bizonyítani; bizonyítható azonban e tények fennállásának hiánya, ha a törvény másként nem rendelkezik (a polgári perrendtartásról szóló törvény 214. cikkének ötödik bekezdése).

1.3 Milyen mértékben kell a bíróságnak meggyőződnie valamely tényről ahhoz, hogy ítéletét e tény fennállására alapozza?

Ahhoz, hogy a felperes követeléséről érdemben lehessen döntenie, magas fokú igazságtartalom szükséges (anyagi igazság); ez akkor áll fenn, ha a bíróság meg van győződve a jogilag releváns tények fennállásáról.

Bizonyos esetekben a valószínűség bizonyítása is elegendő a döntéshozatalhoz, különösen az olyan, ideiglenes eljárásokban hozott határozatok elfogadása esetén, amelyek nem jelentik az eljárás lezárását, és amelyekkel a bíróság ideiglenes eljárási kérdéseket rendez. A jogilag releváns tények valószínűségének bizonyítása szükséges ahhoz, hogy a bíróság valamely konkrét eljárási szabályt alkalmazhasson. Ehhez azonban nem szükséges, hogy a bíróság meg legyen győződve a tények fennállásáról. A polgári perrendtartásról szóló törvény nem határozza meg azokat a tényeket, amelyeknél egy bizonyos norma figyelembe vételéhez elegendő a valószínűség bizonyítása.

2 A bizonyításfelvétel

2.1 A bizonyításfelvétel minden esetben valamelyik fél kérelmére történik, vagy bizonyos esetekben a bíró maga is kezdeményezheti azt?

A kontradiktórius eljárás elvével összhangban főként a felek kérelmezik a bizonyításfelvételt.

A bíróság hivatalból is végezhet bizonyításfelvételt (a polgári perrendtartásról szóló törvény 7. cikkének második bekezdése), ha úgy ítéli meg, hogy a felek követeléseiket nem megengedett módon igyekeznek felhasználni (a polgári perrendtartásról szóló törvény 3. cikkének harmadik bekezdése).

A bíróság szülői jogviták esetén hivatalból folytatódik a bizonyításfelvételhez, amennyiben nem köti a kérelem vagy azt nem terjesztette elő; emellett akkor is lefolytathat bizonyítást, ha egyik fél sem mutatott be bizonyítékot, és erre a gyermek érdekeinek védelme érdekében szükség van (a polgári perrendtartásról szóló törvény 408. cikke).

2.2 Ha a bíróság helyt ad a fél bizonyításfelvételre vonatkozó kérelmének, mik a következő lépések?

A bíróság dönti el, hogy a döntő jelentőségű tények megállapításához mely bizonyítékok felvételére van szükség (a polgári perrendtartásról szóló törvény 213. cikkének második bekezdése és 287. cikke). A bíróság határoz azokról a bizonyítékokról, amelyek alapján a felek kérelmét elfogadja vagy elutasítja, és hivatalból elrendelheti egyes bizonyítékok felvételét.

Ha valamely fél bizonyítási indítványát bírósági határozattal jóváhagyták, a határozat végrehajtásával ténylegesen sor kerül a bizonyításfelvételre. A bíróságot nem köti a bizonyítékokra vonatkozó saját döntése. A bíróság az eljárás során megváltoztathatja döntését, és vizsgálhat olyan bizonyítékot is, amelyre vonatkozó kérelmet korábban elutasított, továbbá új bizonyítékokat is vizsgálhat (a polgári perrendtartásról szóló törvény 287. cikkének negyedik bekezdése).

A bizonyításfelvételre általában a tárgyaláson kerül sor, annál a bírónál, aki az ügydöntő határozatot meghozza (a polgári perrendtartásról szóló törvény 217. cikkének első bekezdése). Kellően indokolt esetben, kérelemre egy adott bíró folytathatja le a bizonyításfelvételt (a polgári perrendtartásról szóló törvény 217. cikkének első bekezdése). Kivételes esetekben az is lehetséges, hogy a bizonyításfelvételre a tárgyalás befejezése után kerüljön sor, amennyiben a bíróság a már lezárt tárgyalás újbóli megnyitásáról határoz. Ez akkor fordulhat elő, ha az eljárás kiegészítése vagy bizonyos jelentős kérdések tisztázása érdekében szükséges (a polgári perrendtartásról szóló törvény 292. cikke).

2.3 Mely esetben utasíthatja el a bíróság a fél bizonyításfelvételre irányuló kérelmét?

A polgári perrendtartásról szóló törvény kifejezetten úgy rendelkezik, hogy a bizonyításfelvétel megtagadása csak akkor lehetséges, ha a bizonyíték a döntéshozatal szempontjából lényegtelen (a polgári perrendtartásról szóló törvény 287. cikke); azaz a bizonyíték nem alkalmas a jogilag releváns tények megállapítására. Ugyanakkor a polgári perrendtartásról szóló törvény nem tartalmaz konkrét rendelkezéseket a következő bizonyítékok elutasításának lehetőségére vonatkozóan: elfogadhatatlan bizonyítékok, illetve költséghatékonyan nem vagy egyáltalán nem beszerezhető bizonyítékok.

A feleknek legkésőbb az első tárgyaláson ismertetniük kell az indítványaik alátámasztásához szükséges összes tényt és a vallomásuk valódiságának megállapításához szükséges bizonyítékokat, valamint állást kell foglalniuk az ellenérdekű fél nyilatkozatai és az általa előterjesztett bizonyítékok tekintetében. Ez azt jelenti, hogy a bíróság nem veszi figyelembe azt a bizonyítékot, amelyet az egyik fél túl későn javasol. Az adott fél számára ilyen indítvány benyújtása eleve kizárt (a polgári perrendtartásról szóló törvény 286. cikke). Az egyetlen kivétel arra az esetre vonatkozik, amikor az egyik fél bizonyítani tudja, hogy rajta kívül álló okokból akadályoztatva volt abban, hogy az első tárgyaláson bizonyítékokat terjesszen elő (a polgári perrendtartásról szóló törvény 286. cikkének negyedik bekezdése).

Az elfogadhatatlan és a nem beszerezhető bizonyítékokat illetően fontos a polgári perrendtartásról szóló törvény 3. cikke harmadik bekezdésének betartása, amely kimondja, hogy a bíróság nem ismeri el a felek olyan indítványát, amely a kötelező erejű szabályokkal vagy az erkölcsi normákkal ellentétes.

2.4 Milyen bizonyítási eszközök léteznek?

A polgári perrendtartásról szóló törvény a következő bizonyítási eszközöket ismeri el: szemle, okirat, tanúvallomás, szakértői vélemény és a felek vallomása.

2.5 Milyen módon vehető fel a tanúk vallomása, és különbözik-e ez a szakértő tanúk meghallgatásától? Melyek az írásbeli bizonyítékok és a szakértői jelentések/vélemények benyújtásának szabályai?

Tanúk: A tanúként beidézt személy köteles megjelenni, és – ha törvény másként nem rendelkezik – tanúvallomást tenni (a polgári perrendtartásról szóló törvény 229. cikkének első bekezdése). A tanúkat valamely fél indítványára hallgatják meg; ez a fél köteles megjelölni a tanúvallomás tárgyát, valamint a tanú személyes adatait (a polgári perrendtartásról szóló törvény 236. cikke). A tanúk külön idézést kapnak a meghallgatásra; az idézésben tájékoztatni kell őket vallomástételi kötelezettségükről, az igazolatlan távolmaradás következményeiről és költségtérítéshez való jogukról (a polgári perrendtartásról szóló törvény 237. cikke).

A tanúkat a tárgyaláson hallgatják meg. Az életkoruk, betegségük vagy súlyos testi fogyatékoságuk miatt az idézésnek eleget tenni nem tudó tanúkat lakóhelyükön is meg lehet hallgatni (a polgári perrendtartásról szóló törvény 237. cikkének második bekezdése). Minden tanút egyedül, a később tanúskodó

tanúk távollétében hallgatnak meg (a polgári perrendtartásról szóló törvény 238. cikkének első bekezdése). A bíróság tájékoztatja a tanúkat azon kötelezettségükről, hogy az igazat kell mondaniuk, és nem hallgathatnak el semmit; a bíróság a hamis tanúzás következményeire is felhívja a figyelmet. A tanú először elmondja, hogy ő mit tud az adott ügyről; ezt követően pedig a bírói tanács elnöke vagy a tanács tagjai és a felek, valamint képviselőik és meghatalmazottjaik tehetnek fel kérdéseket annak érdekében, hogy ellenőrizzék a tanú nyilatkozatát, illetve kiegészítsék vagy pontosítsák azt. Ha a tanú vallomása nem következetes, szembeszithető ezzel a ténnyel (a polgári perrendtartásról szóló törvény 239. cikkének harmadik bekezdése). A polgári perrendtartásról szóló törvény már nem ismeri el a tanúk esküjét.

A polgári perrendtartásról szóló törvény nem tesz különbséget a rendes és a „szakértő” tanúk meghallgatásának eljárása között, és nem állapít meg különleges eljárási szabályokat e tekintetben. Nincs különbség a tanúk és a szakértők meghallgatására irányuló eljárások között.

Okiratok: Bár a polgári perrendtartásról szóló törvény nem rangsorolja a különböző bizonyítási eszközöket, az okirati bizonyítékokat tekintik a legmegbízhatóbbnak. Ide tartoznak a köz- és magánokiratok. A közokirat valamely saját hatáskörén belül eljáró állami szerv által, előre meghatározott alaki követelményeknek megfelelően kiállított okirat, vagy a törvény értelmében hatósági jogköröket gyakorló helyi önkormányzat, vállalat vagy más szerv vagy személy által ilyen módon kiállított okirat (a polgári perrendtartásról szóló törvény 224. cikkének első bekezdése). Magánokiratnak minősül minden olyan okirat, amely nem közokirat. Magánokirat esetén az aláírást valamely erre felhatalmazott állami szervnek, illetve hatósági jogköröket gyakorló természetes vagy jogi személynek (például közjegyzőnek) kell hitelesítenie. A magánokiratok ilyen módon hitelesített záradékai közokirati jelentőséggel rendelkeznek, így az okirat ezen része közokiratnak is tekinthető. A közokiratok bizonyító erejét a polgári perrendtartásról szóló törvény külön határozza meg. A közokirat bizonyítja az abban igazolt vagy meghatározott tények valódiságát (a polgári perrendtartásról szóló törvény 224. cikkének első bekezdése). Míg a polgári perrendtartásról szóló törvény abból a vélelemből indul ki, hogy a közokirat tartalma valódi, elfogadható annak bizonyítása, hogy a közokiratban foglalt tényeket pontatlanul rögzítették, vagy hogy a közokiratot helytelenül készítették el (a polgári perrendtartásról szóló törvény 224. cikkének negyedik bekezdése). Ez az egyetlen bizonyítási szabály a szlovén polgári eljárásban.

A vonatkozó rendelkezések szerint hitelesített külföldi közokiratok ugyanolyan bizonyító erővel rendelkeznek, mint a szlovén okiratok, feltéve, hogy alkalmazzák a viszonyossági megállapodásokat, és hogy nemzetközi megállapodások nem rendelkeznek másként (a polgári perrendtartásról szóló törvény 225. cikke).

A polgári perrendtartásról szóló törvény emellett különböző szabályokat tartalmaz az okiratok benyújtására vonatkozóan (okiratok szolgáltatásának kötelezettsége), attól függően, hogy az okirat az arra hivatkozó fél, az ellenérdekű fél, állami szerv vagy hatósági jogköröket gyakorló szervezet, vagy harmadik személy (természetes vagy jogi személy) birtokában van-e.

Szakértő tanúk: A bíróság akkor vesz fel szakértői tanúvallomást, ha egy adott tény megállapításához vagy tisztázásához olyan szaktudás szükséges, amellyel a bíróság nem rendelkezik (a polgári perrendtartásról szóló törvény 243. cikke). A polgári bíróság külön határozatban kirendel egy szakértő tanút, de a kirendelés előtt meghallgatja a felek ezzel kapcsolatos álláspontját. A szakértő tanút a bírói tanács elnöke vagy külön kérelem alapján eljáró bíró is kirendelheti, ha jogosultak az ilyen bizonyíték felvételére (a polgári perrendtartásról szóló törvény 244. cikke). A szakértő tanút általában a bírósági szakértők jegyzékéből választják ki; a feladattal szakosított intézményt is meg lehet bízni. Csak természetes személyek járhatnak el szakértő tanúként. A szakértő tanú a felkérést köteles elfogadni, valamint megállapításait és véleményét köteles a bíróság rendelkezésére bocsátani (a polgári perrendtartásról szóló törvény 246. cikkének első bekezdése). A bíróság pénzbírsággal sújthatja azt a szakértő tanút, aki a megfelelő idézés ellenére nem vesz részt a tárgyaláson, illetve aki alapos indok nélkül megtagadja feladatainak elvégzését (a polgári perrendtartásról szóló törvény 248. cikkének első bekezdése). A szakértő tanút a bíróság saját kérésére felmentheti kötelezettsége alól, de csak olyan indok alapján, amelyre tanúvallomás vagy egyedi kérdés megválaszolásának megtagadása esetén is lehet hivatkozni. A bíróság a szakértőt annak kérése alapján egyéb megalapozott okból (például túlzott munkaterhelés miatt) is felmentheti kötelezettségének teljesítése alól. Ugyanebből az okból mentességet kérhet annak a szervnek vagy szervezetnek erre felhatalmazott alkalmazottja, amelynél a szakértő tanú dolgozik (a polgári perrendtartásról szóló törvény 246. cikkének második és harmadik bekezdése). A szakértő tanút ugyanúgy ki lehet zární, mint a bírót; az egyetlen kivétel ez alól az, ha a korábban tanúként meghallgatott személy szakértő tanúként is vallomást tehet (a polgári perrendtartásról szóló törvény 247. cikkének első bekezdése).

A szakértő tanú munkája megállapítások és szakvélemény megfogalmazásából áll. A bíróság azt is eldönti, hogy a szakértő tanú megállapításait és szakvéleményét csak a tárgyaláson, szóban terjessze-e be, vagy a tárgyalás előtt írásban is be kell-e azokat nyújtania. A bíróság azt a határidőt is megállapítja, amelyen belül a szakértő tanú köteles megállapításait és szakvéleményét benyújtani. Egnél több szakértő tanú kinevezése esetén a szakértők megállapításait és szakvéleményüket közösen is benyújthatják, amennyiben sikerül azok tárgyában megegyezniük. Ha nem sikerül megegyezniük, minden szakértő tanú külön-külön nyújtja megállapításait (a polgári perrendtartásról szóló törvény 254. cikke). Ha a szakértő tanúk által szolgáltatott információk között alapvető különbségek adódnak, vagy ha a szakértő vagy szakértők megállapításai nem egyértelműek, hiányosak vagy egymásnak ellentmondanak, vagy ellentmondanak a vizsgált körülményeknek, és a felmerült problémákat a szakértők újbóli meghallgatása nem orvosolta, ugyanazon vagy más szakértő tanútól újabb bizonyítékokat vesznek fel (a polgári perrendtartásról szóló törvény 254. cikkének második bekezdése). Ha azonban ellentmondások vannak a szakértő tanú vagy tanúk véleménye között, ha szakvéleményük nem egyértelmű, vagy ha ésszerű kétség merül fel az adott szakvélemény helytállóságát illetően, más szakértő tanúk véleményét kéri ki (a polgári perrendtartásról szóló törvény 254. cikkének harmadik bekezdése). A szakértő tanúk költségértésre és az elvégzett munkájukért járó díjazásra jogosultak (a polgári perrendtartásról szóló törvény 249. cikkének első bekezdése).

2.6 Van-e olyan bizonyítási mód, amely erősebb a többinél?

A bizonyítékok értékelése során alkalmazott elv a bizonyítékok szabad értékelésének elve. A bíróság saját meggyőződése szerint eljárva eldönti, mely tényeket kell – az egyes bizonyítékok külön-külön és együttesen történő alapos és gondos értékelése alapján, a teljes eljárás eredményessége érdekében – bizonyítottnak tekinteni (a polgári perrendtartásról szóló törvény 8. cikke). A szlovén polgári eljárás tehát nem ismeri azokat a „bizonyítási szabályokat”, amelyekkel a jogalkotó előre, absztrakt módon meghatározza az egyes bizonyítéktípusok bizonyító erejét. Az egyetlen kivétel ez alól a közokiratok értékelésére vonatkozó szabály (lásd a 2.5. pontot).

A gyakorlatban alkalmazott szabály szerint azonban az okirati bizonyítékok megbízhatóbbak (de nem erősebbek) más bizonyítékoknál, például a tanúk vagy a felek vallomásánál.

2.7 Van-e kötelezően előírt bizonyítási mód egyes tények bizonyítására?

A polgári perrendtartásról szóló törvény nem tartalmaz olyan rendelkezést, mely szerint egyes tények fennállásának megállapítása érdekében kötelező lenne bizonyos bizonyítékok vagy bizonyítási eszközök alkalmazása.

2.8 Kötelezi-e a jog a tanúkat a vallomástételre?

Igen. A tanúként beidézett személy köteles megjelenni, és ha törvény másként nem rendelkezik, tanúvallomást tenni (a polgári perrendtartásról szóló törvény 229. cikkének első bekezdése).

2.9 Milyen esetben tagadhatják meg a vallomástételt?

A személy nem hallgatható meg tanúként, ha a tanúvallomása sértené a hivatalos vagy katonai titok megőrzésének kötelezettségét – kivéve, ha az illetékes hatóság mentesíti őt e kötelezettség alól (a polgári perrendtartásról szóló törvény 230. cikke).

A tanú megtagadhatja a vallomástételt (a polgári perrendtartásról szóló törvény 231. cikke) a következő esetekben:
olyan ügyekben, amelyekben valamely fél meghatalmazott képviselőjeként a fél bizalmát élvezi;
olyan ügyekben, amelyekben az adott fél vagy más személy gyóntatójaként járt el;
olyan tényekkel kapcsolatban, amelyek ügyvédként vagy orvosként, illetve titoktartási kötelezettséggel járó egyéb szakma képviselőjeként vagy tevékenység végzése közben jutottak a tudomására.

A tanú megtagadhatja az egyes kérdésekre való válaszadást, ha arra megalapozott oka van, különösen ha a válaszadás súlyos megszegyenülést, jelentős anyagi kárt vagy büntetőeljárás megindítását vonná maga után saját maga, bármely egyenes ági vérrokona vagy legfeljebb harmadfokú oldalági vérrokona számára, házastársa vagy házastársának legfeljebb másodfokú rokona számára (akkor is, ha a házasság már megszűnt), gyámja vagy a gyámsága alatt álló személy, illetve örökbefogadó szülője vagy örökbefogadott gyermeke számára (a polgári perrendtartásról szóló törvény 233. cikkének első bekezdése). A tanú azonban nem hivatkozhat a vallomástétel megtagadásának okaként az anyagi kár kockázatára olyan jogügyletek kapcsán, amelyeknél tanúként volt jelen; olyan cselekmények kapcsán, amelyeket egy jogvitával kapcsolatban valamely fél jogelődjeként vagy jogi képviselőjeként végeztek el; családi kapcsolatból vagy házasságból eredő tulajdonviszonyokra vonatkozó tények esetében; születésre, házasságra vagy halálra vonatkozó tények esetében; vagy abban az esetben, ha külön szabályok értelmében köteles kérelmet benyújtani vagy nyilatkozatot tenni (a polgári perrendtartásról szóló törvény 234. cikke). Az üzleti titok védelmére hivatkozva a tanú akkor sem tagadhatja meg a vallomástételt, ha bizonyos tények nyilvánosságra hozatala közérdekből vagy más személy érdekében szükséges, feltéve, hogy az érdekek védelmével járó előnyök meghaladják a titok nyilvánosságra hozatalával okozott károkat (a polgári perrendtartásról szóló törvény 232. cikke).

2.10 Alkalmazható-e szankció a tanúskodást megtagadó személlyel szemben, illetőleg a személy kényszeríthető-e a vallomástételre?

Igen. Ha a megfelelő módon beidézett tanú nem jelenik meg, és távollmaradását nem tudja kellően indokolni, vagy ha engedély nélkül távozik meghallgatása helyszínéről, a bíróság elrendelheti a tanú saját költségén történő elővezetését, és akár 1 300 EUR összegű bírságot is kiszabhat. A bíróság azzal a tanúval szemben is kiszabhat ilyen bírságot, aki megjelent ugyan, de a bíróság által megalapozatlannak nyilvánított okokból megtagadta a vallomástételt vagy a kérdések megválaszolását, miután figyelmeztették ennek következményeire. Ha a tanú ez utóbbi esetben még mindig nem hajlandó vallomást tenni, a bíróság szabadságelvonást alkalmazhat vele szemben mindaddig, amíg nem hajlandó vallomást tenni, vagy amíg meghallgatása szükségtelemmé nem válik; e szabadságelvonás legfeljebb egy hónapig tarthat (a polgári perrendtartásról szóló törvény 241. cikkének első és második bekezdése).

2.11 Van-e olyan személy, akitől nem szerzhető be tanúvallomás?

Bármely személy lehet tanú, aki képes a bizonyítandó tényekről tájékoztatást adni (a polgári perrendtartásról szóló törvény 229. cikkének második bekezdése). A tanúskodásra jogosult személynek nem feltétlenül kell cselekvőképességgel rendelkeznie. A gyermek és a részben vagy teljesen cselekvőképtelennek minősülő személy is lehet tanú, ha a jogilag releváns tényekről képes információt szolgáltatni. A bíróság eseti elbírálás alapján értékeli, hogy egy adott tanú képes-e tanúvallomást tenni vagy sem.

A peres fél vagy a peres fél jogi képviselője nem idézhető be tanúként; azonban az általános képviselő (*pooblaščenec*) vagy beavatkozó (*stranski intervenient*) lehet tanú.

2.12 Mi a bírő és a felek szerepe a tanú kihallgatásában? Milyen feltételekkel tehető tanúvallomás videokonferencia útján vagy egyéb technikai eszközök segítségével?

A tanúk meghallgatását illetően lásd a fenti választ.

A videokonferencia alkalmazását a polgári perrendtartásról szóló törvény 114a. cikke szabályozza, amely kimondja, hogy a bíróság a felek hozzájárulásával engedélyezheti a felek és képviselőik számára, hogy a tárgyalás során más helyszínen tartózkodjanak, és az adott helyszínen eljárási cselekményt folytassanak le, feltéve, hogy a tárgyalás helyszínéről hang- és videó-összeköttetést biztosítanak azzal a helyszínnel/azokkal a helyszínnel, ahol a felek és/vagy képviselőik tartózkodnak. A felek, a tanúk és a szakértők meghallgatásával történő bizonyításfelvételre ugyanazok a feltételek vonatkoznak.

3 A bizonyítékok értékelése

3.1 Ha az egyik fél nem jogszerűen szerezte be a bizonyítékokat, vonatkozik-e valamilyen korlátozás a bíróságra az ítélethozatallal kapcsolatban?

Általánosságban elmondható, hogy a polgári eljárásban nem lehet jogellenesen (például törvénytelen telefonlehallgatással) szerzett bizonyítékot felhasználni. Az ítélezési gyakorlat azonban kivételesen lehetővé teszi ilyen bizonyítékok felhasználását, ha annak megalapozott okai vannak, vagy ha a bizonyításfelvétel különös jelentőséggel bír valamely alkotmányosan védett jog érvényesítésében. Ebben az esetben – túl azon a tényen, hogy egyes bizonyítékokat jogellenesen is szerezhetek – döntő szerepet játszik az a tény, hogy a polgári eljárásban szolgáltatott bizonyítékok az emberi jogok újbóli megsértéséhez vezetnének-e.

Az elfogadhatatlan és a nem beszerezhető bizonyítékokat illetően a polgári perrendtartásról szóló törvény 3. cikkének harmadik bekezdése kimondja, hogy a bíróság nem ismeri el a felek olyan indítványát, amely a kötelező erejű szabályokkal vagy az erkölcsi normákkal ellentétes.

3.2 Ha félként veszek részt az ügyben, bizonyítéknak számít-e a nyilatkozatom?

Ha a nyilatkozat valamely kereset vagy kérelem részét képezi, akkor nem bizonyítéknak számít, hanem valamely fél állításának minősül, amelyhez az adott félnek megfelelő bizonyítékokat kell benyújtania. Amennyiben a nyilatkozatot valamely fél állítását igazoló bizonyítékként benyújtott okirat tartalmazza, ez a nyilatkozat okiratnak minősül.

A valamely fél által meghallgatás során adott nyilatkozat szintén bizonyítéknak számít, mivel a polgári perrendtartásról szóló törvény a felek meghallgatását is bizonyítási eszközként ismeri el (a polgári perrendtartásról szóló törvény 257. cikke).

Kapcsolódó hivatkozások

<http://www.pisrs.si/Pis.web/>

<https://www.uradni-list.si/>

<http://www.dz-rs.si/wps/portal/Home/deloDZ/zakonodaja/preciscenaBesedilaZakonov>

<http://www.sodisce.si/>

Utolsó frissítés: 23/11/2015

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

Bizonyításfelvétel - Finnország

1 A bizonyítási teher

1.1 Melyek a bizonyítási teherre vonatkozó szabályok?

A felperesnek kell bizonyítania azokat a tényeket, amelyek a követelés megállapításához szükségesek, míg a követeléssel szembeni védekezés során az alperes viseli a bizonyítási terhet. A bizonyítékok benyújtását elmulasztó félnek szembe kell néznie azzal a kockázattal, hogy a követelése alapjául szolgáló tények nem nyerne bizonyítást.

1.2 Vannak-e olyan szabályok, amelyek bizonyos tények tekintetében mentesítenek a bizonyítási teher alól? Milyen esetekben? Lehetséges-e egy konkrét jogi vélelmet bizonyítással megdönteni?

Elismert tényeket nem kell bizonyítani. Azokat a tényeket sem kell bizonyítani, amelyek közismert tények, vagy amelyeket a bíróság hivatalból ismer. Természetesen van mód ellenbizonyítékok benyújtására.

1.3 Milyen mértékben kell a bíróságnak meggyőződnie valamely tényről ahhoz, hogy ítéletét e tény fennállására alapozza?

Ebben a tekintetben a törvény csupán egy rendelkezést tartalmaz, amely szerint miután a bíróság alaposan megvizsgált valamennyi felmerült tényt, eldönti, hogy az ügyben mi tekintendő igaznak. Finnország „a bizonyítékok szabad értékelésének” elvét alkalmazza, mely alapján megfelelő bizonyítékokat kell a bírósághoz benyújtani.

2 A bizonyításfelvétel

2.1 A bizonyításfelvétel minden esetben valamelyik fél kérelmére történik, vagy bizonyos esetekben a bíró maga is kezdeményezheti azt?

A gyakorlatban az érdekelt feleknek maguknak kell beszerezniük azokat a bizonyítékokat, amelyekre hivatkozni kívánnak. A törvény alapján a bíróság úgy is dönthet, hogy saját kezdeményezésére szerez be bizonyítékokat. A bíróság azonban saját kezdeményezésére és mindkét érdekelt fél akarata ellenére nem rendelheti el új tanú meghallgatását vagy dokumentum benyújtását, amennyiben a szóban forgó ügyben lehetőség van peren kívüli megegyezésre. Bizonyos esetekben, például az apasági ügyekben a bíróság feladata arról gondoskodni, hogy az összes szükséges bizonyíték rendelkezésre álljon.

2.2 Ha a bíróság helyt ad a fél bizonyításfelvételre vonatkozó kérelmének, mik a következő lépések?

A bizonyításfelvétel a főtárgyaláson történik.

2.3 Mely esetben utasíthatja el a bíróság a fél bizonyításfelvételre irányuló kérelmét?

A bíróság elutasíthatja az ilyen kérelmet, ha például a bizonyíték nem releváns, vagy ha az ügy ebben a tekintetben már bizonyítást nyert. A bizonyításfelvételre irányuló kérelmet akkor is el lehet utasítani, ha azt túl későn nyújtják be.

2.4 Milyen bizonyítási eszközök léteznek?

A különböző bizonyítási eszközök közé tartozik az érdekelt felek, a tanúk és a szakértők meghallgatása, az írásos bizonyítékok és a szakvélemények, valamint a szemle.

2.5 Milyen módon vehető fel a tanúk vallomása, és különbözik-e ez a szakértő tanúk meghallgatásától? Melyek az írásbeli bizonyítékok és a szakértői jelentések/vélemények benyújtásának szabályai?

Nincs különbség a szóbeli tanúvallomás vagy szakvélemény és az írásbeli szakértői nyilatkozat értékelése között. A bíróságok azonban az írásos tanúvallomást nem fogadják el.

2.6 Van-e olyan bizonyítási mód, amely erősebb a többinél?

Nem, a bíróságnak szabad mérlegelési jogköre van a bizonyítékok értékelése során.

2.7 Van-e kötelezően előírt bizonyítási mód egyes tények bizonyítására?

Nem.

2.8 Kötelezi-e a jog a tanúkat a vallomástételre?

Általános szabály, hogy a tanú nem tagadhatja meg a vallomástételt.

2.9 Milyen esetben tagadhatják meg a vallomástételt?

Valamely érdekelt fél házastársa, jegyese, felmenő vagy lemenő egyenesági rokonai, testvérei és azok házastársai, valamint örökbefogadó szülei vagy örökbefogadott gyermekei megtagadhatják a vallomástételt. Ezenkívül a törvény számos egyéb olyan helyzetre is kitér, amikor a tanúnak joga vagy kötelessége megtagadni a vallomástételt.

2.10 Alkalmazható-e szankció a tanúskodást megtagadó személlyel szemben, illetőleg a személy kényszeríthető-e a vallomástételre?

Az a tanú, aki törvényes ok nélkül megtagadja a vallomástételt, pénzbüntetés terhe mellett kötelezhető a kötelezettségének teljesítésére. Ha a tanú ezek után sem hajlandó a vallomástételre, a bíróság elrendelheti a az őrizetbe vételét arra az időre, amíg bele nem egyezik a vallomástételbe.

2.11 Van-e olyan személy, akitől nem szerezhető be tanúvallomás?

A bíróság saját belátása szerint dönthet arról, hogy (például) a 15 év alatti személy vagy a mentálisan zavart állapotú személy alkalmas-e arra, hogy tanúként meghallgassák.

Bizonyos személyek, például az orvosok és jogászok, bizalmi pozíciójukkal kapcsolatos ügyekben nem tehetnek tanúvallomást.

2.12 Mi a bíró és a felek szerepe a tanú kihallgatásában? Milyen feltételekkel tehető tanúvallomás videokonferencia útján vagy egyéb technikai eszközök segítségével?

Általános szabály, hogy a tanút szólító fél kérdezi ki őt először. Az ellenérdekelt fél ezután kap lehetőséget a tanú kikérdezésére (keresztkikérdezés). A keresztkikérdezést követően a bíróság és az érdekelt felek további kérdéseket tehetnek fel a tanúnak.

Ha a bíróság ezt megfelelőnek ítéli, a tanút videokonferencia vagy más olyan megfelelő távközlési technológia használatával is meg lehet hallgatni, amely audiovizuális kapcsolatot létesít a tárgyaláson részt vevő felek között. Ez az eljárás alkalmazható például akkor, ha a tanú nem tud a bíróságon személyesen megjelenni, vagy ha a tárgyaláson való részvétele aránytalanul magas költségekkel járna, illetve ha a tanú 15 évesnél fiatalabb személy. Bizonyos helyzetekben a tanú telefonon is kihallgatható.

3 A bizonyítékok értékelése

3.1 Ha az egyik fél nem jogszerűen szerezte be a bizonyítékokat, vonatkozik-e valamilyen korlátozás a bíróságra az ítélethozatallal kapcsolatban?

A törvény nem tartalmaz külön előírást e körülményekre vonatkozóan. A bíróság saját belátása szerint dönti el, hogy az ilyen bizonyíték milyen jelentőséggel bír az ügy szempontjából.

3.2 Ha félként veszek részt az ügyben, bizonyítéknak számít-e a nyilatkozatom?

Igen. Az érdekelt felek bizonyításfelvétel céljából szabadon meghallgathatók, és polgári ügyben eskü alatt tehetnek vallomást olyan tényeket illetően, amelyek az ügy megoldása szempontjából különös jelentőséggel bírnak. Az érdekelt fél által bizonyítékként tett nyilatkozatot ugyanazon kritériumok alapján értékelik, mint a tanúk nyilatkozatait.

Hivatkozások

 [Bizonyításfelvétel](#) (Igazságügyi Minisztérium, Finnország)

Tájékoztató: [Tanúskodás a bíróságon](#) (Igazságügyi Minisztérium, Finnország)

Utolsó frissítés: 26/09/2017

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

Bizonyításfelvétel - Svédország

1 A bizonyítási teher

1.1 Melyek a bizonyítási teherre vonatkozó szabályok?

A svéd jog a bizonyítékok és a bizonyítási eszközök szabad megválasztásának elvén alapul. Az ügyvel kapcsolatban felmerült valamennyi elem részletes értékelését követően a bíróság dönt arról, hogy mit tekint bizonyítottnak. A bíróság dönti el azt, hogy a bizonyítéknak milyen értéket tulajdonít.

A bizonyítékok elfogadhatóságával kapcsolatos bizonyos szabályok az ítélezési gyakorlat során alakultak ki, például azzal kapcsolatban, hogy a bizonyítási teher kire hárul. A meglehetősen leegyszerűsített főszabály – amely alól számos kivétel van – az, hogy a bizonyítás terhe a valamely állítást megfogalmazó félre hárul. Ha az egyik fél számára könnyebb valamely tényt bizonyítani, a bizonyítási teher gyakran rá hárul. Ha az egyik fél számára nehézséget okoz valamely körülmény bizonyítása, ez szintén jelentőséggel bírhat annak megállapítása során, hogy kire hárul a bizonyítási teher. Ha például az egyik fél tartozás megfizetését követeli, bizonyítani kell, hogy az ellenérdekű féllel szemben követelése áll fenn. Ha az ellenérdekű fél azt állítja, hogy a tartozás megfizetése már megtörtént, neki kell bizonyítani, hogy valóban ez a helyzet. Kártérítési felelősségi ügyekben általában arra a félre hárul a bizonyítási teher, aki azt állítja, hogy kárt szenvedett el. Bizonyos tények esetében a bizonyítási teher meg is fordulhat.

Ha a benyújtott bizonyítékok nem kellően megalapozottak, a bíróság a szóban forgó körülményt nem használhatja fel vizsgálata alapjául. A bekövetkezett kár értékének megbecslése esetében irányadó kivétel szerint ha a kárösszeggel kapcsolatban lehetetlen vagy rendkívül nehéz bizonyítékokat beszerezni, a bíróság a kár értékét ésszerű összegben határozhatja meg.

1.2 Vannak-e olyan szabályok, amelyek bizonyos tények tekintetében mentesítenek a bizonyítási teher alól? Milyen esetekben? Lehetséges-e egy konkrét jogi vélelmet bizonyítással megdönteni?

Lásd az 1.1. kérdésre adott választ.

1.3 Milyen mértékben kell a bíróságnak meggyőződnie valamely tényről ahhoz, hogy ítéletét e tény fennállására alapozza?

A bizonyító erőre vonatkozó követelmények az adott ügy típusától függenek. Polgári peres ügyekben az az általános követelmény, hogy a szóban forgó tény igazolni kell. Bizonyos polgári peres ügyekben a bizonyítékokkal szemben enyhébb követelmények is támaszthatók. Példaként említhetők a lakossági biztosítási szerződésekkel kapcsolatos ügyek, amelyek esetében elegendő, ha a biztosítási esemény bekövetkezésének valószínűsége nagyobb, mint annak elmaradásáé.

2 A bizonyításfelvétel

2.1 A bizonyításfelvétel minden esetben valamelyik fél kérelmére történik, vagy bizonyos esetekben a bíró maga is kezdeményezheti azt?

A bizonyítás a felek feladata. Azokban az ügyekben, amelyekben a felek nem tudnak egyezsége jutni, a bíróságnak lehetősége van arra, hogy a felek kérése nélkül vonjon be új bizonyítékokat az ügybe. Felügyeleti vagy láthatási jogi ügyekben ezért a bíróság dönthet úgy, hogy a vizsgálatot kiegészítő bizonyítékokkal kell alátámasztani. Azon polgári peres ügyekben, ahol van esély a felek megegyezésére, a bíróság saját hatáskörben nem vonhat be új bizonyítékokat az ügybe.

2.2 Ha a bíróság helyt ad a fél bizonyításfelvételre vonatkozó kérelmének, mik a következő lépések?

A bizonyítékokat a főtárgyaláson ismertetik.

2.3 Mely esetben utasíthatja el a bíróság a fél bizonyításfelvételre irányuló kérelmét?

A bíróság elutasíthatja a bizonyítást, ha a bizonyítani kívánt dolognak az ügy szempontjából nincs jelentősége. Ez akkor is érvényes, ha nincs szükség bizonyítékokra, vagy ha a bizonyíték nyilvánvalóan semmilyen befolyással nem lenne az ügyre. Léteznek továbbá olyan szabályok, amelyek szerint írásos tanúvallomás csak kivételes körülmények között vehető figyelembe.

2.4 Milyen bizonyítási eszközök léteznek?

Svédországban főszabály szerint öt alapvető bizonyítéktípus (bizonyítási eszköz) létezik. Ezek az alábbiak:

írásos bizonyíték;
tanúk meghallgatása;
valamely fél meghallgatása;
szakértő meghallgatása;
szemle.

2.5 Milyen módon vehető fel a tanúk vallomása, és különbözik-e ez a szakértő tanúk meghallgatásától? Melyek az írásbeli bizonyítékok és a szakértői jelentések/vélemények benyújtásának szabályai?

Általános szabály, hogy a tanút szóban, a bíróság jelenlétében kell meghallgatni. Írásos tanúvallomásokra nem lehet hivatkozni. A bíróság beleegyezésével azonban a tanú a meghallgatás közben használhatja a saját jegyzeteit. Ha a bíróság másképp nem rendelkezik, a meghallgatást az a fél kezdi, aki a tanút beidézttette (ezt nevezik közvetlen kikérdezésnek). Az ellenérdekű fél ezután kap lehetőséget a tanú kikérdezésére („keresztkikérdezés”).

Szakértői bizonyítás esetében azonban a főszabály az, hogy a szakvéleményt írásban kell benyújtani. A szakértőt bármelyik fél kérésére szóban is meg kell hallgatni az eljárás során, kivéve, ha ennek az adott ügyre nézve nyilvánvalóan nincs jelentősége. A szóbeli meghallgatásra akkor is sort kell keríteni, ha fontos, hogy a szakértőt közvetlenül a bíróság jelenlétében hallgassák meg.

Ha az ügyről – pl. a tanú meghallgatása céljából tartott – főtárgyalás után születik döntés, az írásos bizonyítékokat és a szakértői véleményeket főszabály szerint fel kell olvasni a tárgyaláson, hogy a bíróság az anyagot ítéletében figyelembe vehesse. A bíróság azonban az írásos bizonyítékok tárgyaláson történő felolvasása nélkül is úgy tekintheti, hogy ezeket a főtárgyalás során meghallgatta.

2.6 Van-e olyan bizonyítási mód, amely erősebb a többinél?

A svéd jogban a szabad bizonyítás elve érvényesül. Ez egyebek mellett azt jelenti, hogy a jogban nincsenek külön szabályok az egyes bizonyítékok súlyára vonatkozóan. Ehelyett a bíróság független értékelést végez a felmerült bizonyítékokkal kapcsolatban, és eldönti, hogy mit lehet az adott ügyben bizonyítéknak tekinteni.

2.7 Van-e kötelezően előírt bizonyítási mód egyes tények bizonyítására?

A szabad bizonyítás elve azt jelenti, hogy nincsenek olyan szabályok, amelyek előírják, hogy adott körülmények bizonyításához adott típusú bizonyítékokra lenne szükség. Ehelyett a bíróság átfogóan értékeli az ügy körülményeit, amikor azt vizsgálja, hogy mi nyert bizonyítást.

2.8 Kötelezi-e a jog a tanúkat a vallomástételre?

A svéd jog értelmében általános vallomástételi kötelezettség érvényesül. Ez azt jelenti, hogy – főszabályként – a tanúként beidézett személy köteles tanúvallomást tenni.

2.9 Milyen esetben tagadhatják meg a vallomástételt?

Nem kötelező tanúskodni, ha az ügyben a tanúként beidézett személy az egyik peres fél közeli hozzátartozója. A tanú megtagadhatja a nyilatkozattételt bizonyos tényekkel kapcsolatban, ha nyilatkozatával annak felfedésére kényszerülne, hogy jogellenes vagy tisztességtelen cselekményt követett el. Bizonyos körülmények között az üzleti titok felfedése is megtagadható. Egyes szakemberek – pl. egészségügyi dolgozók – esetében a vallomástételi kötelezettségre bizonyos korlátozások vonatkoznak.

2.10 Alkalmazható-e szankció a tanúskodást megtagadó személlyel szemben, illetőleg a személy kényszeríthető-e a vallomástételre?

A tanúként meghallgatandó személyt pénzbírság megfizetésének terhe mellett beidézik a tárgyalásra. Ha a tanú nem jelenik meg, és távolmaradására elfogadható indokot (pl. betegség) nem tud felhozni, a pénzbírságot kiszabják. Ha a tanú nem jelenik meg a bíróság előtt, a bíróság dönthet úgy is, hogy rendőrséggel állíttatja elő a bíróságra. Végül a bíróság a kérdésekre való válaszadás megtagadása miatt őrizetbe is vetetheti azt, aki a tanúskodást elfogadható indok nélkül megtagadja.

2.11 Van-e olyan személy, akitől nem szerezhető be tanúvallomás?

Ha a tanúként beidézett személy 15 év alatti vagy mentális zavarban szenved, a bíróság a körülmények figyelembevételével mérlegeli, hogy az illető meghallgatható-e tanúként. Lásd még a 2.9. pontot.

2.12 Mi a bíró és a felek szerepe a tanú kihallgatásában? Milyen feltételekkel tehető tanúvallomás videokonferencia útján vagy egyéb technikai eszközök segítségével?

A tanú kihallgatását általában az a személy kezdi, aki a tanút beidéztette (közvetlen kikérdezés). Ezután az ellenérdekű fél tehet fel kérdéseket („keresztkikérdezés”). A keresztkikérdezést követően a tanú beidézését indítványozó személy és a bíróság további kérdéseket tehet fel. A bíróságnak el kell utasítania azokat a kérdéseket, amelyeknek nyilvánvalóan semmi közük az ügghöz, vagy amelyek egyéb módon megtévesztők vagy nem odaillők.

A bírósági tárgyaláson részt vevő felek, tanúk és más személyek indokolt esetben akár másik helyszínről, videokapcsolaton keresztül is részt vehetnek a tárgyaláson. A főszabály azonban az, hogy a beidézett személyeknek személyesen kell megjelenniük a bíróságon.

A tanú kihallgatása telefonon is történhet, ha a tanú bíróságon történő megjelenésének költségeit, valamint személyes meghallgatásának fontosságát mérlegelve ez indokolt.

3 A bizonyítékok értékelése

3.1 Ha az egyik fél nem jogszerűen szerezte be a bizonyítékokat, vonatkozik-e valamilyen korlátozás a bíróságra az ítélethozatallal kapcsolatban?

A szabad bizonyítás elve értelmében mindössze néhány olyan kivétel létezik, amelyek értelmében bizonyos fajta bizonyítékok felhasználása tiltott. Ezért az a tény, hogy a bizonyítékot nem megengedett módon szereztek be, elvileg nem akadályozza azt, hogy a tárgyaláson az adott bizonyítékra hivatkozzanak. Ez a tény azonban lényeges lehet akkor, ha a bizonyítéknak a bizonyítékok mérlegelése során korlátozott bizonyító erőt tulajdonítanak.

3.2 Ha félként veszek részt az ügyben, bizonyítéknak számít-e a nyilatkozatom?

Amennyiben az adott felet büntetőjogi felelősség terheli az általa szolgáltatott információk pontosságát illetően, nem tanúskodhat, hanem meghallgatása eskü alatt történik.

Utolsó frissítés: 05/11/2015

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.